

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

**ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
69^η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
ΚΑΝΟΝΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ**

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**«Η ΑΣΕΑΝ ΚΑΙ Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΗΣ
ΡΟΛΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ».**

ΑΠΟ ΤΟΝ

ΣΧΗ (ΠΒ) ΑΡΓΥΡΙΟ ΚΟΥΣΟΥΝΤΙΔΗ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
Εισαγωγή	1
Σκοπός	3
Προϋποθέσεις	3
Ο Γεωπολιτικός Παράγων	4
Το Γεωσύμπλοκο της Νοτιοανατολικής Ασίας	8
Οι Ιστορικές Διεκδικήσεις	26
Ανάλυση του Δρώντος Υπερσυστήματος	30
Κίνα	31
ΗΠΑ	36
Ιαπωνία	38
Ρωσία	39
Ινδία	40
Ευρωπαϊκή Ένωση	42
Συμπεράσματα	43
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»: Πίνακας Συντμήσεων	A-1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»: Χάρτες – Εικόνες – Πίνακες - Διαγράμματα	B-1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»: Βιβλιογραφία	Γ-1

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΘΕΜΑ : Η ASEAN και ο Διεθνής Γεωπολιτικός της Ρόλος εις το Παρόν και εις το Μέλλον.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι διακρατικές περιφερειακές¹ συνεργασίες αποτελούν στις μέρες μας ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (Β΄ ΠΠ) όλες οι μορφές συνεργασίας μεταξύ κρατών βασιζόταν στη δεσπόζουσα αρχή της απόλυτης εθνικής κυριαρχίας. Οι περισσότερες περιπτώσεις αφορούσαν σε συνασπισμούς κρατών για λόγους ασφαλείας, με κύριο στόχο τη δημιουργία της απαραίτητης ισορροπίας ισχύος, ανάμεσα σε γειτονικά συνήθως κράτη, με τελική επιδίωξη τη διατήρηση της ειρήνης. Η έναρξη των προσπαθειών συνεργασίας μεταξύ των κρατών σε περιφερειακό επίπεδο, υπό την έννοια της περιφερικότητας, τοποθετείται χρονικά λίγο μετά τη λήξη του Β΄ ΠΠ, ενώ ταυτίζεται χρονικά με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) το 1957, της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Παρ' ότι οι λόγοι που οδήγησαν στις πρώτες προσπάθειες διακρατικών περιφερειακών συνεργασιών, ήταν περισσότερο πολιτικοί, με κύριο στόχο την ασφάλεια ιδιαίτερα των ασθενέστερων κρατών, παρά οικονομικοί, η δημιουργία της ΕΟΚ έρχεται να αλλάξει τα παγκόσμια δεδομένα, καθώς η συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών ξεκινάει από τον οικονομικό και εμπορικό τομέα. Τα κράτη – μέλη της ΕΟΚ μάλιστα, για να εξασφαλίσουν την οικονομική τους ανάπτυξη και ευημερία, αποδέχονται την εκχώρηση μέρους της εθνικής τους κυριαρχίας, στο συλλογικό – περιφερειακό επίπεδο.

Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, ο περιφερισμός παρέμεινε περισσότερο ως ζητούμενο παρά αποτέλεσε μία πραγματικότητα, καθώς λόγω της διπολικής φύσης του παγκόσμιου συστήματος, τα περισσότερα κράτη επεδίωκαν να παραμένουν προσκολλημένα στις δύο υπερδυνάμεις, τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ. Όσες δε προσπάθειες περιφερειακών συνεργασιών πραγματοποιήθηκαν, έγιναν

1 Ο Joseph Nye ορίζει ως περιφέρεια «ένα σύνολο κρατών που σχετίζονται μεταξύ τους τόσο από γεωγραφικής πλευράς όσο και από πλευράς αλληλεξάρτησης» (L. Fawcett, "Exploring regional domains: a comparative history of regionalism", International Affairs, Τομ. 80, No 3, 2004, σελ. 432).

είτε με πρωτοβουλία των δύο υπερδυνάμεων είτε κατ' ελάχιστο με την υποστήριξη την έγκριση αυτών.

Μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου και τον τερματισμό του διπολικού μοντέλου της παγκόσμιας διακυβέρνησης, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ο κόσμος βρέθηκε αντιμέτωπος με μια σειρά από ανακατατάξεις στο παγκόσμιο σκηνικό. Μία εξ αυτών ήταν ότι, κράτη τα οποία κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου ανήκαν στα «αντίπαλα στρατόπεδα», είχαν πλέον τη δυνατότητα να συζητούν και να συνεργάζονται. Ως εκ τούτου, παρατηρείται μία τάση επανεμφάνισης, στο προσκήνιο της παγκόσμιας διακυβέρνησης, διακρατικών περιφερειακών συνεργασιών με κύριο χαρακτηριστικό την ενίσχυση/ εμβάθυνση των ήδη υπαρχουσών, είτε με την είσοδο σε αυτές νέων μελών είτε με τον επαναπροσδιορισμό των στόχων και των προτεραιοτήτων τους. Οι λόγοι που ωθούν πλέον τα κράτη να ενταχθούν σε παρόμοιους οργανισμούς είναι, πέρα από την επίτευξη της ασφάλειας και η οικονομική τους ανάπτυξη και ευημερία και κατ' επέκταση την ευημερία των λαών που ζουν στο εσωτερικό τους..

Είναι χαρακτηριστικό ότι μεταξύ 1948 και 2004, στη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ), καταχωρήθηκαν 123 περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, ενώ μετά το 1995 και τη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) καταγράφηκαν 206 περιφερειακές και διαπεριφερειακές συμφωνίες².

Στόχο πλέον των κρατών που συμμετέχουν στις διάφορες περιφερειακές συνεργασίες, αποτελεί η καλύτερη προσαρμογή και η ενδυνάμωσή τους εντός του παγκοσμιοποιημένου διεθνούς περιβάλλοντος. Το γεγονός αυτό είναι περισσότερο ευδιάκριτο στις περιοχές της Αφρικής και της Νοτιοανατολικής Ασίας, όπου η περιφερειακή ολοκλήρωση έχει γίνει κυρίαρχη στρατηγική επίτευξης ασφάλειας και ανάπτυξης.

Οι διακρατικές περιφερειακές συνεργασίες³ παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην σύγχρονη εποχή, καθώς, η ύπαρξή τους επηρεάζει άμεσα την πορεία της παγκοσμιοποίησης⁴ και τις σχετικές παγκόσμιες γεωπολιτικές ισορροπίες. Εκτός από την ΕΕ, η οποία είναι η πλέον γνωστή προσπάθεια διακρατικής περιφερειακής συνεργασίας, υπάρχουν και άλλες σοβαρές προσπάθειες, όπως η Αναπτυξιακή Κοινότητα της Μεσημβρινής Αφρικής (Southern African Development Community – SADC) στην Υποσαχάρια Αφρική και στην οποία συμμετέχουν δεκαπέντε κράτη⁵, η Κοινή Αγορά του Νότου

2 <https://repositorykallipos.gr/bitstream/11419/3943/1/kef.6.pdf>

3 Υπάρχουν κατά βάση τέσσερα είδη/στάδια περιφερειακής συνεργασίας, κάθε ένα από τα οποία αποτελεί ουσιαστικά προοίμιο του επόμενου: Η Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών ή Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου, η Τελωνειακή Ένωση, η Κοινή Αγορά και η Οικονομική Ένωση (Πηγή: <http://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3943/1/kef.6.pdf>).

4 Ως «Παγκοσμιοποίηση» ορίζεται, σύμφωνα με μία ερμηνεία, η συνένωση των επιμέρους οικονομιών και η δημιουργία μιας παγκόσμιας οικονομίας, μέσω του ελεύθερου εμπορίου και της ελεύθερης μετακίνησης κεφαλαίου και εργατικού δυναμικού.

5 Η SADC έχει έδρα στο Γκαμπορόνε της Μποτσουάνα και κράτη μέλη της είναι οι: Αγκόλα, Μποτσουάνα, Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Λεσόθο, Μαδαγασκάρη, Μαλάουι, Μαυρίκιος, Μοζαμβίκη, Ναμίμπια, Σεϋχέλλες, Νότια Αφρική, Σουαζιλάνδη, Τανζανία, Ζάμπια και Ζιμπάμπουε.

(Mercado Comun del Sur – Mercosur)⁶ στη Νότια Αμερική και η Ένωση των Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (Association of South East Asian Nations - ASEAN), στη ΝΑ Ασία.

Η ΝΑ Ασία λόγω των συμφερόντων των ΗΠΑ στην περιοχή, καθώς και λόγω της ύπαρξης στην ευρύτερη περιοχή της ανερχόμενης οικονομικά και όχι μόνο παγκόσμιας δύναμης, της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, της Ιαπωνίας αλλά και της Ινδίας έχει διατηρήσει αμείωτο το διεθνές ενδιαφέρον, ήδη από το τέλος του Β΄ΠΠ. Αναμένεται δε, ότι αυτό θα παραμείνει σε υψηλά επίπεδα όσο η Κίνα θα επιθυμεί να προωθήσει τα συμφέροντά της στην περιοχή, πολλές φορές σε βάρος των υπολοίπων κρατών της ΝΑ Ασίας, με απώτερο σκοπό την αύξηση της ισχύος της στο παγκόσμιο περιβάλλον.

2. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αναλύσει συστηματικά το γεωπολιτικό σύμπλοκο της Νοτιοανατολικής Ασίας, με γνώμονα την ASEAN καθώς και τον ρόλο τον οποίο δύναται αυτή να διαδραματίσει στο παρόν και στο μέλλον, λαμβανομένων υπόψη της έντονης ανομοιογένειας που υπάρχει μεταξύ των κρατών του συμπλόκου, των περίπλοκων σχέσεων οι οποίες διέπουν τα κράτη – μέλη της ASEAN καθώς επίσης και των αλληλοσυγκρουόμενων, σε πολλές περιπτώσεις, συμφερόντων άλλων δρώντων της ευρύτερης περιοχής της Ανατολικής Ασίας, της Ασίας γενικότερα αλλά και παγκοσμίων. Για την ανάλυση που ακολουθεί, θα εφαρμοσθεί η μεθοδολογία που διδάχθηκε από τον καθηγητή Ιωάννη Θ. Μάζη κατά τις διαλέξεις του στη Σχολή Εθνικής Άμυνας (ΣΕΘΑ), στο πλαίσιο της εκπαίδευσης της 69^{ης} Εκπαιδευτικής Σειράς (ΕΣ).

3. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

α. Να παραμείνουν τα σύνορα των κρατών της περιοχής, με τη σημερινή τους μορφή.

β. Να παραμείνει η σύνθεση της Ένωσης των Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) ως έχει μέχρι σήμερα.

γ. Να μην μεταβληθεί δραματικά η μορφή των καθεστώτων διακυβέρνησης των χωρών – μελών της ASEAN, προς πιο απολυταρχικά.

δ. Να παραμείνει εν ισχύ η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (United Nations Convention on the Law Of the Sea - UNCLOS).

⁶ Πλήρη κράτη μέλη της Mercosur είναι η Αργεντινή, η Βραζιλία, η Ουρουγουάη και η Παραγουάη ενώ συνδεδεμένα κράτη είναι η Βολιβία, ο Ισημερινός, η Κολομβία, το Περού, το Σουρινάμ και η Χιλή. Η Βενεζουέλα ανέστειλε τη συμμετοχή της στην Mercosur από την 1η Δεκεμβρίου 2016.

ε. Η περιοχή της ΝΑ Ασίας θα παραμείνει τμήμα του κύριου θαλάσσιου δρομολογίου σύνδεσης του Ειρηνικού και του Ατλαντικού Ωκεανού, για το άμεσο τουλάχιστον μέλλον και ως εκ τούτου η γεωστρατηγική αξία της θα παραμείνει υψηλή, παρά το γεγονός ότι η συνέχιση της τήξης των πάγων στον Αρκτικό Ωκεανό, δημιούργησε και ένα δεύτερο εναλλακτικό, θαλάσσιο δρομολόγιο σύνδεσης των δύο ωκεανών, μειώνοντας όπως είναι φυσικό τη γεωστρατηγική σημασία της περιοχής, σε ό,τι αφορά στις θαλάσσιες μεταφορές⁷.

4. Ο ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ

Ο γεωπολιτικός παράγοντας στην παρούσα ανάλυση είναι η Ένωση των Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN).

Η περιφερειακή συνεργασία στη ΝΑ Ασία αποτελούσε ιστορικά μία δύσκολη προσπάθεια, λόγω των έντονων αντιπαλοτήτων ανάμεσα στα κράτη της περιοχής. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε ότι, πριν την ίδρυση της ASEAN προηγήθηκαν και άλλες προσπάθειες περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης, όπως η SEATO (South East Treaty Organization)⁸, η ASA (Association of South East Asia)⁹ και η Maphilindo (από τα αρχικά των ονομάτων των ιδρυτών της: Malaysia, Philippines, Indonesia)¹⁰. Όλες όμως κατέληξαν σε αποτυχία, κυρίως λόγω των αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών συμφερόντων των κρατών που μετείχαν σ' αυτές. Ενδιαφέρον στοιχείο της ASEAN αποτελεί το γεγονός ότι τα περισσότερα από τα μέλη της διεκδικούν μέρος της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας».

Η ASEAN ήταν προϊόν του Ψυχρού Πολέμου και της κομμουνιστικής απειλής, καθώς αρχικά αποτέλεσε μία προσπάθεια συνεργασίας μεταξύ των μη κομμουνιστικών κρατών της περιοχής. Η γειτνίαση της περιοχής, με την κομμουνιστική Κίνα και η ύπαρξη ενός κομμουνιστικού Βιετνάμ στην χερσόνησο της Ινδοκίνας δημιούργησαν ένα αίσθημα ανασφάλειας στα μη κομμουνιστικά κράτη. Επίσης στη γέννηση της ASEAN συντέλεσαν και οι γεωπολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν κατά την εποχή της ιδρύσεώς της και ιδιαίτερος του πολέμου στο Βιετνάμ, ο οποίος ήταν σε εξέλιξη. Έτσι αρχικά η ASEAN αποτελούσε έναν καθαρά πολιτικό οργανισμό με σκοπό την εκτόνωση των διαφορών και τη συνεργασία των πέντε ιδρυτικών μελών της. Είναι αξιοσημείωτο ότι, πριν από την

7 Η Αρκτική διαδρομή, μέσω του Βορειοδυτικού Περάσματος, στον Αρκτικό Ωκεανό, μειώνει σημαντικά τον χρόνο και το κόστος του ταξιδιού από τον Ατλαντικό, στον Ειρηνικό Ωκεανό και αντίστροφα, σε σχέση με τη διαδρομή μέσω της διώρυγας του Σουέζ. Για παράδειγμα η απόσταση ταξιδιού από τη Σαγκάη, στο Αμβούργο της Γερμανίας, μέσω της διαδρομής στον Αρκτικό Ωκεανό, είναι 2.800 μίλια μικρότερη από τη διαδρομή μέσω της διώρυγας του Σουέζ. (Πηγή: <http://www.naftemporiki.gr/story/1097414/i-tiksi-ton-pagon-eunoei-ta-sxedia-tis-kinas-gia-xrisi-tis-arktikis-diadromis-apo-ta-ploia-tis>)

8 Η SEATO δημιουργήθηκε από τη συνθήκη της Μανίλα. Το 1955, με στόχο να δημιουργηθεί μία Ασιατική έκδοση του NATO, η οποία διαλύθηκε το 1977 ως δυσλειτουργική. (Fjader, 2012, σελ. 80)

9 Η ASA ιδρύθηκε το 1961 και αποτελούνταν από την Ταϊλάνδη, τις Φιλιππίνες και τη Μαλαισία, αλλά παρέμεινε ανενεργή λόγω περιφερειακών συγκρούσεων. Παρ' όλα αυτά αποτέλεσε τη βάση της ASEAN (Fjader, 2012, σελ. 80)

10 Η Maphilindo αποτελούσε προσπάθεια δημιουργίας μιας πολιτικής συνομοσπονδίας που θα περιλάμβανε τη Μαλαισία, τις Φιλιππίνες και την Ινδονησία, το 1963. Απέτυχε λόγω συγκρούσεων της νεοσύστατης Μαλαισιανής Ομοσπονδίας και της Ινδονησίας

ίδρυση της ASEAN είχαν σημειωθεί συγκρούσεις μεταξύ των κρατών που ίδρυσαν τον οργανισμό, οι οποίες δεν επαναλήφθηκαν ποτέ μετά την ίδρυσή του.

Η ιδρυτική διακήρυξη της ASEAN το 1967, ανέφερε ως σκοπό της Ένωσης τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή: «Η Ένωση αντιπροσωπεύει τη συλλογική βούληση των κρατών να δεσμευτούν με φιλία και συνεργασία και μέσω κοινών προσπαθειών και θυσιών, να εξασφαλίσουν για τους λαούς τους την ευλογία της ειρήνης, της ελευθερίας και της ευημερίας»¹¹. Είναι προφανές, ότι κύρια προτεραιότητα των ιδρυτικών μελών αποτελούσε η περιφερειακή ασφάλεια¹² και μάλιστα ως προϋπόθεση της ευημερίας των μελών της, χωρίς ωστόσο να υπάρχει πρόβλεψη για κοινό στρατιωτικό σχεδιασμό ή οποιασδήποτε άλλης στρατιωτικής συνεργασίας. Ουσιαστικά αποτελούσε ένα βήμα μετάβασης από έναν αποικιακό κόσμο σε ένα πλαίσιο περιφερειακής συνεργασίας. Με την πάροδο του χρόνου και την είσοδο νέων μελών, η ASEAN διέυρνε τους σκοπούς της και σε οικονομικά ζητήματα, επιδιώκοντας αρχικά τη δημιουργία μιας ζώνης ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των μελών της (1992) και αργότερα τη μετατροπή της σε οικονομική ένωση (1997). Παράλληλα, τέθηκε ως στόχος η περαιτέρω εμβάθυνσή της και σε πολιτικό επίπεδο πέραν των διαφόρων διακηρύξεων υπέρ της ειρηνικής συνύπαρξης (1971), της απόρριψης των πυρηνικών όπλων (1997) και της πρωτοβουλίας για τη σύνταξη ενός Συντάγματος (2003).

Στον οργανωτικό τομέα, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής και των μελών της, η ASEAN επέλεξε όπως, όλες οι σοβαρές αποφάσεις να λαμβάνονται ομόφωνα κατόπιν διαβουλεύσεων. Τα θεσμικά όργανα της ASEAN είναι (Οργανόγραμμα ASEAN, όπως Παράρτημα «B», Διάγραμμα 1)¹³:

A. ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ: Αποτελεί το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων. Αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών – μελών της Ένωσης και διαθέτει Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο, οι οποίοι εκλέγονται κυκλικά από έναν αλφαβητικό κατάλογο. Συνεδριάζει μία φορά ετησίως. Την σύνοδο κορυφής προετοιμάζει κοινή Υπουργική συνάντηση των Υπουργών Οικονομικών και Εξωτερικών των κρατών – μελών, η οποία προηγείται.

B. Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ (ASEAN MINISTERIAL MEETING): Περιλαμβάνει το σύνολο των Υπουργών Εξωτερικών των κρατών – μελών της ASEAN και πραγματοποιείται σε ετήσια βάση. Παράλληλα πραγματοποιούνται συμβούλια, με συμμετοχή των καθ' ύλη αρμόδιων Υπουργών

11 Η Διακήρυξη της ASEAN, Μπανγκόκ, 8 Αυγούστου 1967 [Πηγή: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πετρόπουλος Σ. (2008), «Νέα Περιφερικότητα στον Αναπτυσσόμενο Κόσμο: Μια συγκριτική ανάλυση της ASEAN, της Mercosur και της SADC», Σελ. 212]

12 Στη Διακήρυξη της Ειρήνης, Ελευθερίας και Ουδετερότητας, της Μαλαισίας της 27^{ης} Νοεμβρίου 1971, αναφέρεται ότι: «... η Ινδονησία, η Μαλαισία, είναι αποφασισμένες να υποστηρίξουν αρχικά όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να διασφαλίσουν ότι η Νοτιοανατολική Ασία θα αποτελεί μια Ζώνη Ειρήνης» (Πηγή: <http://estia.hua.gr/file/lib/default/data/2111/theFile>).

13 Πηγή: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πετρόπουλος Σ. (2008), «Νέα Περιφερικότητα στον Αναπτυσσόμενο Κόσμο: Μια συγκριτική ανάλυση της ASEAN, της Mercosur και της SADC», Σελ. 214 – 216.

με το υπό συζήτηση θέμα (π.χ. Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Υγείας, Εκπαίδευσης κ.λπ.). Για την καλύτερη λειτουργία της Ένωσης, έχουν οργανωθεί 29 επιτροπές αξιωματούχων και 122 τεχνικές επιτροπές οι οποίες επεξεργάζονται διάφορα θέματα προκειμένου να διαμορφώσουν προτάσεις, οι οποίες εν συνεχεία υποβάλλονται προς συζήτηση στα Συμβούλια των Υπουργών ή στη Σύνοδο Κορυφής της Ένωσης.

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (ΑΣΕΑΝ SECRETARIAT): Ο Γραμματέας της Ένωσης εκλέγεται κάθε πέντε χρόνια, προΐσταται της κεντρικής γραμματείας και κύριο καθήκον του είναι η παρακολούθηση και ο συντονισμός των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΙΑ (ASEAN INVESTMENT AREA): Είναι υπεύθυνο για την πορεία απελευθέρωσης των επενδύσεων στην περιοχή της Ένωσης, την κατάθεση προτάσεων για την επιτάχυνση της διαδικασίας και την υπέρβαση τυχόν προβλημάτων που ανακύπτουν.

Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΦΤΑ (ASEAN FREE TRADE AREA): Έχει τις ίδιες αρμοδιότητες με το παραπάνω συμβούλιο, για θέματα εμπορίου.

ΣΤ. ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ASEAN STANDING COMMITTEE): Λειτουργεί στο πλαίσιο συντονισμού της ASEAN, ανάμεσα στα συμβούλια των Υπουργών, με Πρόεδρο, τον εκάστοτε Υπουργό Εξωτερικών του κράτους – μέλους το οποίο προεδρεύει της Ένωσης.

Ζ. Επίσης η ASEAN διατηρεί ή σχηματίζει διάφορες επιτροπές κατά περίπτωση, για τρέχοντα θέματα ενώ έχει δημιουργήσει πολλά δίκτυα συνεργασίας με φορείς από όλα τα κράτη – μέλη καθώς και με πενήντα τρεις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) που δρουν εντός της περιοχής της Ένωσης.

Η Ένωση ιδρύθηκε στις 8 Αυγούστου 1967, με πρωτοβουλία της Ινδονησίας, της Μαλαισίας, της Σιγκαπούρης, της Ταϊλάνδης και των Φιλιππίνων. Σταδιακά στον οργανισμό, εντάχθηκαν και τα υπόλοιπα κράτη της περιοχής της Νοτιοανατολικής Ασίας και συγκεκριμένα, το Μπρουνέι το 1984, το Βιετνάμ το 1995, το Λάος και η Μιανμάρ το 1997 και τέλος η Καμπότζη το 1999. Σήμερα η Ένωση αριθμεί συνολικά δέκα κράτη – μέλη (Παράρτημα «Β», χάρτες υπ' αριθμ. 2 και 3).

Η έδρα του οργανισμού βρίσκεται στην Τζακάρτα, πρωτεύουσα της Ινδονησίας. Η σημαία της ASEAN¹⁴, η οποία καθιερώθηκε τον Νοέμβριο του 1997, απεικονίζει σε μπλε φόντο και στη μέση ενός κόκκινου κύκλου δέκα στάχια ρυζιού τα οποία αντιστοιχούν στα ισάριθμα μέλη του οργανισμού¹⁵.

¹⁴ Πηγή: https://el.wikipedia.org/Σημαία_της_Ένωσης_Χωρών_Νοτιοανατολικής_Ασίας

¹⁵ Παράρτημα «Β», εικόνα υπ' αριθμ. 4.

Από τις χώρες που συμμετέχουν στην ASEAN η Ινδονησία, η Μαλαισία, το Μπρουνέι, η Σιγκαπούρη, η Ταϊλάνδη και οι Φιλιππίνες αποτελούν τον πυρήνα του οργανισμού καθώς αποτελούν τα πιο ανεπτυγμένα και πλούσια κράτη, τα οποία έχουν προχωρήσει σε μεγαλύτερο βαθμό την περιφερειακή τους ολοκλήρωση και συνεργασία τους. Τα νεότερα τέσσερα μέλη (το Βιετνάμ, η Καμπότζη, το Λάος και η Μιανμάρ) είναι τα φτωχότερα κράτη του οργανισμού και έχουν μεγάλη απόκλιση στον βαθμό ανάπτυξής τους, γεγονός το οποίο αποτελεί το σημαντικότερο εμπόδιο στην περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση των κρατών - μελών της ASEAN¹⁶. Πέρα από αυτή, υπάρχουν και άλλες σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών – μελών της ASEAN, οι οποίες θα αναλυθούν παρακάτω.

Η όλη προσπάθεια της δημιουργίας της ASEAN και εν συνεχεία ο δρόμος προς την περιφερειακή ολοκλήρωσή της χρησιμοποίησε ως πρότυπο την τότε ΕΟΚ και μετέπειτα ΕΕ¹⁷. Παρ' όλα αυτά ο τρόπος λειτουργίας της διέφερε κατά πολύ από τον αντίστοιχο της ΕΟΚ κυρίως λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των κρατών – μελών της ASEAN. Έτσι οι Ευρωπαίοι προχώρησαν σχετικά γρήγορα σε μια θεσμοθέτηση της περιφερειακής τους συνεργασίας, συζητώντας με την πάροδο του χρόνου τους τρόπους βαθμιαίας ενοποίησής τους και ως εκ τούτου, την παραχώρηση έστω και μέρους της εθνικής τους κυριαρχίας. Αντίθετα τα κράτη – μέλη της ASEAN προχώρησαν σε μία πιο χαλαρή μορφή περιφερειακής συνεργασίας, όπου η συναίνεση και η συλλογικότητα έπαιζε κυρίαρχο ρόλο παράλληλα όμως με τη διατήρηση του πρωταγωνιστικού ρόλου του εθνικού κράτους, στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων. Η αιτία της σημαντικής αυτής διαφοράς μεταξύ ΕΟΚ και μετέπειτα της ΕΕ και ASEAN ήταν ότι τα κράτη – μέλη της ASEAN είχαν αποκτήσει την εθνική τους ανεξαρτησία μόλις λίγο πριν από την ίδρυση της και δεν ήταν διατεθειμένα να εκχωρήσουν, τόσο σύντομα, έστω και μέρος αυτής, σε έναν υπερεθνικό οργανισμό.

Παράλληλα, καθοριστική για τη λειτουργία του οργανισμού, είναι η τήρηση από όλα τα μέλη, της αρχής της μη επέμβασης στα εσωτερικά των άλλων κρατών – μελών, η οποία αυτομάτως σήμαινε τον σεβασμό στην απόλυτη εθνική κυριαρχία του κάθε κράτους¹⁸. Η συγκεκριμένη αρχή έχει ιδιαίτερη σημασία για την ASEAN, αν αναλογιστούμε τον μεγάλο αριθμό εθνικών μειονοτήτων στο εσωτερικό του συνόλου σχεδόν των κρατών – μελών της (θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο)

¹⁶ Οι φτωχότερες χώρες της ASEAN (Βιετνάμ, Καμπότζη, Λάος, Μιανμάρ) στα έγγραφα της ASEAN αναφέρονται ως CLMV, από τα αρχικά των ονομάτων τους, ενώ τα υπόλοιπα έξι κράτη – μέλη αναφέρονται ως ASEAN-6

¹⁷ Το 2003 έγινε η ανακήρυξη της ASEAN Community, με τρεις πυλώνες: Την ASEAN Political – Security Community (APSC), η ASEAN Economic Community (AEC) και η ASEAN Socio – Cultural Community (ASCC). Είναι προφανής η αντιστοιχία με τους πυλώνες της ΕΕ (την Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική, Ασφάλειας και Άμυνας, τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες που αφορούν στην κοινή αγορά και τέλος τον πυλώνα δικαιοσύνης και εσωτερικών) που μας δείχνουν πως η ΕΕ αποτελεί οδηγό για την περιφερειακή ολοκλήρωση της ASEAN (Πηγή: [https://dspace.lib/uom.gr/bitstream/2159/18655/3/Pertzinidis Nikolaos Msc2015.pdf](https://dspace.lib/uom.gr/bitstream/2159/18655/3/Pertzinidis%20Nikolaos%20Msc2015.pdf), Σελ. 46)

¹⁸ Στη Διακήρυξη της Συμφωνίας της ASEAN, στο Μπαλί της Ινδονησίας, τον Φεβρουάριο του 1976, αναφέρεται ότι: ...τα κράτη μέλη θα αναπτύξουν με ενεργητικότητα μια περιφερειακή ταυτότητα και θα προσπαθήσουν να δημιουργήσουν μια ισχυρή κοινότητα της ASEAN, που είναι σεβαστή από όλους και θα σέβεται όλα τα κράτη στη βάση αμοιβαία επωφελών σχέσεων, και σε συμφωνία με τις αρχές της αυτοδιάθεσης, ισότητας και μη - επέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις των εθνών». (Πηγή: <http://estia.hua.gr/file/lib/default/data/2111/theFile>).

και τους κινδύνους που ελλόχευε, ενδεχόμενη προσπάθεια εκμετάλλευσης των μειονοτήτων αυτών, από άλλα κράτη.

Αυτή η πολιτική, της «μη επέμβασης», ήταν αυτή που επέτρεπε τη συμμετοχή στην Ένωση οποιουδήποτε κράτους της ΝΑ Ασίας επιθυμούσε να ενταχθεί σ' αυτήν, καθώς δεν υπήρχαν αναγκαίες προϋποθέσεις οι οποίες έπρεπε να τηρούνται από τα συνδεόμενα νέα μέλη, σε αντίθεση με ότι ισχύει με την τότε ΕΟΚ και στη συνέχεια με την ΕΕ, στην οποία τα υπό ένταξη μέλη έπρεπε να πληρούν μια σειρά από κριτήρια. Ήταν επομένως απολύτως φυσιολογική η συγκεκριμένη προσέγγιση από την ASEAN, καθώς οι ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής δεν ευνοούσαν κάτι ανάλογο με το ευρωπαϊκό παράδειγμα. Από την άλλη πλευρά και μόνο η ίδρυση της ASEAN μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιτυχία, αφού για να καταστεί δυνατή η περιφερειακή συνεργασία παραμερίστηκαν σοβαρότατες ιστορικές και διαχρονικές διαφορές μεταξύ των κρατών της περιοχής. Βέβαια καθοριστικό ρόλο στην δημιουργία της Ένωσης διαδραμάτισε και ο φόβος του κομμουνιστικού επεκτατισμού ή διαφορετικά το θέμα της ασφάλειας το οποίο παραμέρισε εν μέρη τη σημασία των οικονομικών ωφελειών.

Τα τελευταία χρόνια οι ρυθμοί ανάπτυξης των οικονομιών των κρατών - μελών του οργανισμού και της ASEAN συνολικά, είναι αρκετά υψηλοί, γεγονός το οποίο οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του εργατικού δυναμικού και στην μετατόπιση του από τη γεωργία, στη μεταποίηση. Το γεγονός όμως ότι στο μέλλον αυτοί οι δύο παράγοντες ενδεχομένως να εξασθενίσουν δημιουργεί ανησυχία και επιβάλλει την εξεύρεση λύσης, η οποία μπορεί να είναι η αύξηση της παραγωγικότητας της περιοχής¹⁹.

Η ίδρυση της ASEAN αποτελεί σημαντική επιτυχία και στα 50 χρόνια της ύπαρξής της, έχει γίνει ένα λειτουργικό μοντέλο οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ολοκλήρωσης, η μοναδική στο είδος της διακρατική δομή στην Ασία, η οποία λειτουργεί σαν μία κοινότητα ίσων κρατών, παρά τις σημαντικές ανισότητες και διαφορές σε όλα τα επίπεδα των μελών που την απαρτίζουν.

Η ASEAN πλέον αποτελεί μία από τις σημαντικότερες και πιο επιτυχημένες περιφερειακές συνεργασίες παγκοσμίως, καθώς βρίσκεται στην πιο ραγδαία αναπτυσσόμενη περιοχή του πλανήτη και αποτελεί επίσης σημαντικό υπόδειγμα συνεργασίας καθώς ασκεί αξιοσημείωτη επιρροή στις περιφερειακές αλλά και στις παγκόσμιες εξελίξεις.

5. ΤΟ ΓΕΩΣΥΜΠΛΟΚΟ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

Ο όρος «Νοτιοανατολική Ασία» (ΝΑ Ασία), περιγράφει την περιοχή και τα κράτη τα οποία βρίσκονται μεταξύ των Ινδιών, της Κίνας, της Αυστραλίας και του Ειρηνικού Ωκεανού. Αποτελεί γεωγραφικά, υποπεριφέρεια της Ανατολικής Ασίας και διαθέτει ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία προσελκύουν το διεθνές

¹⁹ Πηγή: <http://www.reporter.gr/Apopseis/MarketingBrowser.Panos-Tsagkarakhs/item/251715-Treiw-dromoi-gia-biwsimh-anaptyxh-sth-notioanatolikh-Asia>

ενδιαφέρον. Στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της ΝΑ Ασίας περιλαμβάνονται το Βιετνάμ, η Ινδονησία, η Καμπότζη, το Λάος, η Μαλαισία, η Μιανμάρ (πρώην Βιρμανία), το Μπρουνέι, η Σιγκαπούρη, η Ταϊλάνδη και οι Φιλιππίνες (Παράρτημα «B», χάρτες υπ' αριθμ. 5 και 6).

Μεταξύ των κρατών της ΝΑ Ασίας περικλείεται η «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», η οποία αποτελεί τμήμα του Ειρηνικού Ωκεανού και ορίζεται από βορρά από την Κίνα και την Ταϊβάν, δυτικά από τις Φιλιππίνες τη Μαλαισία και το Μπρουνέι, νότια από την Ινδονησία και ανατολικά από το Βιετνάμ. Χαρακτηριστικό της θαλάσσιας αυτής περιοχής, είναι η ύπαρξη πολλών, περιορισμένων συμπλεγμάτων μικρών νησιών και βραχονησίδων, τα περισσότερα από αυτά ακατοίκητων. Για το σύνολο αυτών των νησιών και βραχονησίδων έχουν εκδηλωθεί διεκδικήσεις από τα γειτονικά κράτη. Άξιο αναφοράς επίσης, είναι το γεγονός ότι για την υπόψη περιοχή, τα γειτονικά κράτη χρησιμοποιούν διαφορετικές ονομασίες καθώς ο όρος «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», δημιουργεί εντυπώσεις υπέρ της Κίνας, μίας εκ των διεκδικητριών της περιοχής²⁰.

Η «Θάλασσα της Νότιας Κίνας» αποτελεί στη σύγχρονη εποχή μία από τις σημαντικότερες θαλάσσιες οδούς και συγκεκριμένα τη δεύτερη θαλάσσια περιοχή παγκόσμια σε ότι αφορά στις διελεύσεις πλοίων, καθώς περισσότερο από το μισό της παγκόσμιας χωρητικότητας του εμπορικού στόλου διέρχεται από εκεί. Η ποσότητα πετρελαίου που μεταφέρεται μέσω των Στενών της Malacca (μεταξύ της Μαλαισίας - Σιγκαπούρης και της νήσου Σουμάτρα της Ινδονησίας)²¹, από τον Ινδικό Ωκεανό, καθ' οδόν προς την Ανατολική Ασία, μέσω της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας» είναι έξι φορές περισσότερο, από την ποσότητα πετρελαίου που διέρχεται μέσω της Διώρυγας του Σουέζ και δέκα επτά φορές περισσότερο της ποσότητας που διέρχεται από τη Διώρυγα του Παναμά. Περίπου τα δύο τρίτα των ενεργειακών προμηθειών της Νότιας Κορέας, το 60% της Ιαπωνίας, ο ενεργειακός ανεφοδιασμός της Ταϊβάν και το 80% των εισαγωγών της Κίνας, πραγματοποιείται μέσω της συγκεκριμένης θαλάσσιας περιοχής.²² Μέσα από αυτή την τεράστιας γεωστρατηγικής σημασίας θαλάσσια οδό διεκπεραιώνεται, σε ετήσια βάση, η μεταφορά αγαθών των οποίων η συνολική αξία φθάνει τα 5 τρισ. \$.

Επιπρόσθετα, στην περιοχή έχουν εντοπιστεί αποθέματα επτά δισεκατομμυρίων βαρελιών πετρελαίου, ενώ τα πιθανολογούμενα συνολικά αποθέματα πετρελαίου ανέρχονται σε είκοσι οκτώ δισεκατομμύρια βαρέλια και τα αποθέματα φυσικού αερίου στα διακόσια εξήντα έξη τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα.

Όλα τα παραπάνω εξηγούν τη γεωστρατηγική σημασία της περιοχής και τους λόγους για τους οποίους η συγκεκριμένη περιοχή αποτελεί το «Μήλο της Έριδος» για τα γεινιάζοντα κράτη και ως εκ τούτου αποτελεί μία από τις σημαντικότερες παγκόσμιες εστίες, πιθανών μελλοντικών αναταραχών και συγκρούσεων, οι

²⁰ Στη συνέχεια της διατριβής, η συγκεκριμένη θαλάσσια περιοχή, θα αναφέρεται ως «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», χωρίς αυτό να υποδηλώνει οποιαδήποτε μορφή κυριαρχίας επί της υπόψη περιοχής.

²¹ Παράρτημα «B», χάρτης υπ' αριθμ. 7.

²² Πηγή: <https://hymanact.gr/joomla/index.php/2011-8-24-17-45-12>

οποίες δεδομένα θα επηρεάσουν την παγκόσμια κατανομή ισχύος και τις παγκόσμιες γεωπολιτικές ισορροπίες.

Γύρω από τη γεωγραφική περιοχή της ΝΑ Ασίας βρίσκονται ιδιαίτερα μεγάλα και ισχυρά κράτη (Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Αυστραλία) και τέσσερις από τις παγκόσμιες πυρηνικές δυνάμεις (Κίνα, Ινδία, Πακιστάν, Βόρεια Κορέα). Το γεγονός αυτό κατέστησε επιτακτική την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των κρατών της περιοχής, με σκοπό την ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής τους θέσης, απέναντι στους ισχυρούς γείτονές τους.

Τα κύρια χαρακτηριστικά των κρατών της περιοχής αυτής είναι η φυλετική και θρησκευτική ανομοιογένεια και το διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης και βιοτικού επιπέδου των κατοίκων τους, διαφορά η οποία μεταξύ ορισμένων κρατών είναι χαοτική.

Ένα άλλο στοιχείο διαφοροποίησης μεταξύ των κρατών της ΝΑ Ασίας αλλά και διαφοροποίησης με τα δυτικά πρότυπα των κρατικών δομών, είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) καθενός από αυτά, στο εσωτερικό των κρατών. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι ΕΔ αποτελούν έναν από τους ισχυρότερους και πλέον αξιολύβαστους θεσμούς καθώς αποτέλεσαν στο παρελθόν τον απελευθερωτή από τον αποικιακό ζυγό, τον συνεκτικό κρίκο στη δημιουργία της κρατικής οντότητας και τον κύριο παράγοντα της διασφάλισης της εδαφικής ακεραιότητας και της εθνικής ανεξαρτησίας, των νέων – ανεξάρτητων κρατών.

Μεταξύ των κρατών της περιοχής υφίστανται επίσης σημαντικές διαφορές στο βιοτικό επίπεδο των κατοίκων, στην οικονομική ανάπτυξη των κρατών ακόμα και στην κουλτούρα μεταξύ των ηπειρωτικών και των νησιωτικών κρατών. Η έντονη ανομοιογένεια των κρατών της ΝΑ Ασίας είναι εμφανής εξετάζοντας τα γεωγραφικά, πολιτικά, πολιτιστικά και οικονομικά δεδομένα τους²³:

Από τον «Πίνακα υπ' αριθμ. 1», που παρατίθεται παρακάτω, διαπιστώνουμε μεγάλες διαφορές τόσο στην έκταση όσο και στον πληθυσμό, μεταξύ των κρατών της περιοχής. Έτσι για παράδειγμα, η Σιγκαπούρη έχει έκταση μόλις 719 τετραγωνικά χιλιόμετρα ενώ η Ινδονησία πλησιάζει τα δύο εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Αντίστοιχα, από πλευράς πληθυσμού το Μπρουνέι έχει 436 χιλιάδες κατοίκους ενώ η Ινδονησία έχει περισσότερους από 258 εκατομμύρια.

Επίσης, μεγάλες διαφορές διαπιστώνουμε και στα πολιτεύματα των κρατών, όπου μπορούμε να βρούμε από απόλυτη μοναρχία και συνταγματική μοναρχία μέχρι προεδρευόμενη και σοσιαλιστική δημοκρατία,. Μεγάλες διαφορές υπάρχουν επίσης και στις επικρατούσες θρησκείες, καθώς συναντάμε σχεδόν όλες τις γνωστές θρησκείες που μπορεί να συναντήσει κανείς παγκόσμια, όπως Ισλαμισμό, Χριστιανισμό, Βουδισμό, διαφόρων δογμάτων ενώ στις περισσότερες χώρες συναντώνται σημαντικές θρησκευτικές μειονότητες (πίνακας «2»). Ιδιαίτερα η θρησκευτική ανομοιομορφία και ανομοιογένεια μεταξύ των κρατών της ΝΑ

23 <https://dspace.lib.com.gr/bitstream/2159/18655/3/PertzinidisNikolaosMsc2015pdf>

Ασίας, τα οποία στο σύνολό τους είναι πλέον και κράτη – μέλη της ASEAN έχει αποτελέσει σημείο τριβής σε ότι αφορά στην υιοθέτηση ενιαίας στάσης σε διάφορα θέματα, εντός του πλαισίου της Ένωσης, όπως για παράδειγμα σ' αυτό του πολέμου κατά της τρομοκρατίας, που προέκυψε κυρίως μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπ 2001, στις ΗΠΑ και για το οποίο θα γίνει εκτενής αναφορά παρακάτω.

ΚΡΑΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (χιλιάδες)	ΘΡΗΣΚΕΙΑ	ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ
ΒΙΕΤΝΑΜ	331.690	95.261	Βουδισμός	Σοσιαλιστική Δημοκρατία
ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ	1.904.569	258.316	Ισλαμισμός	Προεδρική Δημοκρατία
ΚΑΜΠΟΤΖΗ	181.040	15.957	Βουδισμός	Συνταγματική Μοναρχία
ΛΑΟΣ	236.800	7.019	Βουδισμός	Σοσιαλιστική Δημοκρατία
ΜΑΛΑΙΣΙΑ	329.750	30.950	Ισλαμισμός	Συνταγματική Μοναρχία
ΜΠΡΟΥΝΕΪ	5.770	436	Ισλαμισμός	Απόλυτη Μοναρχία
ΜΥΑΝΜΑΡ	676.578	56.890	Βουδισμός	Κοινοβουλευτική Δημοκρατία ²⁴
ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ	719	5.781	Πολυθρησκευτική	Κοινοβουλευτική Δημοκρατία
ΤΑΪΛΑΝΔΗ	513.120	68.200	Βουδισμός	Συνταγματική Μοναρχία
ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ	300.000	102.624	Χριστιανισμός (Ρωμαιοκαθολικοί)	Προεδρική Δημοκρατία
ΣΥΝΟΛΟ	4.480.036	641.434		

Πίνακας 1: Γεωπολιτικά Στοιχεία Κρατών της ASEAN (Πηγή: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cb.html> και www.wto.org.wikipedia)

Σημαντικό στοιχείο επίσης της περιοχής, αποτελεί η ύπαρξη στο εσωτερικό του συνόλου των κρατών, εθνικών μειονοτήτων (πίνακας «2»). Ιδιαίτερα η ύπαρξη κινεζικής μειονότητας στο σύνολο σχεδόν των κρατών της ΝΑ Ασίας και σε ορισμένες περιπτώσεις πολυάριθμης, ενδεχομένως να διαδραματίσει στο μέλλον, σοβαρό ρόλο στις σχέσεις με την Κίνα, τόσο σε διμερές όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, στο πλαίσιο της ASEAN, καθώς πάντα υπάρχει ο φόβος, στο εσωτερικό των κρατών – μελών της Ένωσης, για εκμετάλλευση των συγκεκριμένων μειονοτήτων από την Κίνα, με απώτερο σκοπό την προώθηση των συμφερόντων της.

²⁴ Παρά τον εκδημοκρατισμό της χώρας, οι στρατιωτικοί συνεχίζουν να έχουν λόγο στη διακυβέρνησή της, καθώς το ¼ των βουλευτών είναι στρατιωτικοί και δεν εκλέγονται.

ΚΡΑΤΟΣ	ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ		ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ			
	ΚΙΝΕΖΟΙ	ΆΛΛΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΒΟΥΔΙΣΤΕΣ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ	ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΕΣ
ΒΙΕΤΝΑΜ	3 – 4 %	10 – 11 %	7,9 %	6,7 %	0,1 %	85,3 %
ΙΜΔΟΝΗΣΙΑ	1,2 %	15 %	0,9 %	9,9 %	87,2 %	2 %
ΚΑΜΠΟΤΖΗ	1,3 %	1 %	96,9 %	0,4 %	1,9 %	0,8 %
ΛΑΟΣ	1 %	10,4 %	66,8 %	1,5 %	---	31,7 %
ΜΑΛΑΙΣΙΑ	22,6 %	15, % %	19,8 %	9,2 %	61,3 %	9.7 %
ΜΠΡΟΥΝΕΪ	10,3 %	20,6 %	7,8 %	8,7 %	78,8 %	4,7 %
ΜΥΑΝΜΑΡ	12 %	18 %	87,9 %	6,2 %	4,3 %	1,6 %
ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ	74,2 %	25,8 %	33,9 %	18,1 %	14,3 %	33,7 %
ΤΑΪΛΑΝΔΗ	---	2,2 %	93,6 %	1,2 %	4,9 %	0,3 %
ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ	1,5 %	23,8 %	---	92,5 %	5 %	2,5 %

Πίνακας 2: Εθνικές και Θρησκευτικές Μειονότητες των Χωρών της ASEAN (Πηγή: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cb.html>)

Αλλά και στον οικονομικό τομέα οι διαφορές μεταξύ των χωρών της ΝΑ Ασίας είναι πάρα πολύ μεγάλες. Υπάρχουν οικονομίες, όπως του Λάος, καθαρά γεωργικές που στηρίζονται στον πρωτογενή τομέα μέχρι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες οικονομίες που στηρίζονται στην υψηλή τεχνολογία και στην βιομηχανία όπως της Μαλαισίας και της, Σιγκαπούρης καθώς επίσης και οικονομίες οι οποίες στηρίζονται αποκλειστικά στην εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου και των υδρογονανθράκων ειδικότερα, όπως του Μπρουνέι. Επίσης υπάρχουν σημαντικότερες αποκλίσεις και στο βαθμό ανάπτυξης των οικονομιών των συγκεκριμένων κρατών, παρά τις σημαντικές προσπάθειες που καταβάλλονται τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Τα παραπάνω είναι εύκολο να διαπιστωθούν, εξετάζοντας τον πίνακα «3» που παρατίθεται στη συνέχεια και αφορά στο συνολικό Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) και στο κατά κεφαλήν εισόδημα, των κρατών της ΝΑ Ασίας, για το έτος 2015:

Από τα στοιχεία τα οποία παρατίθενται στον πίνακα, διαπιστώνουμε πέρα από τις εντονότερες διαφορές στα επίπεδα των οικονομιών των κρατών - μελών της ASEAN, ότι οι ασθενέστερες οικονομικά χώρες και συγκεκριμένα οι επονομαζόμενες CLMV [από τα αρχικά γράμματα των ονομάτων των κρατών: Camrodia (Καμπότζη), Lao PDR (Λάος), Myanmar, Vietnam] επέτυχαν καλύτερες επιδόσεις τόσο στο ΑΕΠ όσο και στο κατά κεφαλήν εισόδημα, απ' ότι τα έξη ισχυρότερα οικονομικά κράτη . Παρ' όλα αυτά, το χάσμα μεταξύ των μελών της ASEAN είναι τεράστιο και θα χρειαστεί τα φτωχότερα κράτη να καταβάλουν προσπάθειες πολλών ετών, προκειμένου να προσεγγίσουν οι οικονομίες τους το μέσω επίπεδο της ASEAN. Για το λόγο αυτό τα κράτη CLMV, απολαμβάνουν πρόσθετο χρόνο προσαρμογής σε συλλογικές οικονομικές και εμπορικές

αποφάσεις (όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της πλήρους απελευθέρωσης του ενδοπεριφερειακού εμπορίου).

ΚΡΑΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΕΠ (εκ. \$)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (2013 – 2015)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ (\$)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (2013 – 2015)
ΒΙΕΤΝΑΜ	193.599	+ 12,96%	2.111,1	+ 10,59%
ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ	861.934	- 0,74%	3.346,5	- 0,03%
ΚΑΜΠΟΤΖΗ	18.050	+ 18,36%	1.158,7	+ 11,74%
ΛΑΟΣ	12.369	+ 11,02%	1.818,4	+ 17,47%
ΜΑΛΑΙΣΙΑ	296.283	- 5,17%	9.768,3	- 6,25%
ΜΠΡΟΥΝΕΪ	12.930	- 19,74%	30.554,0	- 23%
ΜΥΑΝΜΑΡ	62.601	+ 10,98%	1.161,5	+ 30,8%
ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ	292.739	- 1,75%	52.888,7	- 4,16%
ΤΑΪΛΑΝΔΗ	395.168	+ 2,04%	5.814,8	+ 2,39%
ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ	292.451	+ 7,51%	2.904,2	+ 7,28%
ΣΥΝΟΛΟ	2.438.124	+ 3,67%	111.526,2	- 8,96%

Πίνακας 3: Οικονομικά Στοιχεία Χωρών ASEAN, για το έτος 2015 (Πηγή: www.worldbank.org)

Από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, είναι προφανής η έντονη ανομοιογένεια που διακρίνει τα κράτη της ΝΑ Ασίας, τα οποία ταυτόχρονα είναι και μέλη της ASEAN. Είναι φυσικό, τα ανομοιογενή χαρακτηριστικά των κρατών – μελών να επηρεάζουν την Ένωση τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον καθώς εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες θα επιδιώκουν να τα εκμεταλλευθούν προς όφελός τους, μεταβάλλοντας την περιφερειακή ισορροπία.

Θα πρέπει βέβαια να τονιστεί ότι η πολιτική κουλτούρα της ΝΑ Ασίας και γενικότερα της Ανατολικής Ασίας, διαφέρει κατά πολύ από αυτή της Δύσης. Στις περιοχές αυτές τα απολυταρχικά καθεστώτα έχουν πολύχρονη παράδοση στην περιοχή²⁵, ενώ η δυτικού τύπου δημοκρατία αντιμετωπίζεται από πολλούς Ασιάτες πολιτικούς ως μία προσπάθεια παρέμβασης στα εσωτερικά τους. Διαφορά στην κουλτούρα με τη Δύση παρατηρείται και σε ότι αφορά στα εργασιακά και στα κοινωνικά δικαιώματα και κυρίως στην οικονομία. Έτσι οι Δυτικές οικονομίες στηρίζονται περισσότερο στις ελεύθερες αγορές, οι οποίες καθορίζουν από μόνες τους την παραγωγή και την κατανομή αγαθών και υπηρεσιών. Αντίθετα στις οικονομίες της περιοχής το κράτος κατέχει κεντρικό ρόλο στο σχεδιασμό της παραγωγής, παρέχοντας κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις προς συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας.

Παρά τις διαφορές που προαναφέρθηκαν, όλα τα κράτη του γεωσυμπλόκου της ΝΑ Ασίας έχουν ένα κοινό στοιχείο. Πριν την έναρξη του Β΄ ΠΠ, βρισκονταν όλα υπό ξένο έλεγχο, υπό αποικιακή διακυβέρνηση. Βρετανοί, Γάλλοι, Ολλανδοί, Αμερικανοί και Πορτογάλοι επέκτειναν την κυριαρχία τους σε ολόκληρη την

²⁵ Ακόμα και η Ιαπωνία η οποία αποτελεί πρότυπο δημοκρατίας στην Ανατολική Ασία, μέχρι το τέλος του Β΄ ΠΠ είχε απολυταρχικό καθεστώς.

περιοχή και κατέκτησαν διάφορα τμήματά της²⁶. Εξαίρεση αποτελεί η Ταϊλάνδη η οποία παρέμεινε, τυπικά τουλάχιστον, ανεξάρτητη καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της. Βέβαια η μορφή της αποικιακής διακυβέρνησης, διέφερε και μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις σημαντικά, μεταξύ των κρατών της περιοχής. Αυτός άλλωστε είναι και ένας από τους λόγους της διαφορετικής μορφής, εξέλιξης και ανάπτυξης των συγκεκριμένων κρατών.

Η κατάσταση αυτή, του ελέγχου από ξένες δυνάμεις, προκάλεσε τη δυσαρέσκεια των ντόπιων πληθυσμών αλλά και της Ιαπωνίας, η οποία πριν από την έναρξη του Β' ΠΠ, αποτελούσε την μεγάλη δύναμη ολόκληρης της Ανατολικής Ασίας και οι οποίοι έφτασαν στην ΝΑ Ασία ως αντιιμπεριαλιστές ελευθερωτές, διακηρύσσοντας ότι θα διώξουν τους Ευρωπαίους αποικιοκράτες και θα παραχωρήσουν το δικαίωμα της ανεξαρτησίας στους τοπικούς πληθυσμούς. Τρεις μέρες μετά την επίθεση στο Περλ Χάρμπορ, στις 10 Δεκεμβρίου 1941 θα καταφέρουν μεγάλο πλήγμα κατά της βρετανικής ισχύος, βυθίζοντας τα πολεμικά πλοία «Prince of Wales» και «Repulse». Εν τέλει η ήττα των Ευρωπαίων στη Σιγκαπούρη τον Φεβρουάριο του 1942 και στο Κορέγκινταρ, το Μάιο της ίδιας χρονιάς, θα οριστικοποιήσουν το τέλος της κυριαρχίας των ευρωπαϊκών δυνάμεων στην περιοχή²⁷.

Θα ακολουθήσει μία σύντομη περίοδος ιαπωνικής κυριαρχίας, κατά την οποία θα αποδειχθεί ότι η εξεφρασμένη διακήρυξη περί αποαποικιοποίησης και ανεξαρτησίας των κρατών της περιοχής δεν ήταν τίποτα άλλο παρά μόνο λόγια. Καθώς ο Β' ΠΠ άρχισε να παίρνει άσχημη τροπή για τους Ιάπωνες, οι τοπικοί εθνικιστές στράφηκαν εναντίον τους. Οι ηγέτες των εθνικιστικών κινημάτων επεδίωξαν αφενός να προωθήσουν τους στόχους τους, αναζητώντας και την υποστήριξη των πρώην αποικιακών δυνάμεων, αφετέρου δε να δημιουργήσουν και να οργανώσουν ένοπλες δυνάμεις, οι οποίες δεν θα ήταν δυνατόν να νικηθούν από τους αποδυναμωμένους, λόγω του πολέμου, Ευρωπαίους.

Στη Βιρμανία (η οποία μετονομάστηκε σε Μιανμάρ το 1989) και στις Φιλιππίνες η αποικιοκρατία τερματίστηκε σχετικά εύκολα, σε αντίθεση με την Ινδονησία, ενώ στη Μαλαισία η ανεξαρτητοποίηση καθυστέρησε εξαιτίας μιας εξέγερσης η οποία βασίζονταν περισσότερο σε πολιτικά (κομμουνιστικά) παρά σε εθνικιστικά ιδεώδη. Η Ινδοκίνα αναγκάστηκε να υποστεί έναν παρατεταμένο πόλεμο, με διεθνείς διαστάσεις, ο οποίος τερματίστηκε με τον διαμελισμό της χώρας και τη δημιουργία τριών διάδοχων κρατών: του Βιετνάμ, του Λάος και της Καμπότζης. Παρ' όλα αυτά μάλλον δημιουργήθηκαν περαιτέρω προβλήματα στα διάδοχα κράτη παρά επετεύχθη η επίλυση των ήδη υπαρχόντων.

Στην ευρύτερη περιοχή, με εξαίρεση στις Φιλιππίνες, κατά την τελευταία φάση του Β' ΠΠ, κυρίαρχη δύναμη ήταν η Βρετανία, με εκπρόσωπό της έως το 1946, τον Ανώτατο Διοικητή της ΝΑ Ασίας, Λόρδο Μαουντμπάτεν²⁸. Επιδίωξη των

²⁶ Παράρτημα «B», Πίνακας υπ' αριθμ. 8, «Αποικιοκράτες και Ανεξαρτησία των Κρατών της ΝΑ Ασίας».

²⁷ «Η Διεθνής Πολιτική Μετά το 1945», Peter Calvocoressi, Τόμος Β', σελ. 740

²⁸ «Η Διεθνής Πολιτική Μετά το 1945», Peter Calvocoressi, Τόμος Β', σελ. 740

Βρετανών ήταν η επιστροφή στο status quo ante και η ανάκτηση της κυριαρχίας στη Βιρμανία, στη Μαλαισία, στη Σιγκαπούρη και σε άλλες μικρότερες περιοχές. Επίσης η Βρετανία προσπάθησε να αναλάβει τον κυρίαρχο ρόλο που είχαν η Γαλλία, η Ολλανδία και η Πορτογαλία, κατά το παρελθόν, σε διάφορα κράτη της περιοχής, όπως η Ινδοκίνα, η Ινδονησία και το Τιμόρ. Η λήξη όμως του Β΄ ΠΠ θα μεταβάλλει εντελώς το παγκόσμιο σκηνικό, καθώς τόσο η Βρετανία όσο και οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές δυνάμεις, εξαντλημένες από τον καταστροφικό πόλεμο, θα χάσουν μεγάλο μέρος της ισχύος τους ενώ θα αναδυθούν δύο νέες παγκόσμιες υπερδυνάμεις, οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ.

Η μείωση της ισχύος των ευρωπαϊκών δυνάμεων, θα σηματοδοτήσει το τέλος της αποικιοκρατίας και τη σταδιακή αποχώρησή τους από το σύνολο σχεδόν των υπερπόντιων κτήσεών τους. Έτσι και τα κράτη της ΝΑ Ασίας θα περάσουν από την αποικιοκρατία στη φάση δημιουργίας ανεξάρτητων κρατών. Η ανεξαρτησία από τους αποικιοκράτες, πέρα από σταδιακή, δημιούργησε προβλήματα και στη χάραξη των συνόρων των νεοσύστατων κρατών, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις βρέθηκαν να διεκδικούν εδάφη από γειτονικά τους κράτη. Παράλληλα, η προσπάθεια των δύο υπερδυνάμεων να επεκτείνουν τη σφαίρα επιρροής τους στα νεοσύστατα κράτη θα δημιουργήσει επιπλέον τριβές. Μέσα σ' αυτό το διεθνές περιβάλλον γεννήθηκε στη ΝΑ Ασία, η ιδέα της δημιουργίας μίας περιφερειακής ένωσης με σκοπό την πολιτική ενδυνάμωση και την οικονομική ανάπτυξη.

Όπως προαναφέρθηκε, όλες οι προσπάθειες περιφερειακής συνεργασίας, πριν την ASEAN απέτυχαν, κυρίως λόγω των αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών συμφερόντων, μεταξύ των νεοσύστατων κρατών της περιοχής και ιδιαίτερα μεταξύ των μεγαλύτερων εξ αυτών, όπως η Ινδονησία, η Μαλαισία και οι Φιλιππίνες. Ενδεικτικά αναφέρονται οι διαφορές μεταξύ Ινδονησίας - Μαλαισίας και Φιλιππίνων - Μαλαισίας στο νότιο και στο ανατολικό τμήμα, αντίστοιχα της Μαλαισίας. Άλλοι παράγοντες οι οποίοι δυσχέραιναν την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των κρατών της περιοχής ήταν ο βαθμός εξάρτησης ή επηρεασμού από τις δύο υπερδυνάμεις καθώς και οι σχέσεις με τις πρώην αποικιοκρατικές δυνάμεις. Για παράδειγμα οι σχέσεις της Μαλαισίας με τη Μεγάλη Βρετανία, θεωρήθηκαν από την Ινδονησία ως επικίνδυνες τόσο για την ίδια όσο και για την ευρύτερη περιοχή, καθώς υπήρχε ο φόβος ότι η Μαλαισία θα μπορούσε να υποστηρίξει τυχόν νέα ιμπεριαλιστικά σχέδια της Βρετανίας για να επανέλθει στην περιοχή. Για το λόγο αυτό η Ινδονησία τήρησε εχθρική στάση απέναντι στη Μαλαισία, φτάνοντας στο σημείο να υποστηρίξει αντάρτικες ομάδες οι οποίες δρούσαν στο εσωτερικό της τελευταίας.

Για να γίνει εφικτή η ίδρυση της ASEAN, τον Αύγουστο του 1967, θα απαιτηθεί να αλλάξει πολιτική το μεγαλύτερο πληθυσμιακά κράτος της περιοχής, η Ινδονησία και να στραφεί προς μία κατεύθυνση συνεργασίας ακόμη και με κράτη τα οποία έβλεπε, μέχρι τότε εχθρικά, όπως η Μαλαισία.

Θα πρέπει να τονιστεί και πάλι ότι τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο ήταν σε εξέλιξη ο «Ψυχρός Πόλεμος», ο πόλεμος στο Βιετνάμ είχε λάβει πλέον σημαντικές

διαστάσεις και επιπλέον στην περιοχή υπήρχε η κουμουνιστική Κίνα, η οποία για μεγάλες περιόδους του παρελθόντος ασκούσε την ηγεμονία στην περιοχή και η οποία είχε και συνεχίζει να έχει στρατηγικά συμφέροντα στην ΝΑ Ασία. Ήταν φυσικό λοιπόν ο φόβος δημιουργίας μιας κουμουνιστικής ΝΑ Ασίας να κυριαρχεί στις ΗΠΑ. Ως αντιστάθμισμα όλων αυτών και στο πλαίσιο της «κομμουνιστικής ανάσχεσης» οι ΗΠΑ φρόντισαν να αυξήσουν την παρουσία τους στην περιοχή. Παράλληλα η δημιουργία ενός οργανισμού περιφερειακής συνεργασίας, στα πρότυπα της ΕΟΚ η οποία είχε ήδη μια δεκαετία επιτυχημένης δραστηριότητας στο διεθνές προσκήνιο, από κράτη της περιοχής τα οποία κατ' ελάχιστο δεν ανήκαν στο «ανατολικό μπλοκ», σαφώς εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των ΗΠΑ.

Κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου την πρωτοβουλία ανάληψης δράσης διατηρούσαν σχεδόν αποκλειστικά οι δύο υπερδυνάμεις. Πέραν αυτού η ASEAN έχοντας διακηρύξει ότι επιθυμεί η περιοχή της ΝΑ Ασίας να παραμείνει ανεξάρτητη από εξωτερικές παρεμβάσεις και υιοθετώντας παράλληλα τη βασική αρχή της μη επέμβασης στα εσωτερικά των κρατών – μελών της, δεν είχε ιδιαίτερες δυνατότητες διαφοροποίησης και δραστηριοποίησης ως αυτόνομης οντότητας στη διεθνή σκηνή.

Μέσα σ' αυτό το διεθνές περιβάλλον και μέσω αλληλοσυγκρουόμενων περιφερειακών και παγκόσμιων συμφερόντων γεννήθηκε η ASEAN, της οποίας η μακροήμερευση στηρίχτηκε κατά κύριο λόγο στον παραμερισμό και στην υποβάθμιση των διαφορών μεταξύ των ιδρυτικών κρατών – μελών. Στο πλαίσιο αυτό, η πολύχρονη αντιπαράθεση μεταξύ Ινδονησίας και Μαλαισίας για την περιοχή του Σαμπάθ, οι διαφωνίες Σιγκαπούρης και Μαλαισίας για την κυριότητα επί μιας βραχονησίδας, η συνοριακή διαφορά μεταξύ Μαλαισίας – Φιλιππίνων, όπως και άλλες διαφορές μεταξύ των κρατών – μελών, παραμερίστηκαν θέτοντας ως προτεραιότητα τη συνεργασία τους εντός της ASEAN. Επιπλέον πάγια τακτική της ASEAN, όποτε παρουσιαζόταν διαφορές μεταξύ των κρατών – μελών της, ήταν να τις υποβαθμίζει, μέχρις ότου δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες επίλυσης τους, μεταξύ των εμπλεκόμενων. Ούτως ή άλλως, οι αποφάσεις εντός της ASEAN λαμβάνονται μέσω διαβούλευσης και στηρίζονται στη συναίνεση των κρατών – μελών της και επιπλέον δε διέθετε από ιδρύσεώς της μέχρι και σήμερα, μηχανισμούς και όργανα επίλυσης διαφορών και επιβολής των αποφάσεων.

Σταδιακά, μετά την ίδρυση της Ένωσης, η μεγαλύτερη και πολυπληθέστερη χώρα αυτής, η Ινδονησία, άρχισε να δείχνει τις ηγεμονικές της διαθέσεις. Ο Πρόεδρος της, Μοχάμεντ Σουχάρτο, άρχισε να αναδεικνύεται σε μια από τις βασικές προσωπικότητες η οποία συντέλεσε καταλυτικά τόσο στην ίδρυση όσο και στην εξέλιξη της ASEAN. Η Ινδονησία, διαθέτει τον τέταρτο μεγαλύτερο πληθυσμό παγκόσμια και ως εκ τούτου, τη μεγαλύτερη οικονομία μεταξύ των δέκα κρατών – μελών της Ένωσης²⁹. Πλούσια σε φυσικά αποθέματα, έχει γίνει ένας κορυφαίος

²⁹ Η Ινδονησία είναι σήμερα η 4^η πιο πυκνοκατοικημένη χώρα στον πλανήτη, αποτελεί την 16^η πιο ανεπτυγμένη οικονομία, παράγει το 33% του ΑΕΠ της ASEAN, διαθέτει 55.000.000 ειδικευμένους εργαζόμενους και απαιτούνται 800.000 οικιστικές μονάδες ετησίως για την αντιμετώπιση της αστικοποίησης, παράγοντας ο οποίος συμβάλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη της οικονομίας της. Ο πληθυσμός της χώρας αναμένεται να αυξάνεται με ρυθμό 0.8% μέχρι το 2025, ενώ το ΑΕΠ, για την

παράγοντας σε εξαγωγείς εμπορευμάτων σε μια σειρά από πόρους, όπως το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο, ο θερμικός άνθρακας, το φοινικέλαιο, το κακάο, ο κασσίτερος, το καουτσούκ κ.α. Οι τομείς των υπηρεσιών, του τουρισμού και της μεταποίησης (τρόφιμα και ποτά, αυτοκινητοβιομηχανία, κλωστοϋφαντουργία, ηλεκτρονικά και χημικά προϊόντα) συμβάλλουν επίσης σημαντικά στην οικονομία της χώρας.

Από τα υπόλοιπα εννέα μέλη της Ένωσης, κανένα δε συγκέντρωνε και δε συγκεντρώνει και στο παρόν, όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά (μέγεθος, πληθυσμό, στρατιωτική και οικονομική ισχύ κ.λπ.) που να του επιτρέπουν να ηγηθεί της Ένωσης. Από τα νεότερα μέλη, η Καμπότζη, το Λάος, το Μπρουνέι και η Μιανμάρ, αποτελούν κράτη με μικρή έκταση, με σχετικά μικρούς πληθυσμούς, με ασθενείς οικονομίες, με εξαίρεση το Μπρουνέι και γενικότερα με περιορισμένη ισχύ. Το Βιετνάμ εντάχθηκε στην ASEAN ως μία αδύναμη χώρα, ουσιαστικά ως «σκιά» του παλιού ισχυρού κράτους, που θεωρούνταν απειλή για την περιοχή, λόγω της απομόνωσής του, της πολύ κακής κατάστασης της οικονομίας του και της διάλυσης της ΕΣΣΔ, η οποία το υποστήριζε και το ενίσχυε.

Από τα ιδρυτικά μέλη της ASEAN, παρότι είναι κατά πολύ ισχυρότερα από τα νεότερα μέλη, κανένα δεν αποτελεί φυσικό περιφερειακό ηγέτη. Συγκεκριμένα η Ταϊλάνδη και η Μαλαισία, παρότι διαθέτουν οικονομική, πολιτική και πληθυσμιακή ισχύ, δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία ή τη δυνατότητα να διαδραματίσουν αποφασιστικό ρόλο στην πορεία της Ένωσης. Ίσως η Μαλαισία να μπορούσε να διαδραματίσει το ρόλο του ηγέτη, καθώς ο επί είκοσι περίπου χρόνια πρωθυπουργός της Μαχαθίρ Μοχάμανι³⁰, με το πολιτικό του κύρος, την προσωπικότητά του αλλά και τις ανατρεπτικές του ιδέες για τη θέση και το μέλλον της ΝΑ Ασίας στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, προσέφεραν στον ίδιο και στη χώρα του μια σημαντική θέση εντός της ASEAN. Οι Φιλιππίνες, παρότι περιοδικά διέθεταν την οικονομική ισχύ, λόγω των εσωτερικών προβλημάτων (αποσχιστικά κινήματα), του δικτατορικού καθεστώτος του Φερδινάντο Μάρκος, που κυβερνούσε επί χρόνια τη χώρα (30 Δεκεμβρίου 1965 – 25 Φεβρουαρίου 1986) και των ιδιαίτερων σχέσεων με τις ΗΠΑ, δεν ανέλαβαν ποτέ σοβαρές πρωτοβουλίες εντός της Ένωσης.

Η Σιγκαπούρη, παρότι από πλευράς έκτασης και πληθυσμού αποτελεί ένα πολύ μικρό μέρος της ASEAN, θα μπορούσε να ηγηθεί της ASEAN, κυρίως λόγω της οικονομικής της ισχύος και του γεγονότος ότι ο ρόλος της ως πύλη προς τις δυτικές αγορές, εξαιτίας του λιμανιού της και γενικότερα του εξαγωγικού της δικτύου, είναι πολύ σημαντικός για όλα τα κράτη – μέλη της Ένωσης. Όμως η Σιγκαπούρη έχει τα μειονεκτήματα ότι διαθέτει πιο πολλά κοινά στοιχεία με τις ανεπτυγμένες δυτικές χώρες, παρά με τους εταίρους της στην ASEAN, διαθέτει μια πολυάριθμη κινεζική μειονότητα και τέλος η συμμετοχή της στην ASEAN, δεν

ίδια περίοδο, εκτιμάται ότι θα αυξάνεται με ρυθμό 5,4% ετησίως (Πηγή: <https://www.kremilianna.gr/el/ektheseis-oikodomikis-viomixanias/indobuildtech-2017-indonesia>)

³⁰ Διατέλεσε πρωθυπουργός της Μαλαισίας από το 1983 έως το 2003.

αποτελεί γι' αυτή μονόδρομο. Για παράδειγμα έχει συνάψει πολλές διμερείς συμφωνίες, για δημιουργία ζωνών ελεύθερου εμπορίου, με κράτη εκτός της Ένωσης και όταν διαπιστώνει ότι πολιτικές ή καθυστερήσεις στην εφαρμογή πολιτικών της ASEAN θίγουν τα συμφέροντά της, προτιμά να ακολουθεί μονομερώς δικές της εθνικές πολιτικές. Για τους λόγους αυτούς δεν επέλεξε ποτέ μέχρι σήμερα να αναλάβει ενεργότερο ρόλο εντός της Ένωσης και να αποτελέσει τον ηγέτη της.

Έτσι δια της απόπου απαγωγής η μόνη χώρα στην ΝΑ Ασία που απομένει και που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως περιφερειακός ηγέτης είναι η Ινδονησία, η οποία πράγματι διαθέτει τη γεωγραφική έκταση, τον πληθυσμό, την οικονομική και την στρατιωτική ισχύ, που να της επιτρέπουν να αναλάβει τον συγκεκριμένο ρόλο. Επιπλέον η ίδρυση της ASEAN οφείλεται εν πολλοίς στην αλλαγή της στάσης της, προς το φιλικότερο, απέναντι στα γειτονικά κράτη.

Αναμφισβήτητα ως «χρυσή εποχή» της ASEAN, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η περίοδος 1978 – 1996, παρότι η περίοδος αυτή ξεκίνησε με ένα γεγονός, το οποίο αποτελούσε σοβαρό πλήγμα κατά της ειρήνης στην περιοχή της ΝΑ Ασίας. Το 1978 το ενιαίο πλέον Βιετνάμ, το οποίο δεν ήταν ακόμη μέλος της ASEAN, αφού πρώτα εκδίωξε από τα εδάφη του τη Γαλλία και στη συνέχεια τις ΗΠΑ, εισέβαλε στην κατά πολύ ασθενέστερη Καμπότζη, όπου την εξουσία κατείχαν οι Ερυθροί Χμερ. Σκοπός του Βιετνάμ ήταν η επέκταση της σφαίρας επιρροής του, εγκαθιστώντας στην Καμπότζη ένα καθεστώς φιλικά προσκείμενο προς το ίδιο. Η ASEAN εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία που παρουσιάστηκε για ουσιαστική παγκόσμια προβολή και για μία δεκαετία ανέλαβε σοβαρές πρωτοβουλίες, πρωτοστατώντας στη διεθνή προσπάθεια άσκησης πιέσεων στο Βιετνάμ, για να αποχωρήσει από την Καμπότζη.

Μολονότι η στάση της ASEAN, εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των ΗΠΑ πρωτίστως και δευτερευόντως της Ευρώπης και παρά το γεγονός ότι το Βιετνάμ αναγκάστηκε να αλλάξει στάση στο συγκεκριμένο ζήτημα, κυρίως μετά την άρση της υποστήριξης προς αυτό, από την Κίνα και την ΕΣΣΔ, η οριστική απόσυρση των δυνάμεων του Βιετνάμ από την Καμπότζη και οι συμφωνίες ειρήνης του Παρισιού του 1991, πιστώθηκαν στην ASEAN. Με τον τρόπο αυτό ανέδειξε την πολιτική της σημασία για την περιοχή, επέτυχε ιδιαίτερη αναγνωρισιμότητα και υποχρέωσε τις ΗΠΑ και την Ευρώπη να αναγνωρίσουν στο πρόσωπό της έναν αξιόλογο σύμμαχο για την προώθηση των συμφερόντων τους. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η ASEAN να αποτελέσει τον κύριο συνομιλητή της περιοχής με τη Δύση.

Αλλά και στον οικονομικό πυλώνα την περίοδο αυτή, ιδιαίτερα δε μετά το 1985, οι οικονομίες των κρατών – μελών της ASEAN γνώρισαν ταχύτατη ανάπτυξη, χωρίς βέβαια αυτή να είναι ισόρροπη μεταξύ των εταίρων. Κύρια αιτία της άνισης ανάπτυξης, ήταν ότι ορισμένα κράτη – μέλη, όπως η Ταϊλάνδη και η Σιγκαπούρη, σε αντίθεση με άλλους εταίρους τους, ευνοήθηκαν ιδιαίτερα από τον πόλεμο στο Βιετνάμ, μέσω της αύξησης της οικονομικής βοήθειας των ΗΠΑ, των

επενδύσεων και της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών για την υποστήριξη των στρατιωτικών τους επιχειρήσεων. Στη συνέχεια βέβαια η πολιτική οικονομικής ανάπτυξης της ASEAN, η οποία κατά βάση αποτελούσε αντιγραφή της οικονομικής πολιτικής της Ιαπωνίας, στηριζόμενη στην προώθηση των εξαγωγών και στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων, οδήγησε όλες τις οικονομίες των κρατών – μελών της ASEAN σε εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης και σε ραγδαία άνοδο του βιοτικού επιπέδου των λαών τους, συμβάλλοντας στη δημιουργία αυτού που οι οικονομολόγοι διεθνώς ονόμασαν «Ασιατικό Θαύμα».

Ένα μεγάλο μέρος των επενδύσεων που οδήγησαν στο «Ασιατικό Θαύμα» προέρχονταν από την Ιαπωνία, καθώς Ιάπωνες επιχειρηματίες επέλεξαν να σπεύσουν να επενδύσουν στις χώρες της ASEAN, λόγω της ραγδαίας ανατίμησης του γεν (πάνω από 100% σε διάστημα λιγότερο των τριών ετών), μετά την Συμφωνία της Πλάζα, στις 22 Σεπτεμβρίου 1985, η οποία είχε ως αντικείμενο τη μερική προστασία των αμερικανικών προϊόντων από τον ανταγωνισμό που δημιουργούσαν τα αντίστοιχα ιαπωνικά αλλά και γενικότερα την προστασία των ξένων αγορών από τον κατακλυσμό τους με ιαπωνικά προϊόντα³¹. Οι επενδύσεις αυτές, πέρα από την άνοδο του ρυθμού ανάπτυξης των μελών της ASEAN, δημιούργησαν παράλληλα και ένα παραγωγικό δίκτυο μεταξύ των οικονομιών της ASEAN, το οποίο προϋπήρχε μεν, αλλά σε πολύ μικρότερο επίπεδο, οδηγώντας έτσι πέραν όλων των άλλων και στην αύξηση του ενδοπεριφερειακού εμπορίου, σε τέτοιο βαθμό που να επιτρέπει την ενδεχόμενη μελλοντική οικονομική ενοποίηση.

Ένα άλλο σημαντικότατο γεγονός, παγκόσμιας σημασίας που συνέβη εντός της «Χρυσής Εποχής» της ASEAN και συγκεκριμένα στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ήταν η πτώση του κομμουνισμού και η διάλυση της ΕΣΣΔ. Η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, εκτός από τις γεωπολιτικές συνέπειες, επέφερε και την αξίωση διάχυσης των φιλελεύθερων (αγγλοσαξωνικών) οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών προτύπων, από τη Δύση και κατά κύριο λόγο από τις ΗΠΑ, σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο φάσμα του παγκόσμιου συστήματος. Η προσπάθεια αυτή αποσκοπούσε στο να ενσωματώσει κράτη τα οποία μέχρι πρότινος απείχαν από το πλέγμα των δυτικών δημοκρατιών και σε πολλές περιπτώσεις την κυβέρνηση ασκούσαν απολυταρχικά καθεστώτα, όπως στα περισσότερα κράτη της ΝΑ Ασίας, με τελικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με τις τότε κρατούσες αντιλήψεις, τις ολοένα και πιο ειρηνικές διακρατικές σχέσεις. Στο πλαίσιο αυτό, το τέλος του διπολισμού ευνόησε τον περιφερισμό και τη δημιουργία νέων περιφερειακών συνεργασιών ή την εμβάθυνση και διεύρυνση των υφισταμένων. Η ASEAN εκμεταλλευόμενη τα νέα δεδομένα επιδίωξε και επέτυχε να εντάξει σταδιακά στο δυναμικό της και τις υπόλοιπες χώρες της ΝΑ Ασίας, οι οποίες μέχρι τότε δεν μετείχαν στον οργανισμό.

Επίσης η ASEAN επιδίωξε να προσεγγίσει και την Κίνα, η οποία ήδη είχε θέσει τις βάσεις εξόδου της από τη διεθνή απομόνωση, τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία. Αποτέλεσμα αυτής της πρωτοβουλίας, στο τέλος της «Χρυσής Εποχής»

31 : Η συμφωνία προέβλεπε την ελεύθερη διακίνηση του γεν, ώστε να καταστούν τα ιαπωνικά προϊόντα ακριβότερα.

της ASEAN – στις αρχές του 1997 – ήταν να θεσμοθετηθεί ένας διευρυμένος οργανισμός περιφερειακής συνεργασίας, όλων των κρατών της Ανατολικής Ασίας, η ASEAN + 3 (περιελάμβανε τα κράτη μέλη της ASEAN, την Κίνα, την Ιαπωνία και τη Νότια Κορέα). Κατά την περίοδο αυτή της διεύρυνσης και της προσέγγισης των χωρών της ανατολικής Ασίας, οι οικονομίες των κρατών – μελών της ASEAN θα επιτύχουν ιδιαίτερα υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Επίσης ο φόβος ότι η Κίνα θα προσέλκυε το μεγαλύτερο μέρος των ξένων επενδύσεων, στερώντας τις από τα μέλη της ASEAN, οδήγησε αυτά να εμβαθύνουν την περιφερειακή τους συνεργασία, στα πρότυπα της ΕΕ, δημιουργώντας μια ζώνη ελεύθερων συναλλαγών. Η συμφωνία δημιουργίας της Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου της ASEAN (ASEAN Free Trade Agreement – AFTA), υπογράφηκε το 1992 και είχε χρονικό ορίζοντα 15 έτη, για τον εναρμονισμό όλων των δασμών μεταξύ των κρατών – μελών της ASEAN στα επίπεδα 0% - 5% για μια εκτενή λίστα προϊόντων. Ο χρονικός ορίζοντας τροποποιήθηκε δύο φορές για να καταλήξει εν τέλει στην τμηματική προσαρμογή των κρατών - μελών, τα πιο ανεπτυγμένα κράτη έως το 2002 και έως το 2008 τα λιγότερο ανεπτυγμένα. Παράλληλα στη συμφωνία εντάχθηκαν και τα προϊόντα τα οποία αρχικά δεν είχαν συμπεριληφθεί, όπως τα αγροτικά προϊόντα, ενώ αντίστοιχες συμφωνίες έγιναν για τις υπηρεσίες και για τα κεφάλαια.

Βέβαια οι θετικές συνέπειες δημιουργίας της AFTA, πέραν του πολιτικού της αποτελέσματος, δηλαδή του επαναπροσδιορισμού της πορείας και του ρόλου της Ένωσης, δεν θα πρέπει να υπερεκτιμηθούν στο οικονομικό επίπεδο, καθώς το ενδοπεριφερειακό εμπόριο ήταν και παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό³² σε σχέση με το εξαγωγικό εμπόριο, για όλα τα κράτη - μέλη της ASEAN.

Τέλος, γι' αυτή τη χρονική περίοδο, στον τομέα της ασφάλειας, με πρωτοβουλία της ASEAN δημιουργήθηκε το 1993 ένας θεσμός διαλόγου και οικοδόμησης συναίνεσης επί θεμάτων πολιτικής και ασφάλειας, με σκοπό την προαγωγή και τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή, το ARF (ASEAN Regional Forum). Στο ARF συμμετείχαν, εκτός από τα τότε κράτη – μέλη της ASEAN, η Κίνα, η Ρωσία, το Βιετνάμ, το Λάος και η Παπούα Νέα Γουινέα.

Η μέχρι τότε διάρκεια της Ένωσης, η αναγνωρισιμότητα που απολάμβανε και οι πρωτοβουλίες που ανέλαβε η ASEAN κατά την περίοδο της «Χρυσής Εποχής» της, καταδείκνυαν ότι δεν ήταν μία ακόμη από τις πολλές παγκόσμιες προσπάθειες περιφερειακής συνεργασίας και ότι οι προοπτικές της για το μέλλον ήταν ιδιαίτερα θετικές.

Όλα αυτά ίσχυσαν μέχρι το 1997, όταν μια σειρά από αρνητικές εξελίξεις στην οικονομία, ανέτρεψαν την εφορία που επικρατούσε για την οικονομική κατάσταση των κρατών της ΝΑ Ασίας. Η αρχή έγινε με μια συντονισμένη κερδοσκοπική επίθεση που έλαβε χώρα κατά του νομίσματος της Ταϊλάνδης, το

³² Το ενδοπεριφερειακό εμπόριο στις χώρες της ASEAN, περίπου 20% του συνολικού εμπορίου, σε αντίθεση με την ΕΕ στην οποία το αντίστοιχο ποσοστό ήταν περίπου 50%. (Πηγή: <http://estia.hua.gr/file/lib/default/data/2111/theFile>).

Μπατ, το οποίο δεν άντεξε στις πιέσεις και αναγκάστηκε να ακολουθήσει μια πορεία συνεχών υποτιμήσεων. Μέσα σε διάστημα μικρότερο του ενός έτους, θα γενικευτεί ένα κλίμα πανικού, το οποίο επηρέασε τα χρηματοοικονομικά δεδομένα των οικονομιών όλων των κρατών της περιοχής. Τα κύρια αποτελέσματα αυτής της οικονομικής κρίσης ήταν η ραγδαία υποτίμηση όλων των νομισμάτων των χωρών της περιοχής και η ταυτόχρονη ραγδαία απόσυρση κεφαλαίων από τις τοπικές οικονομίες. Η έλλειψη συνοχής και συντονισμού μεταξύ των κρατών – μελών της ASEAN και η αναποφασιστικότητα του φυσικού περιφερειακού ηγέτη, της Ινδονησίας, για ανάληψη πρωτοβουλιών, συντέλεσαν στην πλήρη αναστροφή της διεθνούς εικόνας της, ως μιας επιτυχημένης και αποτελεσματικής περιφερειακής ένωσης, μειώνοντας αισθητά το κύρος και την αξιοπιστία της. Τα κράτη – μέλη της, για να εξέλθουν από την κρίση, αναγκάστηκαν να προσφύγουν για δανεισμό στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Βέβαια, θα πρέπει να τονιστεί ότι το ΔΝΤ – το οποίο θεωρείται στη ΝΑ Ασία όργανο άσκησης εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ - επενέβη καθυστερημένα και επιπλέον επέβαλε πολύ σκληρούς όρους δανεισμού στα κράτη της ΝΑ Ασίας, γεγονός τα οποία διαμόρφωσαν μια ιδιαίτερος αρνητική εικόνα για τις ΗΠΑ και για το ρόλο που διαδραμάτισαν στην κρίση. Αντίθετα η Κίνα με τη στάση που τήρησε κατά και μετά την κρίση, βοηθώντας ουσιαστικά τα κράτη της ΝΑ Ασίας να την ξεπεράσουν, βελτίωσε σημαντικά την εικόνα της στο σύνολο των κρατών της περιοχής. Συγκεκριμένα, δεν υποτίμησε το νόμισμά της (γεγονός που θα επιδείνωνε την κρίση), χρηματοδότησε για πρώτη φορά δάνειο του ΔΝΤ, προς τα κράτη – μέλη της ASEAN και επιπλέον επέδειξε στοιχεία καλής γειννίας καταδεικνύοντας ότι μπορεί να συντελέσει θετικά στην προαγωγή της σταθερότητας και της ασφάλειας στην περιοχή.

Παρά ταύτα, διατηρήθηκε η κυρίαρχη πολιτική της ASEAN να διατηρεί καλές σχέσεις με όλους τους ισχυρούς διεθνείς δρώντες, έτσι ώστε να εξισορροπεί την επιρροή τους. Έτσι συνεχίζει να διατηρεί καλές σχέσεις με τις ΗΠΑ, οι οποίες ούτως ή άλλως επί του παρόντος είναι η μοναδική δύναμη παγκοσμίως η οποία μπορεί να συγκρατήσει τον κινεζικό ηγεμονισμό στην περιοχή.

Η οικονομική κρίση επηρέασε την Ινδονησία περισσότερο από κάθε άλλο κράτος – μέλος της ASEAN. Η οικονομία της δέχτηκε βαρύτατο πλήγμα με την άμεση έξοδο από τη χώρα μεγάλων κεφαλαίων και σε συνδυασμό με τις πολύ μεγάλες πυρκαγιές που την έπληξαν στο ίδιο χρονικό διάστημα, δημιούργησαν ένα ιδιαίτερος βαρύ πολιτικό κλίμα, με αποτέλεσμα την ανατροπή του Προέδρου Σουχάρτο. Τα προβλήματα που συσσωρεύτηκαν σε συνδυασμό με την πολιτική αστάθεια που επικράτησε για μεγάλο χρονικό διάστημα, ανάγκασαν τη χώρα να επικεντρώσει το ενδιαφέρον της στο εσωτερικό μέτωπο, θέτοντας την εξωτερική πολιτική σε δεύτερο πλάνο. Αποτέλεσμα της εσωστρέφειας που επέδειξε η Ινδονησία την συγκεκριμένη περίοδο, ήταν να παραμείνει η ASEAN ουσιαστικά πολιτικά ακέφαλη, γεγονός το οποίο χειροτέρεψε ακόμη περισσότερο τη διεθνή της εικόνα. Παρ' όλο που η Ινδονησία δεν αποτελούσε ποτέ τον ηγέτη, με την πλήρη

έννοια του όρου, της ένωσης, η ουσιαστική απουσία της από τα περιφερειακά δρώμενα, ήταν άκρως περιοριστική για την ένωση συνολικά, κατά το πρώτο χρονικό διάστημα μετά την οικονομική κρίση του 1997.

Η Ασιατική οικονομική κρίση του 1997, παρά τις αρνητικές επιπτώσεις που επέφερε στα κράτη της ΝΑ Ασίας είχε παραδόξως και θετικά αποτελέσματα. Επί παραδείγματι, προβλημάτισε έντονα τα μέλη της για τον τρόπο που θα έπρεπε να κινηθεί στο μέλλον η Ένωση και αποτέλεσε τον καταλύτη στη διαδικασία ανασυγκρότησης της ASEAN, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η ένωση έχει κατορθώσει μέχρι σήμερα να ανακτήσει εξ ολοκλήρου τη χαμένη της δυναμική. Επίσης δόθηκε το έναυσμα μια σταδιακής, αργής μεν αλλά ουσιαστικής σύγκλισης σε θέματα τα οποία πριν την κρίση αντιμετωπιζόνταν καθαρά σε εθνικό πλαίσιο. Έτσι για τη διασφάλιση της από ανάλογες κρίσεις στο μέλλον, η ASEAN, προχώρησε στη θέσπιση περιφερειακών οργάνων, παρακολούθησης των χρηματοοικονομικών κινήσεων στην περιοχή, ώστε μια ανάλογη κρίση στο μέλλον κατ' αρχήν να διαπιστωθεί έγκαιρα και εν συνεχεία να αντιμετωπιστεί συλλογικά με επιτυχία.

Ένα γεγονός που δεν είχε άμεση σχέση με την ASEAN και τα κράτη της ΝΑ Ασίας, οι επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, στις ΗΠΑ, θα δώσουν άλλη μια ευκαιρία στην Ένωση για να αποκαταστήσει μέρος του χαμένου της κύρους και της διεθνούς αναγνωρισιμότητάς της, μέσω της όσο το δυνατό καλύτερης διαχείρισης του θέματος της αντιμετώπισης της τρομοκρατίας. Άλλωστε, η παγκόσμια τρομοκρατία αποτελεί τη σημαντικότερη παράμετρο στη διαμορφούμενη διεθνή σκηνή, μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου και τις μεταβολές που αυτή επέφερε. Ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας, αποτέλεσε το έναυσμα για μια έντονη δραστηριοποίηση των ΗΠΑ στην παγκόσμια πολιτική σκηνή, χωρίς όμως αυτή τη φορά να είναι ξεκάθαρος ο αντίπαλος. Πολλά κράτη και ιδιαίτερα αυτά στα οποία ούτως ή άλλως οι παρεμβάσεις των ΗΠΑ αντιμετωπιζόνταν πάντοτε με σκεπτικισμό, η ηγεμονική στάση της Ουάσιγκτον προκάλεσε έντονο προβληματισμό και ανησυχία.

Στα κράτη της ΝΑ Ασίας, αρχικά υπήρξε μια χλιαρή ανταπόκριση στην πρόταση του Αμερικανού Προέδρου Τζωρτζ Μπους για συμμετοχή στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας, περιοριζόμενη σε καταδίκη των επιθέσεων, σε μηνύματα συμπαράστασης προς την αμερικανική κυβέρνηση και το λαό των ΗΠΑ και σε γενικόλογα ευχολόγια για κοινή δράση κατά της διεθνούς τρομοκρατίας. Ο κύριος λόγος που οδήγησε την ASEAN στη συγκεκριμένη τακτική ήταν η ύπαρξη τρομοκρατικών οργανώσεων στο εσωτερικό των περισσότερων κρατών - μελών της και κυρίως στην Ινδονησία και στις Φιλιππίνες. Ως εκ τούτου υπήρχε διάχυτος ο φόβος της πιθανότητας εξωτερικών παρεμβάσεων και κυρίως από την πλευρά των ΗΠΑ, στα εσωτερικά κρατών της περιοχής, με αφορμή την εξάρθρωση των συγκεκριμένων τρομοκρατικών οργανώσεων και ομάδων. Παράλληλα η αμερικανική ρητορική κατά της τρομοκρατίας, άρχισε να λαμβάνει αντιμουςουλμανική κατεύθυνση, γεγονός το οποίο ενόχλησε έντονα τα

μουσουλμανικά κράτη – μέλη της Ένωσης και ιδιαίτερα το μεγαλύτερο μουσουλμανικό κράτος στον κόσμο, την Ινδονησία.

Η βομβιστική επίθεση στο Μπαλί της Ινδονησίας τον Οκτώβριο του 1992, βοήθησε, ώστε τα κράτη – μέλη της ASEAN να αναθεωρήσουν τη στάση τους ως προς την αποδοχή βοήθειας από τις ΗΠΑ, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο εσωτερικό τους, καθώς εκτός των άλλων η έλλειψη ασφάλειας θα ήταν καταστροφική για τον τουρισμό και κατά συνέπεια για την οικονομία, ολόκληρης της ΝΑ Ασίας. Αν και παράδοξο λοιπόν, η βομβιστική επίθεση στο Μπαλί συντέλεσε στη βελτίωση των σχέσεων των μελών της ένωσης με τις ΗΠΑ και την ΕΕ αλλά και στη βελτίωση του επιπέδου συνεργασίας μεταξύ των εταίρων, για θέματα αντιμετώπισης της τρομοκρατίας, δίνοντας την ευκαιρία στην ASEAN να ανακτήσει μέρος του κύρους και της διεθνούς αναγνωρισιμότητάς της. Βέβαια θα πρέπει να τονιστεί ότι η ASEAN έχει γενικότερα ανάγκη τη συνεργασία των ΗΠΑ, σε θέματα ασφάλειας, κυρίως για την αντιμετώπιση και ανάσχεση μιας πιθανόν μελλοντικά ηγεμονικής και επεκτατικής Κίνα.

Στις τελευταίες εξελίξεις συμπεριλαμβάνονται η προσπάθεια από πλευράς ASEAN, δημιουργίας του Συντάγματος της Ένωσης καθώς και η ανακοίνωση της ASEAN + 6 (10 μέλη της ASEAN, Κίνα, Νότια Κορέα, Ιαπωνία, Ινδία, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία) της συνάντησης κορυφής των χωρών της Ανατολικής Ασίας (East Asia Summit: EAS), με τελικό στόχο τη δημιουργία μιας Κοινότητας της Ανατολικής Ασίας (East Asia Community: EAC)³³. Επομένως η ASEAN κινείται προς δύο κατευθύνσεις παράλληλα, αφενός της ενίσχυσης της εσωτερικής της δομής και συνεργασίας και αφετέρου της ενίσχυσης της συνεργασίας της με τις χώρες της Ανατολικής Ασίας και της Ωκεανίας.

Κρίσιμο θα είναι για την ASEAN και για την ίδια την ύπαρξή της, το αν θα μπορέσει να ξεπεράσει τα εσωτερικά της προβλήματα και διαφωνίες και να εμβαθύνει την περιφερειακή της συνεργασία. Αν το πετύχει αυτό και κατορθώσει να υιοθετήσει μια ενιαία φωνή τότε η κατεύθυνση της συνεργασίας με τις υπόλοιπες χώρες της EAC, θα αποβεί προς όφελός της. Σε διαφορετική περίπτωση, πάντα θα υπάρχει ο κίνδυνος της απορρόφησης της ASEAN από μια μελλοντική Κοινότητα της Ανατολικής Ασίας, γεγονός το οποίο θα αποδειχθεί προβληματικό για τα περισσότερα κράτη – μέλη της ASEAN, καθώς αυτά δε διαθέτουν την απαιτούμενη ισχύ για να συνδιαλέγονται με χώρες όπως η Κίνα, η Ιαπωνία και η Ινδία.

Στα οικονομικά προβλήματα που δημιούργησε στην ASEAN η Ασιατική οικονομική κρίση του 1997, ήρθε να προστεθεί και ένα πολιτικό πρόβλημα. Η ένταξη στην ένωση, το ίδιο έτος, της προβληματικής πολιτικά Μιανμάρ (λόγω του δικτατορικού καθεστώτος το οποίο κυβερνούσε την περίοδο εκείνη τη χώρα) προκάλεσε τα αρνητικά σχόλια των περισσότερων δυτικών κρατών. Παρότι ακολούθησε μία προσπάθεια εκδημοκρατισμού της χώρας τα προβλήματα στην

³³ Χαρακόπειο Πανεπιστήμιο, Πετρόπουλος Σ. (2008), «Νέα Περιφερικότητα στον Αναπτυσσόμενο Κόσμο: Μια συγκριτική ανάλυση της ASEAN, της Mercosur και της SADC», Σελ. 245.

Μιανμάρ συνεχίζουν να υφίστανται ιδιαίτερα σε ότι έχει να κάνει με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειονοτήτων³⁴. Παρότι η ASEAN ως σύνολο, αλλά και το κάθε κράτος – μέλος ξεχωριστά, παραδοσιακά αποφεύγουν να εμπλέκονται στις εσωτερικές υποθέσεις των υπολοίπων κρατών – μελών, στην πορεία της Μιανμάρ προς μία δημοκρατική διακυβέρνηση, η ASEAN διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο, μέσω πιέσεων που άσκησε, γεγονός το οποίο έχει αναγνωριστεί από τη διεθνή κοινότητα.

Παράλληλα με τη βελτίωση της εικόνας της ASEAN, τα γεγονότα στην Μιανμάρ, οδήγησαν στην επανεξέταση της αρχής «της μη επέμβασης». Έτσι μετά από πρόταση της Ινδονησίας, ακολούθησε δημόσια συζήτηση για τη δημιουργία μιας κοινότητας ασφαλείας της ASEAN, (ASEAN Security Community: ASC), η οποία θα οδηγήσει τελικά στη Διακήρυξη της ASEAN “Bali Concord II”, στις 7 Οκτωβρίου 2003, στην οποία γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην αναγκαιότητα ενεργοποίησης όταν κάποιο κράτος – μέλος αντιμετωπίζει εσωτερικά προβλήματα³⁵. Η αναφορά αυτή, χωρίς να σημαίνει ότι η ASEAN ξεφεύγει από την αρχή «της μη επέμβασης», καταδεικνύει την πρόθεση αναπροσαρμογής της ένωσης στα νέα δεδομένα των ενδοπεριφερειακών αλληλεξαρτήσεων. Παράλληλα η Ινδονησία επανεμφανίζεται στην περιφερειακή σκηνή, μετά από ένα μεγάλο χρονικό διάστημα απουσίας βυθισμένη στην εσωστρέφεια λόγω των εσωτερικών της προβλημάτων, στο ρόλο του κράτους – ηγέτη που καθορίζει την περιφερειακή ατζέντα και προτείνει πολιτικές αντιμετώπισης των προβλημάτων, γεγονός το οποίο αναμένεται να αποτελέσει σημαντικότερο παράγοντα για την πορεία της ένωσης στο μέλλον.

Ήταν πλέον διαπίστωση των περισσοτέρων εταίρων της ένωσης ότι, με την παρούσα αλληλεξάρτηση των οικονομιών των κρατών – μελών, ένα εθνικό πρόβλημα θα μπορούσε να επηρεάσει με μεγάλη ευκολία ολόκληρη την περιοχή. Επομένως, δεν ήταν δυνατόν η ASEAN να μη μπορεί να επέμβει εντός ενός κράτους – μέλους, για να διορθώσει τυχόν προβλήματα, τα οποία θα απειλούσαν τη σταθερότητα και την ευημερία ολόκληρης της περιφέρειας. Παρ’ όλα αυτά, ο φόβος που ακόμη επικρατούσε μεταξύ των εταίρων ότι κάποια κράτη - μέλη θα επενέβαιναν στα εσωτερικά άλλου κράτους – μέλους, με πρόσχημα την περιφερειακή ασφάλεια, καθώς δεν είχαν εκλείψει πλήρως σημαντικές διαφορές

³⁴ Το 2011, στο αξίωμα του Προέδρου της χώρας διορίστηκε από το Κοινοβούλιο ο Θάιν Σάιν, ο πρώτος μη στρατιωτικός Πρόεδρος της χώρας μετά από 50 χρόνια. Παρά το γεγονός αυτό, ο στρατός συνέχισε να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας. Το Νοέμβριο του 2015, διεξήχθησαν στη Μιανμάρ οι πρώτες πραγματικά ελεύθερες εκλογές μετά από 25 χρόνια, τις οποίες κέρδισε με συντριπτικό ποσοστό, περίπου 70% των ψήφων, η 70χρονη Αουνγκ Σαν Σούου Κιι, η οποία το 1991 τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ ειρήνης και κόρη του Στρατηγού Αούνγκ Σαν, ήρωα της ανεξαρτησίας της Μιανμάρ. Η φυλάκιση της, το 2003, από το τότε στρατιωτικό καθεστώς, είχε προκαλέσει τη διεθνή κατακραυγή και ουσιαστικά αποτέλεσε την αφορμή για την εμπλοκή της ASEAN στα εσωτερικά της Μιανμάρ, μέσω πιέσεων προς την τότε κυβέρνησή της. Η διεθνής κοινότητα εκτιμούσε ότι η άνοδος στην εξουσία της Αουνγκ Σαν Σούου Κιι θα σήμανε τον πλήρη εκδημοκρατισμό της χώρας, την οποία θα οδηγούσε σε μια νέα εποχή (Πηγή: <https://www.iefimerida.gr/news/234829/virmania-syntriptiki-niki-stis-ekloges-gia-tin-igetida-tis-antipoliteysis#ixzz4W1jJrT2q>).

³⁵ Στη διακήρυξη αναφέρεται: «...η Κοινότητα Ασφαλείας της ASEAN ... επιδοκιμάζει την αρχή της ευρύτερης ασφαλείας ... τα κράτη – μέλη της ASEAN θα εξακολουθήσουν να προωθούν την περιφερειακή συνεργασία και συμπαράσταση ...» (Πηγή: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πετρόπουλος Σ. (2008), «Νέα Περιφερικότητα στον Αναπτυσσόμενο Κόσμο: Μια συγκριτική ανάλυση της ASEAN, της Mercosur και της SADC», Σελ. 247).

μεταξύ των εταίρων, δεν επέτρεψε στην ένωση να προχωρήσει περαιτέρω το συγκεκριμένο θέμα.

Στα τέλη του 2016 η Μαλαισία (Μουσουλμανική χώρα) κατήγγειλε, δια στόματος του Υπουργού Εξωτερικών της, την πολιτική της Μιανμάρ (Βουδιστική χώρα) σε βάρος της μειονότητας των Ροχίνγκια, οι οποίοι ζουν ως επί το πλείστον στην επαρχία Ραχίν (Παράρτημα «B», χάρτης υπ' αριθμ. 9), ευρύτερα γνωστής ως Αρακάν, στο δυτικό τμήμα της Μιανμάρ, στα σύνορα με το Μπαγκλαντές (Μουσουλμανική χώρα). Οι Ροχίνγκια είναι μία από τις πολλές εθνοτικές μειονότητες που ζουν διάσπαρτες στο εσωτερικό της Μιανμάρ. Είναι Μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα και ο συνολικός αριθμός τους εκτιμάται στις 800.000³⁶ περίπου (άλλες πηγές ανεβάζουν τον αριθμό στο 1.300.000). Αποτελούν μία από τις πιο διωκόμενες μειονότητες του κόσμου, καθώς στερούνται πολλά βασικά δικαιώματα εδώ και πολλές δεκαετίες, όπως τη δυνατότητα απόκτησης διαβατηρίου, ταυτότητας ή να αποκτήσουν άλλα δημόσια έγγραφα ενώ είναι αποκλεισμένοι από την εκπαίδευση και το σύστημα Υγείας. Η κατάφορη παραβίαση των ατομικών τους ελευθεριών, έχει αναγκάσει χιλιάδες εξ αυτών να καταφύγουν στο εξωτερικό και κυρίως στο γειτονικό Μπαγκλαντές. παρ' ότι κι εκεί οι συνθήκες διαβίωσής τους δεν είναι κατά πολύ καλύτερες, καθώς το Μπαγκλαντές είναι μία από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές στον κόσμο και στο εσωτερικό του επικρατούν έντονες διακρίσεις σε βάρος των μειονοτήτων. Μεγάλος αριθμός Ροχίνγκια έχει καταφύγει επίσης στη Μαλαισία και στην Ινδονησία. Αφορμή για τα τελευταία επεισόδια (Οκτώβριος 2016) στην επαρχία Ραχίν, σύμφωνα με την κυβέρνηση της Μιανμάρ, αποτέλεσαν επιθέσεις ανταρτών με ισλαμιστικές διασυνδέσεις, εναντίον αστυνομικών τμημάτων στα σύνορα με το Μπαγκλαντές. Οι επιθέσεις αυτές οδήγησαν τη Μιανμάρ να αναπτύξει στην επαρχία Ραχίν στρατιωτικές δυνάμεις από τις οποίες σκοτώθηκαν 86 άνθρωποι και 27,000 περίπου Ροχίνγκια αναγκάστηκαν να καταφύγουν στο Μπαγκλαντές. Ο φόβος που επικρατεί γενικότερα, πέρα από την ανησυχία σε περιφερειακό επίπεδο, όπως εκφράστηκε και από τον Υπουργό Εξωτερικών της Μαλαισίας, είναι το ενδεχόμενο εκμετάλλευσης της όλης κατάστασης στη Μιανμάρ από μαχητές του Ισλαμικού Κράτους (ISIS)³⁷.

Όπως προαναφέρθηκε, ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής της ΝΑ Ασίας, είναι οι διεκδικήσεις μεταξύ πολλών κρατών, μεταξύ των οποίων η Κίνα, αλλά και μεταξύ πολλών χωρών της ίδιας της ASEAN. Αν στο γεγονός αυτό προστεθεί ο ανταγωνισμός και η διαμάχη μεταξύ Κίνας και Ιαπωνίας, τότε γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ποτέ άλλοτε, μετά την ίδρυση της ASEAN το 1967, η ασφάλεια της περιοχής δεν έχει απειληθεί περισσότερο απ' ό,τι σήμερα.

Οι χώρες της ΝΑ Ασίας προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κινεζική απειλή και υπεροπλία, πέρα από την προσπάθεια περιφερειακής ολοκλήρωσης και της οικονομικής συνεργασίας με την Κίνα αλλά και τους υπόλοιπους παγκόσμιους

³⁶ Πηγή: <http://www.zougla.gr/kosmos/article/mianmar-neo-kima-8riskeftikis-vias-sto-kratidio-raxin>

³⁷ Πηγή: http://www.huffingtonpost.gr/2016/12/19/mianmar-rontigia-asean_n_13718410.html

δρώντες, όπως αναλύθηκαν παραπάνω, αποφάσισαν να αυξήσουν και τις αμυντικές τους δαπάνες, προκειμένου να αποκτήσουν ισχυρές ΕΔ. Έτσι από το 2000 έως το 2011 η Ινδονησία για παράδειγμα αύξησε τις αμυντικές της δαπάνες κατά 84%, η Σιγκαπούρη κατά 146% και η Μαλαισία κατά 722%³⁸. Οι δαπάνες αυτές αφορούν σε προμήθεια σύγχρονων πολεμικών μέσων όπως πολεμικά πλοία επιφανείας, υποβρύχια και μαχητικά αεροσκάφη (Α/Φ). Το Βιετνάμ την ίδια περίοδο δαπάνησε δύο δισ. δολάρια για προμήθεια υποβρυχίων και ένα δισ. δολάρια για προμήθεια μαχητικών Α/Φ, ρωσικής κατασκευής αμφότερα. Η Μαλαισία, πέραν όλων των άλλων δαπανών που πραγματοποίησε για την υλοποίηση εξοπλιστικών της προγραμμάτων, κατασκεύασε νέα βάση υποβρυχίων στη νήσο Βόρνεο. Όλες αυτές οι δαπάνες και οι προμήθειες καταδεικνύουν τον φόβο που επικρατεί μεταξύ των κρατών της περιοχής, ο οποίος προέρχεται κυρίως από τις διεκδικήσεις της Κίνας στην περιοχή και ειδικότερα στην «Θάλασσα της Νότιας Κίνας».

6. ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Οι διασυνοριακές διαφορές αποτέλεσαν παγκόσμια και διαχρονικά, τον βασικότερο λόγο δημιουργίας διακρατικών εντάσεων, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις έφτασαν μέχρι και στην ένοπλη σύγκρουση. Το αίτιο των περισσότερων πολέμων στην ανθρώπινη ιστορία, είναι η επιθυμία επέκτασης ενός κράτους έναντι άλλου ή άλλων και η κατάληψη μέρους ή του συνόλου των εδαφών αυτού/ών. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι διαφορές αυτές αφορούν σε χερσαία σύνορα, οι οποίες ως ένα βαθμό είτε μέσω πολέμων είτε μέσω διαπραγματεύσεων έχουν επιλυθεί.

Αντίθετα, μέχρι πριν από λίγες δεκαετίες δεν ήταν πολλές και σημαντικές οι διαφορές μεταξύ κρατών οι οποίες αφορούσαν θαλάσσιες περιοχές, καθώς μέχρι τότε δεν είχαν μεγάλη σημασία. Τα τελευταία όμως χρόνια, οι διαφορές αυτές, στις οποίες σε πολλές περιπτώσεις εμπλέκονται περισσότερα από δύο κράτη, παρουσιάζουν ιδιαίτερη έξαρση. Οι κύριοι λόγοι εμφάνισης των διαφορών σε θαλάσσιες περιοχές είναι η ραγδαία ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και των εξαγωγών και κατά συνέπεια των διεθνών μεταφορών, καθιστώντας έτσι τις θαλάσσιες οδούς συγκοινωνιών, απαραίτητο στοιχείο ανάπτυξης τους. Επιπρόσθετα η ύπαρξη υποθαλάσσιων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων, τα οποία λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας και της αύξησης της τιμής πώλησής τους, τα κατέστησαν εκμεταλλεύσιμα, σε πολύ μεγάλο ποσοστό, γεγονός το οποίο μέχρι πρότινος ήταν απαγορευτικό.

Μία από τις σημαντικότερες διακρατικές διαφορές, επί θαλασσίων περιοχών, η οποία παραμένει σε εκκρεμότητα εντοπίζεται στη ΝΑ Ασία, στη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», όπου Κίνα, Ινδονησία, Βιετνάμ, Φιλιππίνες και άλλες χώρες

³⁸ Πηγή: <https://hymanact.gr/joomla/index.php/2011-8-24-17-45-12>

διεκδικούν ένα τμήμα της συγκεκριμένης περιοχής, η οποία εξυπηρετεί σε πολύ μεγάλο βαθμό το εμπόριο της Ανατολικής Ασίας με το δυτικό κόσμο, με εξαίρεση την αμερικανική ήπειρο και στην οποία εκτιμάται ότι υπάρχουν σημαντικές ποσότητες πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Ιστορικά οι εξελίξεις στην περιοχή της ΝΑ Ασίας, καθορίζονται σε γενικές γραμμές από την ισχύ που διαθέτει αρχικά η αυτοκρατορία και εν συνεχεία το κράτος της Κίνας. Περί τον 16^ο αιώνα και την εκ νέου ισχυροποίηση της Κίνας, η συγκεκριμένη θαλάσσια περιοχή θα ελέγχεται από αυτήν, μη απαγορεύοντας όμως και στα υπόλοιπα κράτη της περιοχής να διατηρούν ορισμένα ερείσματα. Άλλωστε καθ' όλη τη διάρκεια της ακμής της, η άσκηση εξουσίας από την Κίνα έναντι των γειτόνων της, ήταν περιορισμένη και της αρκούσε η αναγνώριση της, ως ηγεμόνας της περιοχής και η περιοδική απόδοση φόρου υποτελείας.

Με τη σταδιακή επικράτηση των ευρωπαϊκών δυνάμεων στην περιοχή, ο έλεγχος της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας» θα περάσει στα χέρια τους. Ως χρονολογία ορόσημο μπορεί να θεωρηθεί το 1839, όταν ξεκίνησε ο πρώτος πόλεμος του Οπίου κατά τον οποίο η Κίνα θα ηττηθεί από την Βρετανική Αυτοκρατορία. Μετά την επικράτηση στην περιοχή των Ευρωπαίων, θα ακολουθήσει το «μοίρασμα» της περιοχής μεταξύ τους. Έτσι το 1842 Βρετανοί και Ολλανδοί θα κυριαρχήσουν στην Μαλαισία και στην Ινδονησία αντίστοιχα, το 1887 η Γαλλία θα επιβάλει στην Κίνα τον καθορισμό των συνόρων με την Ινδοκίνα (σημερινό Βιετνάμ), το 1887 ΗΠΑ και Ισπανία θα καθορίσουν τα σύνορα των Φιλιππίνων. Είναι προφανές, καθώς αναφερόμαστε σε σύνορα μεταξύ πρώην αποικιών, ότι τα προβλήματα τα οποία υφίστανται σήμερα, παραμένουν σε εκκρεμότητα από το παρελθόν.

Από την περίοδο αυτή και μέχρι τη λήξη του Β΄ ΠΠ παύουν οι εθνικές διεκδικήσεις στην υπόψη θαλάσσια περιοχή, οι οποίες θα αναζωπυρωθούν με τη λήξη του πολέμου και την ήττα των Ιαπώνων. Το κύριο χαρακτηριστικό των διεκδικήσεων αυτών είναι ότι πολλά κράτη διεκδικούν τμήμα της περιοχής της «Θαλάσσιας της Νότιας Κίνας», σε βαθμό που να παρατηρείται έντονη επικάλυψη μεταξύ των διεκδικήσεων. Ως σημαντικότερες διεκδικήσεις στην περιοχή, μπορούν να αναφερθούν οι παρακάτω, χωρίς να είναι και οι μοναδικές³⁹:

α. Η Κίνα διεκδικεί τη μερίδα του λέοντος στην περιοχή. Θεωρεί ότι το σύνολο της περιοχής, ανήκει στην κινεζική επικράτεια, δίνοντας έμφαση στην περιοχή δυτικά των νησιών Σπράτλυ (Spratly)⁴⁰, συμπεριλαμβανομένων και αυτών, καθώς και στα νησιά Παρασέλ (Paracel)⁴¹. Υποστηρίζει ότι η περιοχή οριοθετείται από τη «διακεκομμένη γραμμή εννέα», που εκτείνεται χιλιάδες μίλια νότια και ανατολικά από τη νοτιότερη επαρχία της, τη νήσο Χαϊνάν και ότι τα

³⁹ Υπάρχουν συνολικά εννέα διαφιλονικούμενες περιοχές που διεκδικούνται από εννέα κράτη της περιοχής. Η συνηθέστερη τακτική που ακολουθούν τα κράτη της περιοχής, είναι η εγκατάσταση στρατιωτικών δυνάμεων στις διεκδικούμενες περιοχές όπως για παράδειγμα στα ακατοίκητα νησιά Σπράτλυ, στα οποία έχουν εγκατασταθεί δυνάμεις από τις Κίνα, Μπρουνέι, Μαλαισία, Ταϊβάν και Φιλιππίνες.

⁴⁰ Παράρτημα «Β», χάρτης υπ' αριθμ. 10.

⁴¹ Παράρτημα «Β», χάρτης υπ' αριθμ. 11

δικαιώματά της πηγάζουν από την ιστορία 2.000 ετών, όταν οι αλυσίδες των νησιών Σπράτλυ και Παρασέλ αποτελούσαν αναπόσπαστο τμήμα της κινεζικής επικράτειας. Το 1947, η Κίνα εξέδωσε χάρτη, στον οποίο περιλαμβάνονταν το σύνολο των απαιτήσεων της στην περιοχή. Τα δύο αυτά νησιωτικά συμπλέγματα συμπεριλαμβάνονταν στον συγκεκριμένο χάρτη και βρισκόταν, στο σύνολό τους, εντός των χωρικών της υδάτων.

β. Η Ταϊβάν διεκδικεί μέρος της περιοχής και ειδικά τα νησιά Σπράτλυ, Νατούνα καθώς και τις περιοχές Μαλαμπάγια και Καμάγκο, όπου επιβεβαιωμένα υπάρχουν αποθέματα φυσικού αερίου. Οι απαιτήσεις της στηρίζονται κυρίως σε ιστορικούς λόγους, σαν πρώην Δημοκρατία της Κίνας.

γ. Το Βιετνάμ διεκδικεί την θαλάσσια περιοχή γύρω από τα νησιά Σπράτλυ, συμπεριλαμβανομένων των περισσότερων νησιών, καθώς και τα περισσότερα από τα νησιά Παρασέλ. Αμφισβητεί τους ισχυρισμούς της Κίνας, τονίζοντας ότι δεν είχε ποτέ διεκδικήσεις στην συγκεκριμένη περιοχή πριν το 1940 και υποστηρίζει ότι το ίδιο ήλεγχε ενεργά τόσο τα Παρασέλ όσο και τα Σπράτλυ από τον 17^ο αιώνα και επιπλέον ότι είναι σε θέση να αποδείξει την κυριότητα των προαναφερθέντων νησιών με έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή του.

δ. Οι Φιλιππίνες διεκδικούν μέρος των νησιών Σπράτλυ, των νησιών Νατούνα και των νησιών Παρασέλ. Κύριο επιχείρημα τους είναι η γεωγραφική εγγύτητα κυρίως με τα νησιά Σπράτλυ. Το 2013 η Μανίλα, υποστηριζόμενη από τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, προσέφυγε στο Διαρκές Διαιτητικό Δικαστήριο (Permanent Court of Arbitration: PCA) της Χάγης, κατά της Κίνας ζητώντας το PCA να δηλώσει ότι οι κινεζικές αξιώσεις στη «Νότια Θάλασσα της Κίνας» συνιστούν παραβίαση της UNCLOS, την οποία έχουν υπογράψει και οι δύο χώρες. Η Κίνα αντέδρασε έντονα στην υπόψη προσφυγή των Φιλιππίνων, υποστηρίζοντας εξ αρχής ότι το δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει επί του συγκεκριμένου θέματος, δηλώνοντας ότι δε θα λάβει υπόψη της καμία απόφαση που μπορεί να διακυβεύει τις αξιώσεις της επί αυτής της θαλάσσιας περιοχής και προσπαθώντας να μποϊκοτάρει τις συνεδριάσεις του PCA.

Η απόφαση του PCA εκδόθηκε τελικά στις 12 Ιουλίου 2016⁴², ακυρώνοντας τις διεκδικήσεις της Κίνας και τα ιστορικά δικαιώματα που επικαλείται στην περιοχή, με βάση το UNCLOS. Αν και στην ετυμηγορία δε διευκρινίζεται η κυριαρχία στην εν λόγω θαλάσσια περιοχή, το δικαστήριο έκρινε ότι η ΑΟΖ, που εκτείνεται από την ακτή των Φιλιππίνων δίνει στις Φιλιππίνες de facto δικαιοδοσία στη θαλάσσια περιοχή γύρω από τα νησιά Spratly και σε περιοχές που δεν ανήκουν στα χωρικά ύδατα άλλων κρατών.

Συγκεκριμένα στην απόφαση του PCA αναφέρεται ότι «Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η Κίνα παραβίασε τα κυριαρχικά δικαιώματα των Φιλιππίνων στην αποκλειστική οικονομική τους ζώνη», δηλαδή στο θαλάσσιο χώρο σε απόσταση

⁴² Πηγές: <https://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/712618/xastoyki-stin-kina-varia-dikastiki-itta-stis-diekdikiseis-tis-sti-notia-thalassa#ixzz4X0007MBN> και <https://www.triklopodia.gr/νότια-σινική-θάλασσα-πεδίο-σύγκρουσης>

έως 200 ναυτικά μίλια (νμ) από τις ακτές της, στον οποίο ασκούν κυριαρχικά δικαιώματα οι Φιλιππίνες. Το Δικαστήριο αποφάσισε επίσης ότι τα νησιά τα οποία διεκδικεί η Κίνα (πολλά από τα οποία είναι τεχνητά) δεν μπορούν καν να φιλοξενήσουν ανθρώπινο πληθυσμό και συνεπώς δεν μπορεί να έχουν καθεστώς νησιού και ως εκ τούτου δεν είναι ικανά να δημιουργήσουν ΑΟΖ.

Η Κίνα απέρριψε με σφοδρότητα την απόφαση του PCA, δηλώνοντας δια στόματος του Προέδρου της Σι Τζινπίνγκ ότι δεν θα δεχθεί καμία πρόταση, ούτε δράση που βασίζεται στην απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου για τη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», συμπληρώνοντας ότι η εδαφική κυριαρχία και τα ναυτιλιακά δικαιώματα της Κίνας δε θα επηρεαστούν, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, από τη συγκεκριμένη απόφαση. Επίσης το κινεζικό Υπουργείο Εξωτερικών ανακοίνωσε ότι, «η απόφαση είναι άκυρη» και ότι η Κίνα αντιτίθεται και ουδέποτε θα δεχτεί οποιαδήποτε ενέργεια ή αξίωση βάσει αυτής της απόφασης του PCA. Κλιμακώνοντας ακόμη περισσότερο την κατάσταση δήλωσε ότι θα αρχίσει να εκτελεί εναέριες τακτικές περιπολίες πάνω από το στρατηγικό αυτό χώρο και συνεχίζει το πρόγραμμα κατασκευής εγκαταστάσεων (διαδρόμους προσγείωσης, λιμάνια, υποδομές υποστήριξης κ.λπ) στα νησιά που ελέγχει. Επίσης σχεδίασε και διεξήγαγε στην περιοχή, τον Σεπτέμβριο του 2016, κοινές αεροναυτικές ασκήσεις με τη Ρωσία.

Εκτός από τις πολιτικές αντιδράσεις στην απόφαση του PCA, η Κίνα προχώρησε άμεσα και στην επίδειξη της στρατιωτικής της ισχύος στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Ασίας, με πτήσεις των στρατηγικών βομβαρδιστικών μεγάλης εμβέλειας «H-6k», με εκτέλεση αεροναυτικών ασκήσεων στη «Θάλασσα της Ιαπωνίας», στη διάρκεια της οποίας παρουσίασε και την τελευταίας γενιάς φρεγάτα της και με ασκήσεις με πραγματικά πυρά, της ακτοφυλακής της, στον Κόλπο Τονκίν, μεταξύ Βιετνάμ και Κίνας⁴³.

Οι ΗΠΑ, της οποίας τα συμφέροντα εξυπηρετούνται από τη συγκεκριμένη δικαστική απόφαση, κάλεσαν όλα τα μέρη να συμμορφωθούν με την απόφαση του PCA, να αποφεύγουν προκλητικές δηλώσεις ή ενέργειες και τόνισαν ότι υποστηρίζουν τις προσπάθειες ειρηνικής επίλυσης των εδαφικών και θαλάσσιων διενέξεων στην περιοχή της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας»⁴⁴. Επίσης επέκριναν έντονα τις κοινές ασκήσεις Κίνας – Ρωσίας στην περιοχή, με το επιχείρημα ότι βλάπτεται η περιφερειακή σταθερότητα.

Από τα υπόλοιπα κράτη που έχουν διεκδικήσεις στην περιοχή, η Ταϊβάν δεν αποδέχτηκε την απόφαση του Δικαστηρίου, καθώς πλήττονται σοβαρά τα δικαιώματά της, ενώ το Βιετνάμ καλωσόρισε την απόφαση του PCA, υπενθυμίζοντας βέβαια τα δικά του κυριαρχικά δικαιώματα στην περιοχή.

43 : Πηγή: <https://www.triklopodia.gr/νότια-σινική-θάλασσα-πεδίο-σύγκρουσης>

44 Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, Τζον Κίρμπι, δήλωσε: «Η απόφαση που έλαβε σήμερα το Δικαστήριο στη διαιτησία Φιλιππίνων – Κίνας είναι μια σημαντική συμβολή στον κοινό σκοπό για ειρηνική επίλυση των διενέξεων στη Νότια Σινική Θάλασσα» (Πηγή: <https://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/712618/xastoyki-stin-kina-varia-dikastiki-itta-stis-diekdikiseis-tis-sti-notia-thalassa#ixzz4X0007MBN>).

ε. Η Ινδονησία διεκδικεί μέρος της θαλάσσιας περιοχής ανατολικά των νησιών Νατούνα.

στ. Η Μαλαισία διεκδικεί μέρος των νησιών Παρασέλ, μέρος των νησιών Σπράτλυ καθώς και μέρος του Κόλπου της Ταϋλάνδης και των Στενών της Σιγκαπούρης.

Ο χάρτης υπ' αριθμ. 12, του Παραρτήματος «Β», επεξηγεί σχηματικά τις διεκδικήσεις στα νησιωτικά συμπλέγματα των νησιών Σπράτλυ και Παρασέλ.

Σήμερα, όπως φαίνεται και στον χάρτη υπ' αριθμ. 13, του Παραρτήματος «Β», οκτώ από τα νησιά Σπράτλυ βρίσκονται υπό κινεζικό έλεγχο, ενώ τα στρατεύματα του Βιετνάμ ελέγχουν το μεγαλύτερο αριθμό των νησιών και συγκεκριμένα είκοσι εννέα από αυτά. Επιπλέον οκτώ νησιά ελέγχονται από τις Φιλιππίνες, πέντε από τη Μαλαισία, δύο από το Μπρουνέι και ένα από την Ταϊβάν⁴⁵.

Στις σημαντικότερες συγκρούσεις που έλαβαν χώρα στην περιοχή, προς διευθέτηση των διεκδικήσεων που προαναφέρθηκαν, πρωταγωνιστικό ρόλο έχει η Κίνα και δευτερευόντως το Βιετνάμ, χωρίς βέβαια να παραγνωρίζεται η συμμετοχή και άλλων κρατών της περιοχής. Η κίνηση όμως, από πλευράς Κίνας, η οποία προκάλεσε τη γενικότερη ανησυχία στα κράτη της περιοχής, ήταν ο νόμος του 1992 τον οποίο ψήφισε το Κινεζικό Κογκρέσο, σύμφωνα με τον οποίο καθοριζόταν ρητά ότι η θάλασσα της Νότιας Κίνας ανήκει στην κινεζική επικράτεια. Ο σκοπός των Κινέζων ήταν διπλός. Αφενός να διασφαλίσουν τη θαλάσσια οδό προς τα δυτικά καθώς ένα μεγάλο μέρος των εξαγωγών τους πραγματοποιούνταν μέσω της συγκεκριμένης περιοχής ενώ αντίστροφα ένα μεγάλο μέρος των εισαγωγών της σε πετρέλαιο, οι οποίες ολοένα και αυξάνονταν, πραγματοποιούνταν μέσω της ίδιας οδού, αφετέρου δε να εξασφαλίσουν την εκμετάλλευση, προς όφελός τους, των ενεργειακών πόρων της περιοχής, οι οποίοι μπορούσαν να καλύψουν μεγάλο μέρος των ολοένα και αυξανόμενων ενεργειακών της αναγκών.

Η συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία της Κίνας είχε ως αποτέλεσμα τη δραστηριοποίηση των υπολοίπων χωρών της περιοχής, για εξεύρεση λύσης και διευθέτηση των θαλασσίων συνόρων, επιχειρώντας να διαμορφώσουν μια περιφερειακή απάντηση προς την Κίνα. Στην προσπάθειά τους αυτή, για τήρηση κοινής στάσης απέναντι στην Κίνα, τα ενδιαφερόμενα κράτη θα προσπαθήσουν να εκμεταλλευτούν την ASEAN, η οποία δραστηριοποιούνταν στην περιοχή από το 1967.

7. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΔΡΩΝΤΟΣ ΥΠΕΡΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το σύμπλοκο της ΝΑ Ασίας αποτελεί ένα από τα υποσύνολα της ευρύτερης περιοχής της Ανατολικής Ασίας, στην οποία πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζει η

⁴⁵Πηγή: <http://www.trikloponia.gr νότια-σινική-θάλασσα-πεδίο-σύγκρουση/>

Κινά, η οποία αποτελεί την αναδυόμενη περιφερειακή και πλανητική δύναμη. Αυτή η προσπάθεια της Κίνας θα επηρεάσει αναμφίβολα τις σχέσεις της τόσο με τις άλλες ασιατικές δυνάμεις, όσο κυρίως και με την παγκόσμια υπερδύναμη, τις ΗΠΑ. Έτσι παρότι το ισχυρότερο κράτος του παγκόσμιου συστήματος, οι ΗΠΑ, βρίσκεται γεωγραφικά εκτός Ασίας, η συγκεκριμένη ήπειρος θα αποτελέσει, όπως όλα δείχνουν, τον 21^ο αιώνα το επίκεντρο της διεθνούς πολιτικής, λόγω της ύπαρξης κρατών τα οποία βελτιώνουν συνεχώς τη θέση τους και αξιώνουν ενεργότερο ρόλο στον περιφερειακό και παγκόσμιο καταμερισμό ισχύος.

Δυνάμεις όπως η Κίνα, η Ιαπωνία, η Ρωσία και η Ινδία βελτιώνουν συνεχώς τις παραμέτρους των συντελεστών ισχύος τους και παρουσιάζουν μια ποικιλία στοιχείων συνεργασίας και αντιπαράθεσης τόσο στις μεταξύ τους σχέσεις όσο και στις σχέσεις τους με τις ΗΠΑ αλλά ακόμη και με λιγότερο ισχυρά κράτη της περιοχής, όπως η Ινδονησία, η Μαλαισία, οι Φιλιππίνες, η Σιγκαπούρη κ.λπ. τα οποία συνθέτουν την γεωπολιτική πραγματικότητα της ΝΑ Ασίας.

Η **Κίνα** απέκτησε μετά το τέλος του Β΄ΠΠ, το 1947, την κυριαρχία όλων των νησιών Παρασέλ από τους Ιάπωνες, ενώ τον Ιούνιο του 1947 προσήρτησε το σύνολο των νησιών, βραχονησίδων και υφάλων της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας», καθώς θεωρούσε ότι ανήκουν στην επικράτειά της, δίνοντας μάλιστα στο σύνολο αυτών κινεζικά ονόματα, τονίζοντας παράλληλα πως ήταν ανοικτή σε διαπραγματεύσεις με τα γειτονικά κράτη. Οι Κινέζοι θεωρούσαν διαχρονικά ότι τα συγκεκριμένα νησιά και βραχονησίδες αποτελούν το τελευταίο σύνορο της Κίνας προς Νότο και τον Δεκέμβριο του 1947, έθεσαν το σύνολο τους υπό τη διοίκηση της νήσου Χαϊνάν⁴⁶. Παράλληλα μερίμνησαν ώστε να κυκλοφορήσουν νέοι χάρτες, με τα κινεζικά ονόματα των νησιών.

Στην ευρύτερη περιοχή της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας» υπάρχουν περίπου 300 νησιά, ύφαλοι, βράχοι, κοραλλιογενείς νήσοι κλπ, οι οποίες ως σύνολο δεν ξεπερνούν τα 15 τετραγωνικά χιλιόμετρα, χωρίς κατοίκους και τα περισσότερα από αυτά χωρίς υδάτινους πόρους, τα οποία διεκδικούνται από τα κράτη της περιοχής της ΝΑ Ασίας⁴⁷.

Το 1958 η ηγεσία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, υπό τον Μάο Τσετούνγκ, προέβη στην οριοθέτηση των χωρικών της υδάτων, στην «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», εντάσσοντας στην επικράτειά της και τα νησιά Σπράτλυ, παρότι αυτά απέχουν από τις κινεζικές ακτές περισσότερο από 950 χιλιόμετρα και όπως είναι φυσικό διεκδικούνται από τις όμορες, σε αυτά, χώρες, στις οποίες και βρίσκονται σαφώς εγγύτερα, σε σχέση με την Κίνα.

Μέχρι το 1969, η Κίνα, δεν είχε οποιαδήποτε σχέση σε πολιτικό, οικονομικό και διπλωματικό επίπεδο με τις ΗΠΑ. Οι τεταμένες όμως σινοσοβιετικές σχέσεις, οδήγησαν μετά το 1971, επί προεδρίας Νίξον, στο περίφημο «άνοιγμα» των ΗΠΑ

⁴⁶ Το μεγαλύτερο από τα νησιά το οποίο ανήκει διοικητικά στην Κίνα. Βρίσκεται στη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», απέναντι από την επαρχία Κουανγκνάνγκ, έχει έκταση 33.210 km² και πρωτεύουσα την πόλη Χαϊκάου με 2.046.189 κατοίκους (απογραφή 2010)

⁴⁷ Πηγή: <http://tassosanastassopoulos.blogspot.gr/2016/05/spratly.html>

προς την Κίνα, με αποτέλεσμα τη συνεργασία μεταξύ τους, η οποία όμως στηρίχτηκε αποκλειστικά στην αντιπαλότητα που χαρακτήριζε τη συγκεκριμένη περίοδο αμφότερες προς την τότε Σοβιετική Ένωση.

Μετά τη λήξη του «Ψυχρού Πολέμου» οι σχέσεις Κίνας – ΗΠΑ, απώλεσαν το κύριο ενοποιητικό τους στοιχείο, την σοβιετική απειλή. Η Κίνα εστιάστηκε στην οικονομική της ανάπτυξη, στην εσωτερική της συνοχή και στην νομιμοποίηση του κράτους, αποφεύγοντας τις άμεσες αντιπαραθέσεις με τις ΗΠΑ. Η συνεχιζόμενη όμως βελτίωση της θέσης της στον περιφερειακό και παγκόσμιο καταμερισμό ισχύος, αύξησαν τις φιλοδοξίες της, δημιουργώντας συνθήκες πόλωσης στις σινοαμερικανικές σχέσεις. Η αισιόδοξη πεποίθηση πολλών, ότι η οικονομική αλληλεξάρτηση θα αμβλύνει τα συγκρουσιακά στοιχεία στις σχέσεις μεταξύ μεγάλων δυνάμεων φαίνεται να μην έχει εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Οι δύο χώρες έχουν ήδη έρθει σε αντιπαράθεση σε πολλά ζητήματα, κύρια σε ότι αφορά στην ισοτιμία του κινεζικού νομίσματος με το δολάριο και στα τεράστια εμπορικά ελλείμματα των ΗΠΑ έναντι της Κίνας.

Σε ότι έχει να κάνει με τα ανατολικά και νοτιοανατολικά θαλάσσια σύνορά της, συνολικής έκτασης 14.500 χλμ, τα οποία στο σύνολό τους αποτελούν ζώνες δυνητικών κρίσεων και τριβών, δύο είναι τα κύρια διακιβεύματά της. Το πρώτο αφορά στις διεκδικήσεις της στην περίμετρο των χωρικών της υδάτων, με βάση την οποία καθορίζεται και η έκταση της ΑΟΖ⁴⁸. Επιπρόσθετα, από την εκπλήρωση των διεκδικήσεών της, εξαρτάται η ελεύθερη πρόσβασή της στις θαλάσσιες οδούς της ΝΑ Ασίας που εκτείνονται πέρα από την χερσόνησο της Ινδοκίνας και γενικότερα στον Ειρηνικό Ωκεανό. Το δεύτερο διακύβευμα αφορά στην προστασία των θαλάσσιων οδών μέσα από τις οποίες πραγματοποιείται ο ανεφοδιασμός της σε ορυκτά καύσιμα, καθώς είναι πλήρως ενεργειακά εξαρτώμενη και αποτελεί τον δεύτερο εισαγωγέα καυσίμων, σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η στρατηγική του Πεκίνο συνοπτικά, συνίσταται στη δημιουργία αυτού που το ίδιο αποκαλεί «μαργαριταρένιο κολιέ»⁴⁹, δηλαδή μια σειρά από μόνιμες κινεζικές βάσεις στις ακτές του Ινδικού Ωκεανού και στις θαλάσσιες οδούς που οδηγούν στον πορθμό της Μαλάκκα: στις νήσους Κόκος της Μυανμάρ, στο Τσίταγκονγκ του Μπαγκλαντές, στο Μοράο των Μαλδίβων και στο Γκβαντάρ του Πακιστάν, ενώ παράλληλα επιδιώκει και στη δημιουργία βάσεων στις ακτές της Αφρικής, στην οποία αυξάνονται συνεχώς οι κινεζικές επενδύσεις. Για την κατασκευή και συντήρηση των εγκαταστάσεων των βάσεων που προαναφέρθηκαν, το Πεκίνο δαπανά αφειδώς κονδύλια. Στη συγκεκριμένη ζώνη βέβαια, η Κίνα έχει να αντιμετωπίσει, εκτός από τις ΗΠΑ, την Ινδία και την Ιαπωνία.

Ειδικότερα, στη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», οι συνεχιζόμενες φιλοδοξίες και διεκδικήσεις της Κίνας, οι οποίες υποστηρίζονται από τη στρατιωτική ισχύ των ΕΔ της, πέραν του ότι έχει περιπλέξει τις σχέσεις της με τις ΗΠΑ, έχει οδηγήσει και

⁴⁸ Το Πεκίνο διεκδικεί την πλήρη εθνική κυριαρχία σε τέσσερα εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα θαλάσσιας επιφάνειας (Πηγή: <http://archives.monde-diplomatique.gr/ship.php?article235>)

⁴⁹ Πηγή: <http://archives.monde-diplomatique.gr/ship.php?article235>

σε αισθητή αύξηση της έντασης, στις σχέσεις της με τα γειτονικά της κράτη και κυρίως την Ιαπωνία, την Ινδία, το Βιετνάμ και τις Φιλιππίνες. Με τις συγκεκριμένες χώρες, αλλά και με τις υπόλοιπες χώρες της ΝΑ Ασίας, η Κίνα έχει δημιουργήσει και αναπτύσσει στενές οικονομικές σχέσεις. Επιπλέον εκτιμάται ότι, μακροπρόθεσμα η Κίνα θα επιδιώξει να αυξήσει την επιρροή της σε περιοχές πλούσιες σε φυσικούς πόρους και ιδιαίτερα σε ενεργειακούς πόρους, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για τη συνέχιση της οικονομικής της ανάπτυξης. Ως εκ τούτου θα προσπαθήσει να επεκτείνει την επιρροή της στη Μέση Ανατολή, στην Κεντρική και στη ΝΑ Ασία, καθώς και σε σημαντικούς διαμετακομιστικούς διαδρόμους όπως στον Κόλπο του Άντεν, στα Στενά της Μαλάκκα και στη συνέχεια στην Βόρεια Θαλάσσια Οδό, μέσω της Αρκτικής.

Έτσι, δεδομένης της μεγάλης αύξησης της οικονομικής και στρατιωτικής ισχύος της αχανούς αυτής χώρας, του 1,5 δισεκατομμυρίου περίπου πληθυσμού, η ηγεσία της μεταβάλει τις στρατιωτικές ισορροπίες, τη γεωπολιτική πραγματικότητα και το συνολικό οικονομικό τοπίο, σε επίπεδο ελέγχου και κυριαρχίας στην ευρύτερη περιοχή της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας», η σπουδαιότητα της οποίας είναι πολυεπίπεδη.

Στον καθαρά στρατιωτικό τομέα η Κίνα κατασκευάζει δικά της αεροπλανοφόρα και πυραύλους που να βυθίζουν τα αντίστοιχα των αντιπάλων της (δηλαδή των Αμερικανών). Αγοράζει όπλα και τεχνολογία (κυρίως από τη Ρωσία), εκτοξεύει σύγχρονους δορυφόρους και παράγει 'αόρατα' αεροπλάνα. Κατασκευάζει βάσεις σε διαφιλονικούμενες θαλάσσιες ζώνες, πάνω σε τεχνητά νησιά. Διαθέτει τις πολυπληθέστερες ένοπλες δυνάμεις σε ολόκληρο τον πλανήτη. Είναι αξιοσημείωτο ότι η Κίνα αύξησε τις στρατιωτικές της δαπάνες κατά 132% την τελευταία δεκαετία.

Στον οικονομικό τομέα, τα τελευταία χρόνια η Κίνα έχει αναλάβει έναν ηγετικό ρόλο στην εγκαθίδρυση μιας νέας σειράς διεθνών οικονομικών θεσμών, συμπεριλαμβανομένης της Νέας Τράπεζας Ανάπτυξης (New Development Bank), όπως το Αποθεματικό Ταμείο Έκτακτης Ανάγκης (Contingent Reserve Arrangement), η Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων Υποδομών (Asia Infrastructure Investment Bank: AIIB), το Ταμείο του Δρόμου του Μεταξιού (Silk Road Fund), και ο οργανισμός συνεργασίας της Σαγκάη. Μαζί αντιπροσωπεύουν ένα περιφερειακό αντίβαρο σε αντίστοιχους οργανισμούς δυτικής επιρροής όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα – και πιο πρόσφατα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – που έχουν κυριαρχήσει στην παγκόσμια οικονομική τάξη.

Στην προσπάθειά της για την ενίσχυση των οικονομικών δεσμών με άλλα κράτη και της αύξησης της επιρροής της, τα κύρια μέσα της Κίνας είναι οι πρωτοβουλίες «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» (One Belt, One Road: OBOR) και η Περιφερειακή συνολική οικονομική εταιρική σχέση (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP).

Το σχέδιο OBOR ανακοινώθηκε επίσημα το 2013 και στηρίζεται στο ιστορικό προηγούμενο του αρχαίου «Δρόμου του Μεταξιού»⁵⁰. Αποτελεί ένα φιλόδοξο σχέδιο εξωτερικών επενδύσεων, το μεγαλύτερο πρόγραμμα επενδύσεων της Κίνας που υπήρξε ποτέ, με στόχο την ενίσχυση των εμπορικών και διπλωματικών δεσμών με περισσότερα από 60 κράτη στη Μέση Ανατολή, στην Ευρώπη, στην Αφρική και στην Ασία (συμπεριλαμβανομένης της ΝΑ Ασίας και των κρατών – μελών της ASEAN), με πρόβλεψη επενδύσεων περισσότερο από 3 τρισ. δολάρια. Το συγκεκριμένο σχέδιο βοηθά την Κίνα να προβάλλει τη σκληρή και μαλακή ισχύ της παγκόσμια, ακόμη και σε κράτη τα οποία είναι εξαρτημένα από τις ΗΠΑ, επιτρέποντάς της να κερδίσει διπλωματικά πλεονεκτήματα, έναντι των ΗΠΑ και της ΕΕ. Η επίσημη ιδεολογία πίσω από το σχέδιο OBOR είναι η ειρηνική ανάπτυξη για να χρηματοδοτηθούν επενδύσεις στις υποδομές και να διευκολυνθεί η οικονομική ανάπτυξη, να προωθηθεί η συνεργασία και να ελαχιστοποιηθούν οι συγκρούσεις, η οποία είναι σαφώς πιο εύκολο να προωθηθεί σε σχέση με την αμερικανικού μοντέλου στρατιωτική ασφάλεια που προωθήθηκε και τα ανεπιτυχή αποτελέσματα τα οποία είχε στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν.

Η στρατηγική OBOR συνδυάζει τη χερσαία και τη ναυτική ισχύ, ενισχύοντας την υπάρχουσα κινεζική ηγεμονία. Η «Ζώνη» (Belt) είναι η χερσαία συνιστώσα της στρατηγικής. Πρόκειται για ένα δίκτυο, σιδηροδρόμων, αγωγών πετρελαίου και άλλων έργων που εκτείνονται βορειοδυτικά της Κίνας, μέσω Καζακστάν, Ρωσίας, Λευκορωσίας και Πολωνίας και καταλήγει στην Ευρώπη. Η «Οδός» (Road) είναι η θαλάσσια συνιστώσα. Πρόκειται για επενδύσεις για τη βελτίωση λιμένων κατά μήκος θαλασσίων οδών, που εκτείνεται από την Κίνα, στην Ινδονησία και δυτικά προς Αφρική, Μέση Ανατολή και τη νότια Ευρώπη (Παράρτημα «B», χάρτης υπ' αριθμ. 14). Μέσω της AIIB η Κίνα αμφισβητεί ευθέως την οικονομική ηγεμονία των ΗΠΑ, που έχει επιβληθεί μετά τον Β΄ΠΠ, καθώς για πρώτη φορά μεταπολεμικά οι ΗΠΑ αποκλείονταν από μία σημαντική διεθνή οικονομική δομή, όταν σ' αυτή συμμετέχουν πιστοί σύμμαχοί της, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία και άλλοι.

Η RCEP περιλαμβάνει τα δέκα κράτη – μέλη της ASEAN, την Κίνα, την Ινδία, την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Στόχος των διαπραγματεύσεων που ξεκίνησαν το Νοέμβριο του 2012, ήταν η δημιουργία, μεταξύ των κρατών που μετείχαν στη συνεργασία, μιας κοινά επωφελούς οικονομικής συνεργασίας και ελεύθερων συναλλαγών, στους τομείς του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, στον ανταγωνισμό, στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, στο ηλεκτρονικό εμπόριο και σε άλλους τομείς. Η RCEP δημιουργήθηκε ως αντίβαρο της TPP, στην οποία δε συμμετέχει η Κίνα και η Ινδία και εξυπηρετεί τα συμφέροντα των ΗΠΑ.

Πέρα από τις ευρύτερες γεωστρατηγικές βλέψεις της Κίνας, η «Θάλασσα της Νότιας Κίνας» και τα νησιά, βράχοι, ύφαλοι, κοραλλιογενείς νήσοι κλπ της

⁵⁰ Ο «Δρόμος του μεταξιού», συνέδεε για εκατοντάδες χρόνια, τους Κινέζους εμπόρους, με τις αγορές της Μέσης Ανατολής και της Ευρώπης, μέσω των ευρασιατικών στενών, της Παλαισίνης και της Τουρκίας.

θαλάσσιας αυτής περιοχής, βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός της κυρίως λόγω των τεράστιων ενεργειακών αποθεμάτων τα οποία αποδεδειγμένα διαθέτει η συγκεκριμένη περιοχή, δεδομένων των ιδιαίτερα αυξημένων ενεργειακών αναγκών, της ταχύτατα αναπτυσσόμενης οικονομίας της. Η ίδια η Κίνα ως γνωστόν δε διαθέτει ενεργειακά κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου και ως εκ τούτου παραμένει πλήρως εξαρτημένη από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες.

Αν στο γεγονός αυτό προστεθεί και η φυσιολογική εξέλιξη της μείωσης της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου, στο σχετικά εγγύς μέλλον⁵¹, τότε γίνονται εύκολα αντιληπτοί οι λόγοι για τους οποίους η Κίνα ενδιαφέρεται διακαώς για τη συγκεκριμένη περιοχή, πέραν όλων των άλλων ιδιαίτερως σοβαρών λόγων, οι οποίοι προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, επί του παρόντος οι ανάγκες σε πετρέλαιο της Κίνας, σε πολύ μεγάλο ποσοστό καλύπτονται, από τα κοιτάσματα της Μέσης Ανατολής, τα οποία σε μεγάλο βαθμό ελέγχονται από τις ΗΠΑ, οι οποίες και μέσω του πετρελαίου επιδιώκουν να καταστήσουν την κινεζική οικονομία και την ίδια την Κίνα γενικότερα, υποτελή τους, ωθώντας την στην πλήρη κυριαρχία και εκμετάλλευση των κοιτασμάτων της θαλάσσιας περιοχής των νησιών Σπράτλι και ευρύτερα της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας».

Για την ολοκλήρωση της επίτευξης των στόχων αυτών, επιδιώκει την σταδιακή κυριαρχία επί του συνόλου των νησιών και των βράχων της θαλάσσιας αυτής περιοχής και ιδιαίτερα των νησιών Σπράτλι και Παρασέλ, τα οποία κατέχουν κεντρική και απολύτως νευραλγική στρατηγική θέση, στη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», επιτρέποντας σε αυτόν που τα κατέχει να ελέγχει την κρίσιμη αυτή θαλάσσια οδό.

Επιπλέον, η Κίνα στην προσπάθειά της να κατοχυρώσει τις διεκδικήσεις της στην περιοχή και να εξασφαλίσει τα στρατηγικά της συμφέροντα, επιδίδεται στη δημιουργία τεχνητών νησιών και στην οικοδόμηση μόνιμων εγκαταστάσεων, πραγματοποιώντας μια σειρά πρωτόγνωρων τεχνικών επιτευγμάτων. Στο πλαίσιο αυτό προχώρησε στην απορρόφηση τεράστιων ποσοτήτων άμμου από τον θαλάσσιο βυθό, στην επιχωμάτωση πολλών υφάλων της περιοχής και στην οικοδόμηση τεχνητών εδαφών, δημιουργώντας επτά νέα τεχνητά νησιά, προσπαθώντας να μεταβάλει τον γεωγραφικό και γεωπολιτικό χάρτη της περιοχής. Προχωρώντας μάλιστα ένα βήμα παραπάνω, οι κινεζικές ΕΔ έχουν κατασκευάσει στα τεχνητά αυτά νησιά αεροδρόμια, όπου σταθμεύουν πολεμικά αεροσκάφη, καθώς και ναυτικές βάσεις οι οποίες έχουν την απαραίτητη υποδομή να υποστηρίξουν πλήρως πλοία του κινεζικού Πολεμικού Ναυτικού (ΠΝ).

Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα, η Κίνα, αναπτύσσει στα νησιά αυτά πυραύλους εδάφους – αέρος (όπως π.χ στη νήσο Γούντι στα νησιά Παρασέλ) και άλλα οπλικά συστήματα⁵², μεταβάλλοντας τις στρατιωτικές ισορροπίες και το

⁵¹ Εκτιμάται ότι η παγκόσμια παραγωγή πετρελαίου, στα χερσαία και στα αβαθή παράκτια εδάφη θα μειωθεί έως το 2035, στο 1/3 της σημερινής παραγωγής (Πηγή: <http://tassosanastassopoulos.blogspot.gr/2016/05/spratly.html>)

⁵² Πηγή: <http://tassosanastassopoulos.blogspot.gr/2016/05/spratly.html>

επιχειρησιακό περιβάλλον στην περιοχή, καθώς τα συστήματα αυτά θα αποτελέσουν σημαντικότερη απειλή για τον στόλο και την αεροπορία των ΗΠΑ αλλά και γενικότερα για τις ΕΔ των χωρών της περιοχής, σε ενδεχόμενη ένοπλη σύγκρουση με την Κίνα, στο μέλλον.

Όλες αυτές οι ενέργειες της Κίνας, η οποία σημειωτέον έχει υπογράψει τη σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), όπως είναι φυσικό, ανησυχούν έντονα τις γειτονικές της χώρες και τη Δύση, ειδικότερα μάλιστα τις ΗΠΑ, οι οποίες, αν και δεν έχουν υπογράψει το UNCLOS, προσπαθούν να εκφοβίσουν την κινεζική ηγεσία. Για την Αμερικανική υπερδύναμη, ως μία παραδοσιακή ναυτική δύναμη, η ελεύθερη ναυσιπλοΐα, από τη Δυτική ακτή των ΗΠΑ ως την Ασία, μέσω του Ειρηνικού Ωκεανού, της «Θάλασσας της Κίνας», των Στενών της Μαλάκκα και του Ινδικού Ωκεανού είναι στρατηγικής σημασίας και δεν μπορούν να αποδεχτούν οτιδήποτε περιορίζει την απρόσκοπτη χρήση των ναυτικών τους βάσεων στην υπό εξέταση περιοχή.

Οι **ΗΠΑ** βέβαια, αναφερόμενες στην ελεύθερη ναυσιπλοΐα, εννοούν την «Διπλωματία των Τορπιλακάτων», δηλαδή την χωρίς έλεγχο και περιορισμούς πλεύση των πολεμικών πλοίων της και των αεροπλανοφόρων της, με στόχο την αναχαίτιση του κινεζικού ηγεμονισμού στην ΝΑ Ασία και στη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας», η οποία είναι ύψιστης στρατηγικής σημασίας γι' αυτές, καθώς πέρα από τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων που διαθέτει η περιοχή, αποτελεί και τον σύνδεσμο που ενώνει τον Ειρηνικό με τον Ινδικό Ωκεανό, με τον Περσικό Κόλπο και τέλος με την Ευρώπη.

Οι ΗΠΑ μετά τη λήξη του «Ψυχρού Πολέμου» παρέμειναν η μόνη παγκόσμια υπερδύναμη επεκτείνοντας την κυριαρχία τους, μεταξύ άλλων και σε περιοχές της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, εκμεταλλεζόμενες την αδυναμία της Ρωσίας και την επικέντρωσή της στην επίλυση των εσωτερικών της προβλημάτων. Την ίδια στρατηγική, αυτή δηλαδή της επίλυσης κατ' αρχήν των εσωτερικών τους προβλημάτων, επέλεξαν η Ινδία και οι Ευρωπαϊκές χώρες πρωτίστως και δευτερευόντως η Κίνα. Έτσι κατά τη δεκαετία του 1990 οι ΗΠΑ κατόρθωσαν να ενισχύσουν τη θέση τους στην Ευρώπη, μέσω της επέκτασης του NATO και της μετεξέλιξής του από μία περιφερειακή δομή, σε ένα οργανισμό διαπεριφερειακών επιχειρήσεων.

Τη δεκαετία του 2010 η στρατηγική των ΗΠΑ μεταβάλλεται. Οι παγκόσμιες οικονομικές δυσκολίες, οι οποίες οδήγησαν σε στασιμότητα, ακόμη και σε οριακή μείωση και τον αμυντικό προϋπολογισμό των ΗΠΑ⁵³ και η αύξηση της οικονομικής και στρατιωτικής ισχύος της Κίνας, θα αναγκάσουν τις ΗΠΑ να περιορίσουν την εμπλοκή τους στην Ευρώπη και στη Δυτική Ασία και να στρέψουν το ενδιαφέρον τους στην περιοχή του Ειρηνικού Ωκεανού. Κύρια προσπάθεια πλέον της αμερικανικής στρατηγικής θα αποτελέσει η προσπάθεια αντιμετώπισης των κινεζικών πρωτοβουλιών για περιορισμό της κυριαρχίας τους, στην περιοχή. Οι

53 Πηγή: https://gr.rbth.com/international/2013/01/30/arxizei_to_megalo_paixnidi_stin_eyrasia_19653

δύο χώρες, παρότι είναι σημαντικοί οικονομικοί εταίροι, αποτελούν ταυτόχρονα και δύο σημαντικότερους γεωπολιτικούς αντιπάλους. Οι μεταξύ τους σχέσεις θα αποτελούν πλέον το κέντρο γύρω από το οποίο θα περιστρέφεται σε πολύ μεγάλο βαθμό η παγκόσμια πολιτική.

Οι ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της οικονομικής διείσδυσης της Κίνας σε κράτη τα οποία μέχρι πρότινος εξαρτιόνταν από αυτές, όπως οι χώρες της ΝΑ Ασίας, προβάλλει το Σύμφωνο Συνεργασίας των δύο πλευρών του Ειρηνικού (Trans Pacific Partnership: TPP), το οποίο παρότι ξεκίνησε το 2005, υπογράφηκε στις 4 Φεβρουαρίου 2016⁵⁴. Σκοπός της συνεργασίας είναι η βελτίωση του εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των συνεργαζόμενων χωρών του TPP, η προώθηση της καινοτομίας, της οικονομικής βελτίωσης και ανάπτυξης και η υποστήριξη της δημιουργίας και διατήρησης θέσεων εργασίας. Ένας από τους λόγους καθυστέρησης των διαπραγματεύσεων και υπογραφής της Συμφωνίας είναι ότι αυτή είχε επικεντρωθεί στα συμφέροντα των ΗΠΑ. Έτσι τα οικονομικά οφέλη που μπορούσαν να αποκομίσουν τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα κράτη από τις δασμολογικές ελαφρύνσεις θα ήταν ελάχιστα, συγκριτικά με τις οικονομικές επιπτώσεις τις οποίες θα υφίστανται. Η ίδρυση από την Κίνα της AIIB, οδήγησαν τις ΗΠΑ σε σημαντικές υποχωρήσεις, επιταχύνοντας τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης, καταλήγοντας τελικά στην υπογραφή της συμφωνίας⁵⁵.

Η ίδρυση της AIIB φέρνει τις ΗΠΑ σε δύσκολη θέση, καθώς σηματοδοτεί την πρώτη σημαντική αποσκίρτηση στενών συμμάχων τους από τη δημιουργία του ενιαίου μετώπου των δυτικών χωρών, μετά τον Β΄ ΠΠ. Πέρα από τους Ευρωπαίους συμμάχους των ΗΠΑ, στην AIIB εντάχθηκαν η Νότια Κορέα και η Αυστραλία, οι οποίες είναι, μαζί με την Ιαπωνία, οι κύριοι σύμμαχοι των ΗΠΑ, στην προσπάθειά τους να περιορίσουν την αύξηση της ισχύος της Κίνας, στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Ασίας.

Οι ΗΠΑ επί του παρόντος αποτελούν την μοναδική χώρα που ασκεί πολιτική πλανητικών διαστάσεων, Στην περιοχή της Ασίας έχουν τον ρόλο του «εξωτερικού εξισορροπητή», του κράτους που θα αποτρέψει την ανάδειξη ενός περιφερειακού ηγεμόνα στην Ασία, θέση που ολοένα και πιο πολύ φαίνεται να καταλαμβάνει η Κίνα. Όμως, το αμερικανικό ΠΝ και γενικότερα οι ΕΔ των ΗΠΑ, δεν μπορούν πια να πλέουν και να δρουν σήμερα ανεξέλεγκτα στην θαλάσσια περιοχή των νησιών Σπράτλυ και γενικότερα στη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας» ούτε να κατοχυρώσουν την ελεύθερη και χωρίς όρους ναυσιπλοΐα και τις διεκδικήσεις των όμορων χωρών, λόγω της ύπαρξης και της δράσης των κινεζικών ΕΔ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το επεισόδιο που έλαβε χώρα τον Μάιο του 2016, όταν το αμερικανικό αντιτορπιλικό "William P. Lawrence", έπλευσε στην περιοχή, παρά τις προειδοποιήσεις της Κίνας, με σκοπό να αμφισβητήσει τα έργα και την εδαφική κυριαρχία της Κίνας και να επιβάλει την απρόσκοπτη διέλευση των πλοίων στην

⁵⁴ Το Σύμφωνο TPP υπογράφηκε από 12 κράτη: Αυστραλία, Μπρουνέι, Χιλή, Καναδάς, Ιαπωνία, Μαλαισία, Μεξικό, Περου, Νέα Ζηλανδία, Σιγκαπούρη, ΗΠΑ και Βιετνάμ.

⁵⁵ Η πρόσφατη εκλογή του Donald Trump, ως Πρόεδρος των ΗΠΑ, δημιουργεί αμφιβολίες ως προς τις προοπτικές του TPP.

περιοχή, χωρίς οποιοδήποτε έλεγχο από τις κινεζικές αρχές. Στις 9 Μαΐου 2016 το συγκεκριμένο αντιτορπιλικό, έπλευσε σε απόσταση μικρότερη των 12 νμ, από νησί του συγκροτήματος των νήσων Σπράτλυ, επενέβησαν κινεζικές αεροναυτικές δυνάμεις (2 Α/Φ και 3πολεμικά πλοία) και το ανάγκασαν να απομακρυνθεί από την περιοχή⁵⁶.

Το σοβαρό αυτό επεισόδιο, παρ' ότι υποβαθμιστικό και από τις δύο χώρες, είναι ιδιαίτερος σημαντικό, κυρίως για τις ΗΠΑ καθώς για πρώτη φορά υποχρεώθηκαν να αποσύρουν ναυτική τους δύναμη από μία θαλάσσια ζώνη που διεκδικεί η Κίνα, εξαιτίας της πίεσης που άσκησαν οι Κινεζικές ΕΔ. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ξεκάθαρα ότι η αμερικανική θαλασσοκρατορία στην περιοχή της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας», αμφισβητείτε ευθέως πλέον από την Κίνα, με την απειλή, ακόμα και με την χρήση στρατιωτικών μέσων.

Η κατάσταση που τείνει να διαμορφωθεί παγκόσμια θυμίζει έντονα την αγγλοσαξονική θεώρηση της συγκρουσιακής σχέσης μεταξύ ηπειρωτικών και ναυτικών δυνάμεων, όπως αναπτύχθηκε από τους Alfred Mahan, Halford Mackinder και Nicholas Spykman. Σύμφωνα με την θεωρία αυτή, οι ναυτικές δυνάμεις είναι υποχρεωμένες να απαγορεύσουν τον έλεγχο της Ευρασίας ή της περιμέτρου της από μία μεγάλη ηπειρωτική δύναμη. Η ναζιστική Γερμανία, η ΕΣΣΔ – Ρωσία και σήμερα πιθανότατα η Κίνα αποτελούν διαχρονικά την ηπειρωτική απειλή για τις ναυτικές δυνάμεις ΗΠΑ – Μεγ. Βρετανία. Η Ρωσία, προς το παρόν τουλάχιστον, αποτελεί για τις ΗΠΑ έναν υπολογίσιμο ανταγωνιστή, όχι όμως τόσο απειλητικό όσο η Κίνα.

Η **Ιαπωνία** αποτελεί μία από τις διαχρονικές και παραδοσιακές δυνάμεις της ευρύτερης περιοχής της Ανατολικής Ασίας. Κατά τον Β΄ ΠΠ και μετά την κατάληψη διαδοχικά της Μαλαισίας, της Βιρμανίας, της Σιγκαπούρης, της Ινδονησίας και τελικά των Φιλιππίνων στις 6 Μαΐου 1942, κατόρθωσαν να ελέγχουν το σύνολο της παραλιακής ζώνης στη «Θάλασσα της Νότιας Κίνας». Το πρωτόγνωρο στα ιστορικά δεδομένα, αυτό γεγονός μετέτρεψε ουσιαστικά τη θαλάσσια αυτή περιοχή σε ιαπωνική λίμνη.

Αυτό όμως διήρκεσε μέχρι τη λήξη του Β΄ ΠΠ, το 1945 όταν η Ιαπωνία λόγω της ήττας της, αναγκάστηκε να απολέσει τη στρατηγική της ανεξαρτησία, καθώς οι ΗΠΑ ανέλαβαν την υπό όρους προστασία της. Έκτοτε η Ιαπωνία αποτελεί βασικό δρώντα στην ευρύτερη περιφέρεια της Ανατολικής Ασίας και τον στρατηγικό σύμμαχο και τοποτηρητή των ΗΠΑ στην περιοχή.

Η ισχυροποίηση όμως της Κίνας ανησυχεί έντονα τους Ιάπωνες, οι οποίοι πλέον αμφιβάλουν για το κατά πόσο οι ΗΠΑ είναι σε θέση να συνεχίσουν να τους παρέχουν επαρκή προστασία. Έτσι από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, ο τότε πρωθυπουργός της Ιαπωνίας, Χασιμίτο, πρότεινε για πρώτη φορά την έναρξη μιας ευρασιατικής εξωτερικής πολιτικής η οποία δεν θα ερχόταν σε σύγκρουση με τις συμμάχους τους ΗΠΑ, αλλά θα συμπλήρωνε τη συμμαχία αυτή, διατηρώντας

56 Πηγή: <http://tassosanastassopoulos.blogspot.gr/2016/05/spratly.html>

τον κεντρικό ρόλο του άξονα Ουάσιγκτον – Τόκιο. Σε γενικές γραμμές η γεωπολιτική πραγματικότητα και η κινεζική απειλή ωθούν αντικειμενικά την Ιαπωνία, εφόσον επιθυμεί να συνεχίσει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην περιοχή, στη διατήρηση των ισχυρών δεσμών με τις ΗΠΑ αλλά παράλληλα και στη σύσφιξη των σχέσεων της με τη Ρωσία, παρά τις διαχρονικά προβληματικές σχέσεις μεταξύ τους.

Αναμφίβολα η αύξηση της ισχύος της Κίνας επηρεάζει την Ιαπωνική αντίληψη περί σταθερότητας στην περιοχή. Έτσι τον Δεκέμβριο του 2004, η Ιαπωνία προχώρησε σε αναθεώρηση του αμυντικού της δόγματος, πραγματοποιώντας ριζικές αλλαγές⁵⁷. Η νέα αμυντική της φιλοσοφία επισημαίνει πως η Κίνα και η Βόρεια Κορέα πρέπει να παρακολουθούνται με προσοχή. Με δεδομένο ότι οι δύο προαναφερθείσες χώρες αποτελούν πέραν όλων των άλλων και πυρηνικές δυνάμεις, οδηγούν στην εκτίμηση ότι και η Ιαπωνία σύντομα θα αναγκαστεί να σκεφτεί το ενδεχόμενο παραγωγής πυρηνικών όπλων, όσο αξιόπιστες κι αν είναι οι αμερικανικές αμυντικές εγγυήσεις και παρά την έντονη αντίθεση της ιαπωνικής κοινωνίας σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Γενικότερα η Ιαπωνία εμφανίζεται αναποφάσιστη ως προς τη στάση που θα τηρήσει, απέναντι στην Κίνα, γεγονός το οποίο αποδεικνύεται και από τον χειρισμό της, στη διαμάχη μεταξύ των δύο χωρών για τα νησιά Σενκάκου⁵⁸ (Παράρτημα «B», χάρτης υπ' αριθμ. 15). Η ελευθερία των κινήσεων της Ιαπωνίας, είναι ούτως ή άλλως περιορισμένη εξαιτίας και του ειρηνιστικού της Συντάγματος, στο οποίο ασκείται ολοένα και εντονότερη κριτική, στο εσωτερικό της, από ένα συνεχώς διογκούμενο εθνικιστικό ρεύμα. Δεδομένο πρέπει να θεωρείται πάντως ότι η Ιαπωνία, συμμετέχοντας στην TPP και ευρισκόμενη εκτός της AIB, θα παραμείνει πιστή σύμμαχος των ΗΠΑ, λόγω κυρίως της αμερικανικής υποστήριξης στο στρατιωτικό σκέλος.

Η **Ρωσία** μετά τη λήξη του «Ψυχρού Πολέμου» παρέμεινε για δύο δεκαετίες περίπου στο παρασκήνιο, ασχολούμενη κυρίως με την επίλυση των εσωτερικών της προβλημάτων. Η άνοδος του Πούτιν στην εξουσία θα βγάλει σταδιακά τη Ρωσία από την αφάνεια και η έναρξη του πολέμου Ρωσίας – Γεωργίας, τον Αύγουστο του 2008 και τελικά η στρατιωτική νίκη, μπορεί να θεωρηθεί ως η υπενθύμιση προς το διεθνές γεωπολιτικό σύστημα ότι παραμένει ένας από τους σοβαρούς δρώντες κατ' αρχήν σε περιφερειακό αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Η νίκη του ρωσικού στρατού στην Γεωργία, εκτός από την de facto ανεξαρτησία της Νότιας Οσσετίας και της Αμπχαζίας, επέτυχε παράλληλα και την αποτροπή εισόδου της Γεωργίας στο NATO. Την ίδια πολιτική ακολούθησε και στην κρίση με την Ουκρανία, στην Κριμαία, δηλαδή της άμεσης ή έμμεσης στρατιωτικής

⁵⁷ <http://neapolitiki.gr/ασία-η-σύγκρουση-δεν-είναι-μονόδρομος>

⁵⁸ Συστάδα νησιών στη Θάλασσα της Ανατολικής Κίνας, αποτελούμενη από οκτώ ακατοίκητα νησιά και βραχονησίδες, τα οποία έχουν ιδιαίτερη γεοστρατηγική σημασία καθώς βρίσκονται πλησίον στρατηγικών υδάτινων οδών, προσφέρουν πλούσια αλιεία και εκτιμάται ότι στην υποθαλάσσια περιοχή των νησιών υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα υδρογονανθράκων. Τα νησιά διεκδικούνται από την Ιαπωνία, την Κίνα και την Ταϊβάν, καθεμιά από τις οποίες τα ονομάζει με διαφορετικό όνομα (Σενκάκου στα ιαπωνικά, Ντισαογιού στα κινεζικά ενώ η Ταϊβάν τα αποκαλεί Ντισαογιουτάι).

επέμβασης για την επίτευξη πολιτικών σκοπών. Επίσης η δράση των ρωσικών ΕΔ στην Συρία αποτελούν άλλη μία απόδειξη της ολοένα και αυξανόμενης συμμετοχής της Ρωσίας στο διεθνές γίνεσθαι.

Η Ρωσική Ομοσπονδία, λόγω της τεράστιας γεωγραφικής της έκτασης αποτελεί σημαντικό δρώντα σε ολόκληρη την Ασιατική ήπειρο. Στο δυτικό άκρο της Ασίας επιδιώκει να ανατρέψει τα δεδομένα της πρώτης μεταψυχροπολεμικής περιόδου και να ενισχύσει τη θέση της έναντι των δυτικών κρατών και κυρίως των ΗΠΑ. Γενικότερα επιδιώκει να ανακτήσει την επιρροή της στις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας και ταυτόχρονα σε συνεργασία κυρίως με την Ινδία, επιδιώκει την αποτροπή της αύξησης της κινεζικής επιρροής.

Η στρατηγική της Ρωσίας στην περιοχή της ΝΑ Ασίας συνδέεται με το ενεργειακό εμπόριο και επιδιώκει τη διατήρηση προϋποθέσεων για τη δημιουργία νέων και τη συνέχιση των υπάρχουσών οικονομικών συνεργασιών με τα κράτη της περιοχής. Η δυνατότητα προβολής ισχύος στη συγκεκριμένη περιοχή είναι περιορισμένη, εξαιτίας πέραν όλων των άλλων παραγόντων και λόγω απόστασης, σε σχέση με τη Δυτική και Κεντρική Ασία, όπου η παρουσία της είναι σαφώς πιο έντονη. Η ενεργή παρουσία των ΗΠΑ στην συγκεκριμένη περιοχή ενισχύει τη σύγκλιση με την Κίνα, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνεται και με τις κατά καιρούς συνεργασίες, μεταξύ Κίνας - Ρωσίας και σε στρατιωτικό επίπεδο (ανταλλαγή τεχνογνωσίας, προμήθεια της Κίνας στρατιωτικού υλικού και οπλικών συστημάτων από τη Ρωσία, κοινές διακλαδικές ασκήσεις κ.λ.π). Ακολουθώντας μία μάλλον αμφίσημη στρατηγική «μεταφοράς βαρών» και «κατατριβής τρίτων», αναθέτει την ανάσχεση των ΗΠΑ και της στρατηγικής τους συμμάχου Ιαπωνίας, στην Κίνα, επενδύοντας παράλληλα και στην «ευαισθησία» των ΗΠΑ για την αύξηση της κινεζικής ισχύος.

Ωστόσο, στον απόηχο της ουκρανικής κρίσης, η Ρωσία αντιμετωπίζει την εχθρότητα της Ευρώπης και των ΗΠΑ, και με την παγκόσμια κάμψη των τιμών του πετρελαίου, η χώρα δεν έχει άλλη επιλογή από το να στραφεί ανατολικά και να λάβει σοβαρά υπόψη της, την προοπτική για διηπειρωτική στρατηγική συνεργασίας με την Κίνα. Παρόλα αυτά εάν οι σχέσεις με την Ευρώπη βελτιωθούν, η Ρωσία γοργά θα στραφεί προς την Ευρώπη.

Συνοψίζοντας, η Ρωσία λόγω γεωγραφικής θέσης διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή της Ασίας, παρουσιάζοντας μεγαλύτερες αποκλίσεις συμφερόντων με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, ένα μίγμα συγκλίσεων και αποκλίσεων ανάλογα με την περιοχή και το διακύβευμα με την Κίνα και σταθερότερες συγκλίσεις με την Ινδία⁵⁹.

Η **Ινδία** αποτελεί σήμερα, σημαντική περιφερειακή δύναμη στην Κεντρική και κυρίαρχη δύναμη στη Νότια Ασία. Επιδιώκει δε, να ανέβει επίπεδο ώστε να αναδειχθεί σε ηπειρωτικό κέντρο εξουσίας. Ο στόχος για αυξημένο ρόλο στις

59 <http://neapolitiki.gr/ασία-η-σύγκρουση-δεν-είναι-μονόδρομος>

παγκόσμιες υποθέσεις έχει τεθεί στο εσωτερικό της χώρας, χωρίς ωστόσο προς το παρόν η πολιτική της ηγεσία να έχει ιεραρχήσει τις προτεραιότητες, την κατανομή των πόρων και τις στρατηγικές για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Η επιδίωξη της Ινδίας για αύξηση της ισχύος της, την καθιστά αυτομάτως ανταγωνίστρια της Κίνας στην περιοχή και επιθυμητό σύμμαχο, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, τόσο από την Ρωσία όσο και από τις ΗΠΑ. Το Πακιστάν, με το οποίο συνορεύει η Ινδία, δεν αποτελεί γι' αυτήν απειλή ζωτικής σημασίας. Παρ' όλα αυτά η στρατηγική σχέση που ανέπτυξαν Κίνα και Πακιστάν και η υποστήριξη που παρείχε για μεγάλο χρονικό διάστημα το Πεκίνο στο Ισλαμαμπάντ, στο ζήτημα του Κασμίρ, εκλαμβάνεται όπως είναι φυσικό, από το Νέο Δελχί ως απειλή. Ο λόγος άλλωστε για τον οποίο η Ινδία αποφάσισε να αποκτήσει πυρηνικά όπλα, ήταν διπτός. Αφενός μεν για να αποτρέψει τον πυρηνικό εκβιασμό από το ασθενέστερο της, σε όλους τους τομείς, Πακιστάν, αφετέρου δε για να τερματίσει το κινεζικό μονοπώλιο, στην περιοχή της Νότιας και Ανατολικής Ασίας, στον συγκεκριμένο τομέα. Ο βαθμός ανάπτυξης και αύξησης της ισχύος της Ινδίας στον οικονομικό, στρατιωτικό, τεχνολογικό και πολιτικό τομέα, ώστε να καταστεί μια πραγματικά μεγάλη δύναμη, θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τη σταθερότητα στην περιοχή, αφού θα προσδιορίσει το χώρο τον οποίο δυνητικά μπορεί να καλύψει η Κίνα στην Ανατολική και κυρίως στη Νότια Ασία.

Το Νέο Δελχί φιλοδοξεί να καταστούν οι Ινδίες μία περιφερειακή δύναμη με παγκόσμιες βλέψεις, παρόμοιου ειδικού βάρους με της Κίνας. Έτσι αναπόφευκτα το Νέο Δελχί έχει αντίστοιχες ναυτικές φιλοδοξίες με το Πεκίνο, ενισχύοντας τον στόλο του και θέτοντας ως στρατηγικό στόχο τη μετατροπή του Ινδικού Ωκεανού σε «Ωκεανό της Ινδίας». Συνεπώς η κινεζική στρατηγική του «μαργαριταρένιου κολιέ» που προαναφέρθηκε, εκλαμβάνεται από το Νέο Δελχί, ως παρέμβαση στο ζωτικό του χώρο.

Για την εδραίωση της στον Ινδικό Ωκεανό, η Ινδία ναυπήγησε δύο αεροπλανοφόρα, ενώ ένα τρίτο, το οποίο προμηθεύτηκε από τη Ρωσία, υπέστη εκσυγχρονισμό και είναι πλέον επιχειρησιακό. Ο στόλος των υποβρυχίων της είναι γαλλικής τεχνολογίας (υποβρύχια τύπου Scorpene), η οποία είναι τουλάχιστον εφάμιλλη αν όχι ανώτερη της αντίστοιχης κινεζικής⁶⁰. Από την άλλη πλευρά Ινδία και Κίνα αποφεύγουν οποιαδήποτε ένταση στις θαλάσσιες περιοχές κοινού ενδιαφέροντος και κατά περιόδους παρατηρείται πρόοδος στις σχέσεις των δύο κρατών, γεγονός το οποίο αποδεικνύεται και από την υπογραφή στρατηγικής συνεργασίας τον Απρίλιο του 2005 καθώς και από σειρά ναυτικών συνεργασιών, συνεκπαιδεύσεων και ασκήσεων μεταξύ των ΠΝ των δύο χωρών που πραγματοποιούνται περιοδικά.

Ένα από τα πλεονεκτήματα της Ινδίας, σε σχέση με την Κίνα κυρίως, είναι ότι διαθέτει νεανικό εργατικό δυναμικό. Επίσης ο πληθυσμός της αναμένεται να

60 <http://archives.monde-diplomatique.gr/ship.php?article235>

ξεπεράσει τον αντίστοιχο της Κίνας τα επόμενα δέκα έως δεκαπέντε χρόνια⁶¹, γεγονός που την καθιστά ούτως ή άλλως υπολογίσιμη παγκόσμια δύναμη, με προοπτικές ισχυροποίησης στο άμεσο μέλλον.

Τέλος, σε ότι αφορά τις σχέσεις της Ινδίας με την Κίνα, απλά να υπενθυμίσουμε ότι, Ινδία και Κίνα είναι μέλη των BRICS, έστω και αν ο συγκεκριμένος οργανισμός συνεργασίας, τα τελευταία χρόνια έχει ουσιαστικά αδρανοποιηθεί.

Η Ινδία δεν παραλείπει να δηλώνει την παρουσία της στην περιοχή της ΝΑ Ασίας, τηρώντας γενικά μία στάση ουδετερότητας σε ότι έχει να κάνει με τις υπάρχουσες διαφορές και διεκδικήσεις μεταξύ των κρατών της περιοχής. Έτσι για παράδειγμα ο πρέσβης της Ινδίας στο Βιετνάμ, το 2012, σε δηλώσεις του, αφού αναφέρθηκε στη σπουδαιότητα της περιοχής τονίζοντας ότι το 50% του διεθνούς εμπορίου διέρχεται από τη συγκεκριμένη περιοχή, ζήτησε την ειρηνική επίλυση των διαφορών σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Το πρώτο μισό του 20ου αιώνα σηματοδότησε την αρχή του τέλους της ευρωπαϊκής κυριαρχίας, στο παγκόσμιο στερέωμα και την ανάδυση νέων πόλων ισχύος. Η κατάσταση αυτή αποτυπώθηκε εντονότερα μετά το τέλος του Β΄ ΠΠ, δρομολογώντας παράλληλα και την έναρξη της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης την δεκαετία του 1950, στο πλαίσιο αρχικά της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και εν τέλη της σημερινής **Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Καθ' όλη τη διάρκεια της ψυχροπολεμικής περιόδου ΗΠΑ και ΕΣΣΔ κυριάρχησαν στο διεθνές σύστημα και η αντιπαράθεση μεταξύ τους για σαράντα και πλέον έτη αποτέλεσε τη βασικότερη συνιστώσα του.

Την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου οι σχέσεις ΕΕ και ASEAN είχαν σαν αφετηρία την κοινή θέση των δύο περιφερειακών συνεργασιών υπέρ της σταθερότητας, της ασφάλειας και της ειρήνης. Στο πλαίσιο αυτό, οι δύο ενώσεις συνεργάστηκαν με τις ΗΠΑ για την αποτροπή του «κομμουνιστικού επεκτατισμού», στις περιοχές όπου δραστηριοποιούνταν.

Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, οι σχέσεις της ΕΕ με την ASEAN χειροτέρεψαν καθώς η ΕΕ έδωσε βαρύτητα στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη δημοκρατία και στην προστασία του περιβάλλοντος, παράγοντες στους οποίους η ASEAN υστερούσε και μάλιστα ορισμένα από τα κράτη – μέλη της σημαντικά. Εν τούτοις η ΕΕ προσπάθησε να διατηρήσει την επαφή της με την περιοχή, κυρίως σε θέματα οικονομικού περιεχομένου, κυρίως από το 1996 και μετά, στο πλαίσιο της Asia Europe Meeting (ASEM) και στη συνέχεια μέσω ενός οργάνου επαφής της ΕΕ με ολόκληρη την περιοχή της Ανατολικής Ασίας.

Η οικονομική γιγάντωση της Κίνας και η Ασιατική οικονομική κρίση του 1997, η οποία έπληξε και την ASEAN, οδήγησαν την ΕΕ, στο πλαίσιο της αναθέρμανσης του ενδιαφέροντός της για την Ανατολική Ασία, να προσεγγίσει για οικονομικά

61 Πηγή: <http://presscode.gr/2016/06/i-geopolitiko-kindyni-sti-notioanatolikhasia-apiloy-n-tin-ikonomiki-anaptyxi-stin-periochi/>

ζητήματα πρωτίστως την Κίνα και δευτερευόντως την Ιαπωνία, αφήνοντας σε γενικές γραμμές την ASEAN στο περιθώριο. Η δημιουργία, όμως της ASEAN + 3, αναθέριμανε τις σχέσεις ΕΕ – ASEAN, καθώς δόθηκε η ευκαιρία στην ASEAN έστω και εντός ενός ευρύτερου περιφερειακού οργανισμού, να διατηρείται στο επίκεντρο της περιφερειακής προσπάθειας και ως ένα βαθμό να χρησιμοποιείται ως το σημείο αναφοράς του διευρυμένου αυτού οργανισμού περιφερειακής συνεργασίας.

Τέλος, μεταψυχροπολεμικά τα ευρωπαϊκά κράτη κατά μόνας, απέχουν πάρα πολύ από το να θεωρούνται βασικοί δρώντες στον υπό διαμόρφωση παγκόσμιο καταμερισμό ισχύος, σε όλο το φάσμα των τομέων που συνιστούν την κρατική ισχύ. Τα νέα δεδομένα με την οικονομική κρίση που μαστίζει το σύνολό της ΕΕ, το BREXIT, την αθρόα και εν πολλοίς ανεξέλεγκτη ροή προσφύγων – μεταναστών, την απειλή της τρομοκρατίας κ.λ.π αναγκάζουν την ΕΕ να επικεντρωθεί κυρίως στην επίλυση των εσωτερικών της προβλημάτων, περιορίζοντας ακόμη περισσότερο την ούτως ή άλλως περιορισμένη δράση της στον παγκόσμιο στίβο, καθιστώντας την ουσιαστικά ως μη ενεργό στρατηγικά δρώντα, στο παγκόσμιο γεωπολιτικό σύστημα κατανομής ισχύος και ειδικότερα στην υπό εξέταση περιοχή της ΝΑ Ασίας.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι βασικοί στόχοι των πρώτων περιφερειακών οργανισμών που δημιουργήθηκαν μετά τον Β΄ΠΠ, ήταν κυρίως πολιτικοί. Η εδραίωση της ειρήνης και της ασφάλειας μεταξύ παλαιών αντιπάλων αλλά και η συνεργασία για την αντιμετώπιση δυνητικών εχθρών, αποτελούσαν τους πρωταρχικούς στόχους των οργανισμών συνεργασίας. Σταδιακά, στους στόχους των περιφερειακών ενώσεων προστέθηκαν και η ανάπτυξη των οικονομιών των κρατών – μελών τους καθώς και η ευημερία των πολιτών τους. Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και του διπολισμού, ενίσχυσαν τον περιφερισμό μέσω της ενίσχυσης/ εμβάθυνση των ήδη υπάρχουσών περιφερειακών ενώσεων είτε με την είσοδο σε αυτές νέων μελών είτε με τον επαναπροσδιορισμό των στόχων τους.

Η ASEAN αποτελεί, μετά την ΕΕ, τη μακροβιότερη, την πιο θεσμοθετημένη και την πιο πετυχημένη περιφερειακή ένωση παγκοσμίως. Ταυτόχρονα, έχει δώσει μία έννοια κοινής ταυτότητας και σκοπού στους λαούς της ΝΑ Ασίας, παρά τις διαχρονικές εθνικές, θρησκευτικές, πολιτικές, πολιτιστικές και πολιτισμικές διαφορές μεταξύ τους. Η ASEAN, από ιδρύσεώς της, επεδίωκε τις διαφορές αυτές να τις υποβαθμίζει, μέχρις ότου δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες επίλυσής τους ενώ η πορεία της επηρεάστηκε βαθύτατα, πέραν όλων των άλλων παραγόντων, κυρίως από τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου και τη διάλυση της ΕΣΣΔ. Κατά την πολυετή πορεία της, μέσω διάφορων πρωτοβουλιών που αναλάμβανε, κατόρθωνε να βρίσκει συνεχώς στο προσκήνιο και να επηρεάζει θετικά την

εξέλιξη των θεμάτων που αφορούσαν στη ΝΑ Ασία, αλλά και στην Ανατολική Ασία γενικότερα.

Ο φόβος της επέκτασης του κομμουνισμού ήταν ο κύριος λόγος που η ASEAN έτυχε αρχικά τέτοιας αναγνώρισης και αποδοχής. Στη συνέχεια η επιτυχημένη πολιτική της έναντι του Βιετνάμ, για την απόσυρση των δυνάμεών του από την Καμπότζη και οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης που επέτυχε, αύξησαν την πολιτική ισχύ της και την καθιέρωσαν ως ένα σοβαρό παράγοντα στη διεθνή σκηνή. Ο επαναπροσδιορισμός της πορείας και του ρόλου της, μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, με τη σταδιακή διεύρυνσή της, την υιοθέτηση μιας πολιτικής περαιτέρω εμβάθυνσης και ολοκλήρωσης σε οικονομικό επίπεδο, μέσω της δημιουργίας της AFTA, οι προσπάθειες οικονομικής συνεργασίας με τις υπόλοιπες χώρες της Ανατολικής Ασίας καθώς και η δημιουργία της ARF, για την προώθηση και διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή κατέδειξαν ότι οι προοπτικές της παρέμεναν θετικές.

Η οικονομική κρίση που έπληξε τη ΝΑ Ασία το 1997, αποτέλεσε αδιαμφισβήτητη τη σημαντικότερη εξέλιξη στην περιοχή, μετά τον τερματισμό του Ψυχρού Πολέμου και τη διάλυση της ΕΣΣΔ. Πέρα από τις αρνητικές επιπτώσεις για την Ένωση, όπως για παράδειγμα η απώλεια διεθνούς κύρους και οικονομικής ισχύος, υπήρξαν και ορισμένα θετικά επακόλουθα. Συνέβαλε για παράδειγμα στη διαδικασία ανασυγκρότησης της ένωσης και επέτρεψε στα κράτη – μέλη, έστω να συζητούν την αναθεώρηση της αρχής της «μη επέμβασης».

Για τη διεθνή κοινότητα, η ASEAN αποτελεί σήμερα, στην περιοχή της ΝΑ Ασίας, τον πιο αξιόπιστο περιφερειακό παράγοντα διαμόρφωσης πολιτικών, καθώς η αναδυόμενη Κίνα και η Ιαπωνία, η οποία έστω και δειλά δείχνει να διεκδικεί σημαντικότερο ρόλο στη διεθνή σκηνή και οι οποίες δραστηριοποιούνται στην ίδια περιοχή, δεν μπορούν να εγγυηθούν ότι δε θα διεκδικήσουν την ηγεμονία της περιοχής και ότι δε θα συγκρουστούν μεταξύ τους,, αν χρειαστεί, προκειμένου να το καταφέρουν. Αντίθετα η ASEAN αποτελεί παράγοντα σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή, προσπαθώντας μάλιστα να επιτύχει τη συνεργασία όλων των χωρών της Ανατολικής Ασίας, μέσω της ASEAN + 3, επιδιώκοντας, μεταξύ άλλων και την αύξηση της ισχύος της.

Όλες οι ενδείξεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στην περιοχή της «Θάλασσας της Νότιας Κίνας» συγκεντρώνεται ταχύτατα, εκτός από τον οικονομικό πλούτο και μεγάλη ποσότητα στρατιωτικής ισχύος, χωρίς κανείς να είναι βέβαιος ότι τελικά θα καταστεί δυνατή η αποτροπή της χρήσης της.

Τα κράτη – μέλη της ASEAN βρίσκονται σε μία περιοχή συγκρουόμενων γεωπολιτικών συμφερόντων δύο εκ των παγκοσμίων δυνάμεων, των ΗΠΑ και της Κίνας. Ως εκ τούτου η ASEAN ως σύνολο αλλά και κάθε ένα κράτος – μέλος ξεχωριστά, υποχρεούνται να εξισορροπήσουν τις αντικρουόμενες επιρροές, διατηρώντας παράλληλα τις αναγκαίες φιλικές σχέσεις προς όλες τις κατευθύνσεις, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της ευημερίας στο σύνολο της περιφέρειας της ΝΑ Ασίας. Ιδιαίτερα οι σχέσεις με

τις γειτονικές Κίνα και Ινδία, τις δύο μεγαλύτερες αγορές παγκοσμίως, θα διαδραματίσουν σημαντικότατο ρόλο στην προσπάθεια περαιτέρω ανάπτυξης των χωρών της ASEAN.

Η ASEAN αποτελεί μία περιφερειακή ένωση συνεργασίας, στην οποία δεν υπάρχει κάποιο κράτος – μέλος της που να έχει αναλάβει ξεκάθαρα το ρόλο του ηγέτη της Ένωσης. Το μοναδικό κράτος – μέλος το οποίο συγκεντρώνει τα περισσότερα από τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται για να θεωρηθεί ως ηγέτης της Ένωσης, είναι η Ινδονησία. Το συγκεκριμένο κράτος, από ιδρύσεως της ASEAN, επιδίωξε μία παρουσία χαμηλών τόνων, εντός της Ένωσης, με σκοπό να καθυστερήσει τις ανησυχίες των εταίρων της περί ηγεμόνευσης. Οι πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί από την Ινδονησία, διαχρονικά, χαρακτηρίζονται από διακριτικότητα και αναλαμβάνονται πάντοτε σε στενή συνεργασία με τα υπόλοιπα κράτη – μέλη, δεχόμενη μάλιστα πολλές φορές συμβιβασμούς, χάριν της ενδοπεριφερειακής ομοφωνίας.

Η ASEAN αποτελεί μια περίπτωση ιδιαίτερα ανομοιογενούς περιφερειακού οργανισμού. Το σημαντικότερο πρόβλημα προς την περαιτέρω ολοκλήρωση της ASEAN είναι η μεγάλη διαφοροποίηση που υπάρχει μεταξύ των κρατών – μελών. Οι μεγάλες αυτές διαφορές εντοπίζονται σε όλους τους τομείς (οικονομικό, πολιτικό, θρησκευτικό, τεχνολογικό κ.α) και καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη τη διαδικασία της σύγκλισης και της ολοκλήρωσης.

Στα θέματα της περιφερειακής ασφάλειας, η ASEAN κινήθηκε στο πλαίσιο της διατήρησης της σταθερότητας και της ειρήνης στην περιοχή. Τον στόχο αυτό, μπορεί να θεωρηθεί ότι τον επέτυχε, καθώς από ιδρύσεως της και μετέπειτα δεν σημειώθηκε κάποια σημαντική πολεμική σύγκρουση στην περιοχή της ΝΑ Ασίας και επίσης έχουν περιοριστεί σημαντικά οι εντάσεις μεταξύ των κρατών – μελών της Ένωσης.

Η ASEAN παρ' ότι έχει προχωρήσει τους στόχους της προς την οικονομική και περιφερειακή ολοκλήρωση, δε διαθέτει ιδιαίτερο θεσμικό υπόβαθρο και μηχανισμούς λήψης αποφάσεων. Λειτουργεί από ιδρύσεως της στηριζόμενη στη διαβούλευση και στη συναίνεση των κρατών – μελών της καθώς αυτά δεν ήταν και εξακολουθούν εν πολλοίς ακόμη και σήμερα να μην είναι, διατεθειμένα να εκχωρήσουν έστω και μέρος, της πρόσφατα κατακτηθείσας, εθνικής τους ανεξαρτησίας και κυριαρχίας. Αυτό βέβαια έχει ως συνέπεια την έλλειψη δεσμευτικών κανόνων καθώς και τη μη δυνατότητα επιβολής των αποφάσεων. Εν ολίγοις η ASEAN δεν αποτελεί, προς το παρόν τουλάχιστον, έναν οργανισμό επίλυσης προβλημάτων και διαφορών μεταξύ των κρατών – μελών της, αλλά έναν οργανισμό παραμερισμού και υποβάθμισης των προβλημάτων τα οποία θεωρούνται πολιτικά δύσκολα και ευαίσθητα.

Στο πλαίσιο του πολέμου κατά της τρομοκρατίας, μετά την 11^η Σεπτεμβρίου 2001, η βομβιστική επίθεση στο Μπαλί το 2002, ανέδειξε το πρόβλημα που υπάρχει με την ύπαρξη τρομοκρατικών ομάδων, στο εσωτερικό ορισμένων κρατών – μελών της ASEAN. Ταυτόχρονα έδωσε την ευκαιρία στην ASEAN να

συνεργαστεί με τις ΗΠΑ αλλά και την ΕΕ, για την εξάρθρωση των τρομοκρατικών δικτύων στην περιοχή, συμβάλλοντας στην ανάκτηση μέρους του χαμένου της κύρους και της αξιοπιστίας της, λόγω της οικονομικής κρίσης του 1997 που έπληξε την περιοχή, ως ένας θεσμός ο οποίος είναι ικανός να διαχειριστεί προβλήματα που παρουσιάζονται στην ευρύτερη περιφέρεια. Επίσης δόθηκε η ευκαιρία στην ASEAN να διατηρήσει ανοιχτούς διαύλους συνεργασίας με τις ΗΠΑ σε θέματα ασφάλειας, απαραίτητων για την ανάσχεση της ηγεμονικής και επεκτατικής Κίνας.

Η Ένωση έχει επιλέξει ως βασική πολιτική της, προκειμένου να επιτύχει την εξισορρόπηση της επιρροής των ισχυρών κρατών του κόσμου, τη διατήρηση της ουδετερότητας και την καλλιέργεια όσο το δυνατόν καλύτερων σχέσεων με όλους τους ισχυρούς διεθνείς δρώντες. Έτσι δεν αποξενώνεται από τις ΗΠΑ, όπως προαναφέρθηκε λόγω του φόβου της για την ανερχόμενη δύναμη την Κίνα, αλλά παράλληλα διατηρεί το δυνατόν φιλικές σχέσεις με την Κίνα, επιδιώκει να βελτιώσει τις σχέσεις της με την ΕΕ, τις οποίες πέραν όλων των άλλων τις βλέπει και ως αντίβαρο στον σημερινό παγκόσμιο ηγεμόνα, τις ΗΠΑ και τέλος επιδιώκει να δημιουργήσει μία ευρύτερη συνεργασία, κυρίως οικονομικής φύσης, μεταξύ των κρατών της Ανατολικής Ασίας, τονίζοντας την ιδιαιτερότητα και την υπεροχή των ασιατικών αξιών έναντι των αντίστοιχων δυτικών. Η στρατηγική αυτή, της ουδετερότητας και των ίσων αποστάσεων, θα συνεχιστεί από την Ένωση και στο μέλλον, δεδομένου ότι εξυπηρετεί τα συμφέροντα των κρατών – μελών της, αλλά και ευρύτερα της ίδιας της Ένωσης.

Οι συγκρούσεις μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ αλλά και της Κίνας με τις χώρες της ΝΑ Ασίας, εκτιμάται ότι θα συνεχιστούν τα επόμενα χρόνια, καθώς οι διεκδικήσεις τη Κίνας στην περιοχή της ΝΑ Ασίας καθοδηγούνται από τον εγχώριο εθνικισμό και την αυξανόμενη γεωπολιτική του ανταγωνισμού. Ο μηχανισμός μείωσης της έντασης και διατήρησης της ισορροπίας μπορεί να είναι η οικονομική συνεργασία και η ανάπτυξη του εμπορίου, στην οποία πρωταγωνιστικό ρόλο είναι σε θέση να διαδραματίσει η ASEAN. Με τον τρόπο αυτό πέρα από την αναβάθμιση των υποδομών, ιδιαίτερα των ασθενέστερων κρατών – μελών της ASEAN, θα καταστεί δυνατός ο συνδυασμός της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας της Κίνας με τις αναπτυξιακές ανάγκες της ASEAN, καθιστώντας Κίνα και ASEAN αλληλοεξαρτώμενες.

Η ASEAN επέλεξε να ακολουθήσει έναν αργό ρυθμό για την προώθηση της διαδικασίας της περιφερειακής ολοκλήρωσης, ο οποίος βέβαια της επιτρέπει να προετοιμάζει κατάλληλα το επόμενο βήμα. Η κύρια αιτία που οδήγησε την ένωση να επιλέξει τη συγκεκριμένη τακτική προς την περιφερειακή ολοκλήρωση, είναι ότι ακόμη και σήμερα το σύνολο σχεδόν των κρατών – μελών της απέκτησαν την ανεξαρτησία τους από τους αποικιοκράτες, σχετικά πρόσφατα και ως εκ τούτου δεν ήταν πρόθυμα να παραχωρήσουν έστω και μέρος της εθνικής τους κυριαρχίας σε έναν υπερεθνικό οργανισμό, όπως είναι η ASEAN. Έτσι καθίσταται κατανοητό ότι η περιφερειακή ολοκλήρωση της Ένωσης δε μπορεί να ακολουθήσει σε ταχύτητα τον αντίστοιχο ρυθμό της ΕΕ. Παρ' όλα αυτά, για να συνεχίσει η Ένωση

να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην περιοχή, θα πρέπει να προχωρήσει την εμπάθυσή της. Τα πρώτα βήματα με τη δημιουργία της AFTA και τον διάλογο που ξεκίνησε, για την αναθεώρηση της αρχής της «μη επέμβασης», έχουν ήδη πραγματοποιηθεί. Ωστόσο η μεταφορά εθνικής κυριαρχίας, από τα κράτη – μέλη, προς την ένωση δεν αναμένεται να αποτελέσει απλή διαδικασία, τουλάχιστον στο άμεσο μέλλον.

Το κρίσιμο στοιχείο για την ίδια την ύπαρξη της ASEAN είναι το κατά πόσο θα ξεπεράσει τα εσωτερικά της προβλήματα και τις όποιες διαφωνίες στην εσωτερική της λειτουργία και να εμβαθύνει την περιφερειακή της συνεργασία. Διαφορετικά πάντοτε θα ελλοχεύει ο κίνδυνος να απορροφηθεί από την EAC, γεγονός το οποίο μπορεί να αποβεί ολέθριο για τα περισσότερα κράτη – μέλη της ASEAN, καθώς αυτά δεν έχουν και δεν αναμένεται να αποκτήσουν, από μόνα τους, την πολιτική και οικονομική ισχύ για να συνδιαλέγονται σαν ίσος προς ίσο με κράτη όπως η Κίνα , η Ιαπωνία ή η Ινδία.

Τ.Υ
Αργύριος Κουσούντιδης
Σχης (ΠΒ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- «Α» Πίνακας Συντμήσεων
- «Β» Χάρτες – Εικόνες – Πίνακες - Διαγράμματα
- «Γ» Βιβλιογραφία

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

Σχης (ΠΒ)
Κουσουντίδης Αργύριος
Αθήνα, 29 Μαρ 17

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ: Η ΑΣΕΑΝ ΚΑΙ Ο ΔΙΕΘΝΗΣ
ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΡΟΛΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

ΣΥΝΤΜΗΣΗ	ΑΝΑΛΥΣΗ
ΑΟΖ	Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
Α/Φ	Αεροσκάφος/η
ΓΣΔΕ	Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικόν Ταμείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΔ	Ένοπλες Δυνάμεις
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΣΣΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική/ες Οργάνωση/εις
ΠΝ	Πολεμικό Ναυτικό
νμ	Ναυτικά Μίλια
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΠΠ	Παγκόσμιος Πόλεμος
AEC	ASEAN Economic Community
AFTA	ASEAN Free Trade Agreement
AIIB	Asia Infrastructure Investment Bank
ARF	ASEAN Regional Forum
ASC	ASEAN Security Community
ASCC	ASEAN Socio – Cultural Community
ASEAN	Association of South East Asian Nations
ASEAN + 3	Τα 10 κράτη – μέλη της ASEAN, η Κίνα, η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα
ASEAN + 6	10 μέλη της ASEAN, Κίνα, Νότια Κορέα, Ιαπωνία, Ινδία, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία
ASEM	Asia Europe Meeting
BRICS	Brazil – Russia – India – China – South Africa
CLMV	Cambodia, Lao PDR, Myanmar, Vietnam
EAC	East Asia Community
EAS	East Asia Summit
Mercosur	Mercado Comun del Sur
NDB	New Development Bank
OBOR	One Belt One Road
PCA	Permanent Court of Arbitration
RCEP	Regional Comprehensive Economic Partnership

ΣΥΝΤΜΗΣΗ	ΑΝΑΛΥΣΗ
SADC	Southern African Development Community
UNCLOS	United Nations Convention on the Law Of the Sea

Τ.Υ
Αργύριος Κουσούντιδης
Σχης (ΠΒ)

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

Σχης (ΠΒ)
Κουσουντίδης Αργύριος
Αθήνα, 29 Μαρ 17

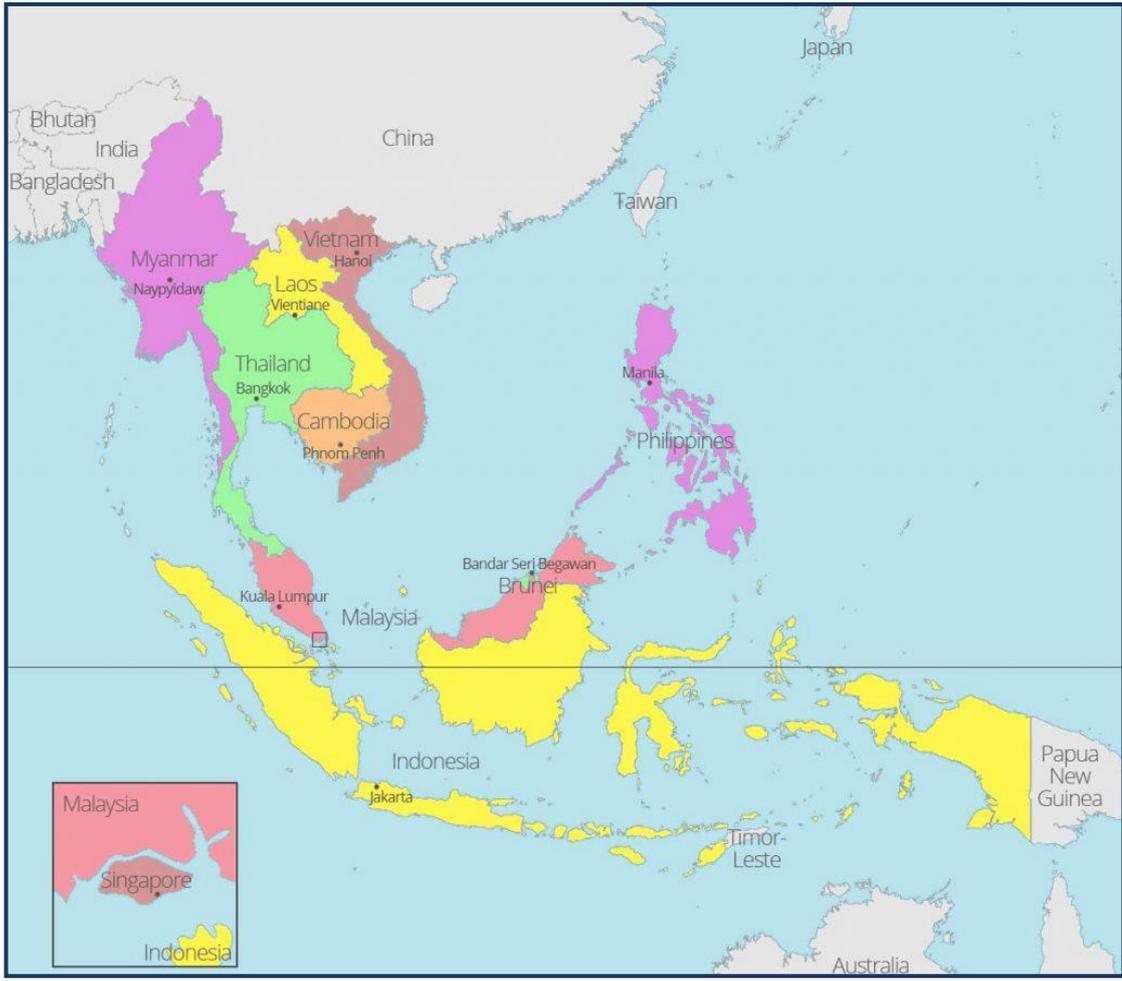
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ : Η ΑΣΕΑΝ ΚΑΙ Ο ΔΙΕΘΝΗΣ
ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΡΟΛΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΧΑΡΤΕΣ – ΕΙΚΟΝΕΣ – ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

AEM: ASEAN Economic Ministers	Σύνοδος Υπουργών Οικονομίας
AMM: ASEAN Ministerial Meeting	Υπουργική Σύνοδος
AFMM: ASEAN Finance Ministers Meeting	Σύνοδος των Υπουργών Οικονομικών
SEOM: Senior Economic Officials Meeting	Σύνοδος των Ανώτερων Αξιωματούχων Οικονομίας
ASC: ASEAN Standing Committee	Διαρκής Επιτροπή της ASEAN
SOM: Senior Officials Meeting	Σύνοδος των Ανωτέρων Αξιωματούχων
ASFOM: ASEAN Senior Finance Officials Meeting	Σύνοδος των Ανωτέρων Αξιωματούχων Οικονομικών
ASEAN SECRETARIAT	Γραμματεία της ASEAN

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 1: ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ASEAN (Πηγή: <http://faizal-asean.blogspot.gr/2007/09/illustrative-asean-organizational.html>)

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 2: ΧΑΡΤΗΣ ΚΡΑΤΩΝ – ΜΕΛΩΝ ASIAN

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 3: ΧΑΡΤΗΣ ΚΡΑΤΩΝ – ΜΕΛΩΝ ASIAN

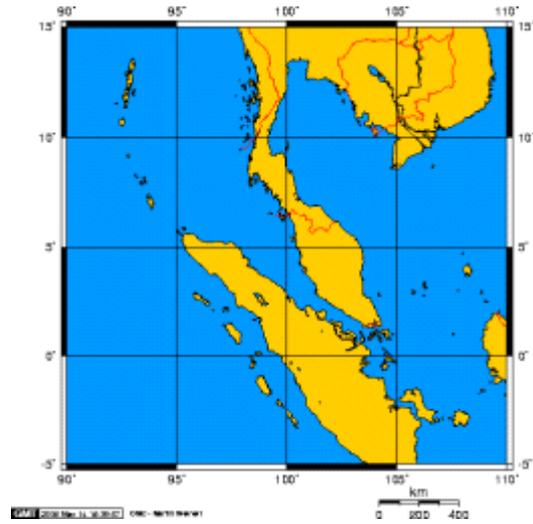
ΕΙΚΟΝΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 4: Η ΣΗΜΑΙΑ ΤΗΣ ASEAN

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 5: ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΣΥΜΠΛΟΚΟΥ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 6:ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΣΥΜΠΛΟΚΟΥ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 7: ΣΤΕΝΑ MALACCA

ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΚΡΑΤΩΝ ΝΑ ΑΣΙΑΣ
(ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 8)

ΚΡΑΤΟΣ	ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ	ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ
ΒΙΕΤΝΑΜ	ΓΑΛΛΙΑ	2 Σεπτεμβρίου 1945 (Η Γαλλία αποσύρθηκε οριστικά το 1954)
ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	27 Δεκεμβρίου 1949
ΚΑΜΠΟΤΖΗ	ΓΑΛΛΙΑ	9 Νοεμβρίου 1953
ΛΑΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	19 Ιουλίου 1945
ΜΑΛΑΙΣΙΑ	ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	31 Αυγούστου 1957
ΜΠΡΟΥΝΕΪ	ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1 Ιανουαρίου 1984/23 Φεβρουαρίου 1984
ΜΥΑΝΜΑΡ	ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	4 Ιανουαρίου 1948
ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ	ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	9 Αυγούστου 1965
ΤΑΪΛΑΝΔΗ	---	---
ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ	ΙΣΠΑΝΙΑ / ΗΠΑ	4 Ιουλίου 1946

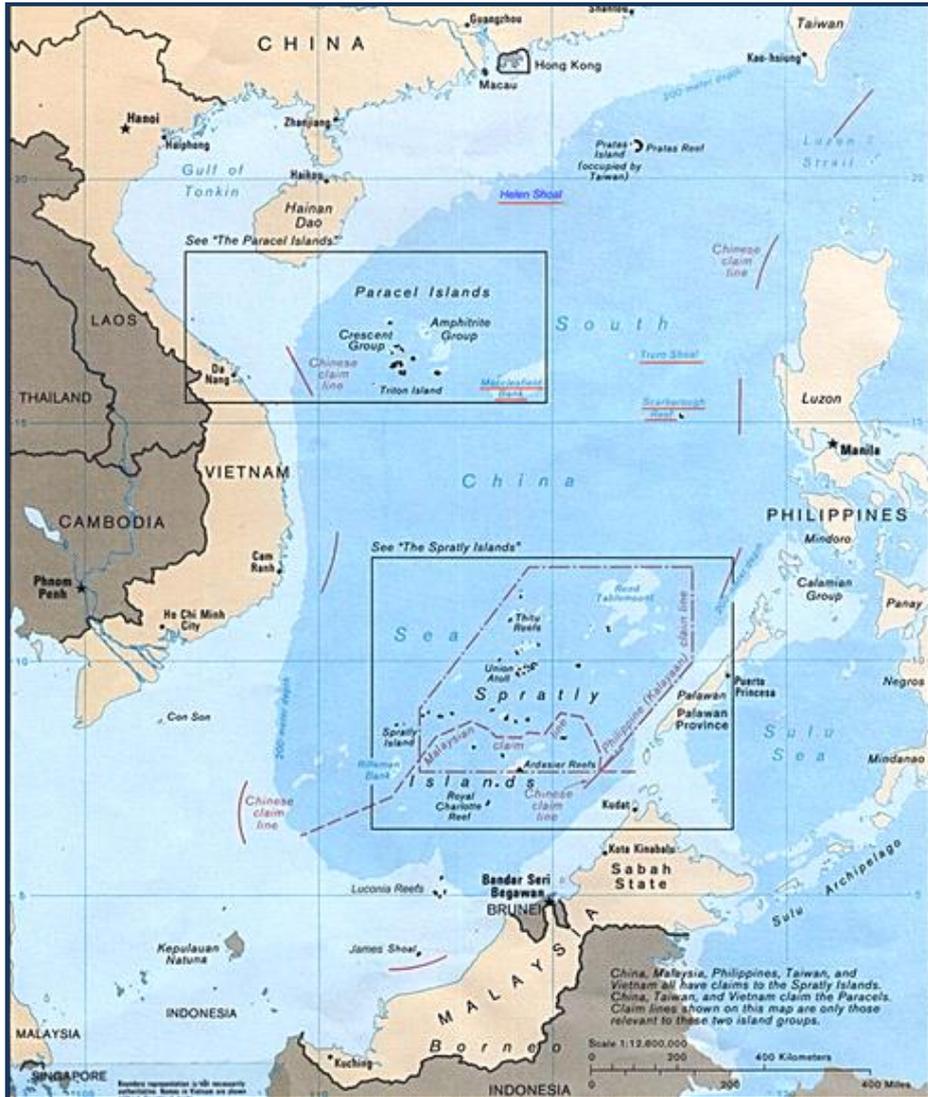
Πηγή: <https://el.wikipedia.org/wiki>

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 9: ΕΠΑΡΧΙΑ ΡΑΧΙΝ (ΜΥΑΝΜΑΡ)

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 10: ΝΗΣΙΑ ΣΠΡΑΤΛΥ (SPRATLY)

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 11: ΝΗΣΙΑ ΣΠΡΑΤΛΥ (SPRATLY) - ΠΑΡΑΣΕΛ (PARACEL)

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 12: ΟΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ ΣΠΡΑΤΛΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΕΛ

- Η κόκκινη διακεκομμένη γραμμή περιγράφει τις απαιτήσεις τις Κίνας ως προς τα χωρικά της ύδατα.
- Η μπλε διακεκομμένη γραμμή οριοθετεί τις ΑΟΖ των 200 ναυτικών μιλίων, όπως αυτές ορίζονται από τη Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας.

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 13: ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΣΠΡΑΤΛΥ.

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 14: ΣΧΕΔΙΟ «One Belt, One Road: OBOR».

ΧΑΡΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 15: ΝΗΣΙΑ ΣΕΝΚΑΚΟΥ (Πηγή: <http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/298536/kinezika-ploia-eisilthan-sta-horika-ydata-ton-nision-senkakoy>).

Τ.Υ
Αργύριος Κουσουντίδης
Σχης (ΠΒ)

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

Σχης (ΠΒ)
Κουσουντίδης Αργύριος
Αθήνα, 29 Μαρ 17

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ : Η ΑΣΕΑΝ ΚΑΙ Ο ΔΙΕΘΝΗΣ
ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΡΟΛΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΒΙΒΛΙΑ

CALVOCORESSI P. (2010), "Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 1945", ΤΟΜΟΙ Α΄ ΚΑΙ Β΄, Αθήνα, εκδόσεις ΤΟΥΡΙΚΗ.

2. ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

α. <http://www.sigmalive.com.simerini/world/352878/diakyvevetai-to-mellon-tis-asias>

β. <http://www.reporter.gr/Apopseis/MarketingBrowser/Panos-Tsagkarakhs/item/251715-Treis-dromoi-gia-biwsimh-anaptyxh-sth-notioanatolikh-Asia>

γ. <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/18655/3/> Pertzimidis Nikolaos Msc2015pdf

δ. <http://www.spirospero.gr/index.php/diethni/109594-thalassa-tis-notias-kinas-poiος-diekdikey-ti-analysi>

ε. <http://tassosanastassopoulos.blogspot.gr/2016/05/spratly.html>

στ. <https://gr.rbth.com/international/2013/01/30/arxizei-to-megalo--paixnidi-stin-eyrasia-19653>

ζ. <http://neapolitiki.gr/ασία-η-σύγκρουση-δεν-είναι-μονόδρομος>

η. <http://humanact.gr/joomla/index.php/2011-8-24-17-45-12>

θ. <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=496844>

ι. <http://archives.monde-diplomatique.gr/ship.php?article235>

ια. <http://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3943/1/kef.6.pdf>

ιβ. <http://estia.hua.gr/file/lib/default/data/2111/theFile> [Χαροκόπιο

Πανεπιστήμιο, Πετρόπουλος Σ. (2008), «Νέα Περιφερικότητα στον Αναπτυσσόμενο Κόσμο: Μια συγκριτική ανάλυση της ASEAN, της Mercosur και της SADC»]

ιγ. <http://www.pronews.gr/portal/20170115/economy/diethnis-oikonomia/55/mia-zoni-enas-dromos-programma-mamoyth-ypsoys-3-tris-dolarion>

ιδ. <http://www.iskra.gr/μία-ζώνη-ένας-δρόμος-η-στρατηγική-της/>

ιε. <http://presscode.gr/2016/06/i-geopolitiki-kindyni-sti-notioanatoliki-asia-apiloun-tin-ikonomiki-anaptyxi-stin-periochi/>

ιστ. <https://www.iefimerida.gr/news/234829/virmania-syntriptiki-niki-stis-ekloges-gia-tin-igetida-tis-antipoliteysis#ixzz4W1jJrT2q>

ιζ. <https://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/712618/xastoyki-stin-kina-varia-dikastiki-itta-stis-diekdikiseis-tis-sti-notia-thalassa#ixzz4X0007MBN>

ιη. <https://www.kremilianna.gr/el/ektheseis-oikodomikis-viomixanias/indobuildtech-2017-indonesia>

ιθ. <https://www.triklopodia.gr/νότια-σινική-θάλασσα-πεδίο-σύγκρουσης>

Τ.Υ
Αργύριος Κουσουντίδης
Σχης (ΠΒ)